

JON

Jon siya wɪnkika ta yokwowa. Jon siya Jisɪs siir mi kɪgna mɪriyan inkam nwɪr ɪeya mi ta yokwowa siya iikam whɛkakɪm sɪmiirɪm wɪnkika ɪkɪ hɪnda tɪnda nwowɪm tɪki nu ɪiirar. Mi siya minam wɪnkikɪn iikam whɛkakɪm wɪ ha nwokɪ aɪngwowɪm Jisɪs siya Adi Komii siir yɪnisɪmkɪn mi sɪma wɪ siiram nwokɪ aɪngwo tɪbmii kɪnɪm mi kwoɪn mɪiyɪkɪn omwaiwaiyayokiyokɪiyɪn siir nwokɪ haiyɪm. Jon siya mɪiyɪm sɪmiir bi wɪnboɪnkikɪn, siya yayɪm, siya boɪnɪm sɪmiirara boɪnkɪm. ɪriig.

Bidi bidiniyarɪn inkamɪn ha nwokɪn mi krɪmiirɪn wɪ yayɪ mɪiyɪk mɪiyɪk siya boɪnmɪmauuwɪ

¹ Bidi bidiniyarɪn ɪiya Adi Komii krɪmiir Wanɪn siya nu ɪiir nonkwokwowɪn mi yɪo tɪ inkam nwɪrɪn yɪpɪkɪ yayɪ mɪiyɪk mɪiyɪk krɪmiir boɪnmɪmauuwanɪn yɪo ha nwokɪn. Mi yayɪya siyaɪrɪn. Siya Adi Komii saika nwokɪn mi sowa nwɪsairarɪn nwɪruwar nwowɪskiko mi siya ɪni siir hɪriɪnanar swokɪ owɪn.

² Mi bidi bidiniyarɪn ɪiya dimɪn whɪrki niki ɪmbiyam karamaeyar niki owa mi yɪo siya Adi Komii saika hɪrɪn saiirar nwokɪn.

³ Tɪ inkamɪn siyaɪrɪn digworaekwo whɛkakɪm sɪmiir bwamki bwamɪn. Mi Adi Komii siya digworaekwo whɛkakɪm sɪmiirɪn hɪriɪnan saiirsi nonkwokwokɪn. Dimɪn whɪrki saisar bi nɪmbiyamkɪn. Nɪngaki, nɪngakɪnga.

⁴ Tɪki inkamɪn siyaɪrɪn digworaekwo whɛkakɪm omwai waiyaiyɪm sɪmiir bwamki

bwamin. Mi ti omwai waiyaiyim yim iikam krimiir pae niuyan an ywowim ya iikam imiir whinkinsiis haiginuwika, sima Adi komii siir ninokninkinim mi omwai nwoki waiyam. Ya ini paeya siyiu kigimok apiya ini hiriinan yuyakiya.

⁵ Mi ti inkamin mi siir yai aeya hinda tinda pi paenan sowar niuyakii. Mi ti dimin biyieyim niibwomambwonan iikam krimiir mhi kwoinaw nwokaiyim, ti diminin paenan niuyaiyin siir niimuim wi dig nwo rani. Niingaka, niingaka.

⁶ Inkam nwirin Adi Komii siya nikropkiyin dimin taeminim iikam krimiir boinmimauuwam, siir inigin Jonkin. Siya Adi Komii siir yaiyan inkamkin

⁷ Siya minam nitkin, ti inkamin siir yai aiir boinmimauuniyim iikam imiir yipiki paenan niuyaeiyin mi sima Jon siir yai aiir wakaei mi sima ti inkam iiram in wa nwoki aingwo tilmii kinim.

⁸ Mi yio siyar in, ti inkamin paenan niuyaeiyin si rani. Niingaka. Yio siya ti inkam komiiyin dimin whirki kimbu karam nwow in, yipiki paenan niuyaeiyin siir yai aiir boinmimauuwam nitkin, iikam whiekak imiir.

⁹ Mi ti inkamin paenan niuyaeiyin siya nu tiriir bidi yatin iikam imiir whinkinsiis haiginuwam mi ta hiriinana saiirsika yipikim ti tir nwowim sima wi nwoki inokninkinim Adi Komii siirin.

¹⁰ Mi bidi bidiniyar in, Adi Komii siya nu tiran digworaekwo whiekakim siirsiyar nonkwokwokikin. Mi siya ti nu iir nitin mi iikam whiekakim sima ti inkam iirin ha bi naingwokim, digworaekwo whiekakim siyar nonkwokwokikim. Niingaka.

11 Mi siya ti nuɪn siyar nonkwokwowaɪn siir nɪtɪn mɪ siirgɪsiirar iikamɪm Isrel hɪranɪm, sɪma saɪka bi nomboɪnkɪm.

12 Mi iikamɪm yɪpɪkɪ siir yai aair wakaeyɪm mɪ ha naɪngwo tɪbmɪi kɪɪnɪm, siya sɪmiirɪn ha boɪni, ɪni ywowaɪm sɪma Adi Komii siir yɪnɪsɪsɪm mɪ owi.

13 Sɪma Adi Komii siir yɪnɪsɪm yopii adɪm sɪmiir naokainakiyɪm sɪmiirsi bi nwokɪm. Nɪngaka. Sɪma Adi Komii siir yɪnɪsɪm mɪnki nwokɪm, siir kwoɪnkar tɪrkikɪn mɪ sɪma siir yɪnɪsɪsɪm asi nwokɪm.

14 Mi ti inkamɪn nua tɪriir nɪtɪn, siya ɪni inkam krɪmiir hɪriinanar yauni oniyɪn. Mi krɪma siir dimɪn kirɪe kirɪeyɪm paenan nɪuyaeiyɪm sɪmiir bɪdi kɪgɪm, siya inkam bɪmbɪuwigɪ bɪmbɪuwi rani. Siya ɪni Adi Komii siir hɪriinanar swoki owaɪn mɪ siya iikam ɪmiir bi kɪmbuwikɪn. Mi siya bi swoki ɪksisaemɪminikɪn. Nɪngaki, nɪngaka. Yaimwo boɪnan inkamkɪn. Siya yai iyopan inkam tani. Siya ti hɪriinan siyɪu kɪbikɪbiyɪm sɪmiir asi tɪrkɪn. Dimusi rani, Adi Komii siir yɪnɪsɪm nwɪrki nwɪruwan, ɪya siir naokaina, siirɪn hɪriinanar naokainakikɪn.

15 Jon siya sɪmiirɪn ti inkamɪn siir boɪnmauu wakaekɪn. Siya hɪnɪna boɪnkɪn, ti inkamɪn bɪi kara boɪnɪn kɪmiir, yɪo siyaɪrgɪn. Mi ti inkamɪn kariir mhoɪya nɪtɪn, kariir kouwaɪn ɪni siya ywowaɪn. Dimusi rani, bɪdi bɪdiniyarɪn siya ha nwokɪn. Kariir bi niki aokainakɪn.

16 Mi iikam krɪma Adi Komii siir dimɪn mɪiyɪk mɪiyɪkɪm sɪmiir asi haigɪm. Dimusi rani, ti inkamɪn, Adi Komii siir dimɪn mɪiyɪk mɪiyɪkɪm ɪni

siya nonkwowin. Mi siya ti dimin miyik miyikim krimiirin wi hiriyyar hauunanaei.

¹⁷ Adi Komii krimiir Wanin siya siyu komiiyim Mosesni hauugikin mi yio siya kimidiniya krimiir swoki kwahauu, krima wakaeyokna apam. Mi krimiirin Jisis Kraissasar hauu iskii naingwobumbu komiia mi siyuin, siyu miyiki miyik sibgu tiri ikin. Mi siya krimiirin siir yai miyika sair warar mi inkin hauugi.

¹⁸ Inkam nwirmn nwirmnkin Adi Komii siir bi swoki kigminkin. Ningaki, ningaka. Inkamin nwirki nwiruwaigin, saika kingiin nwowin. Yio Adi Komii siir yinisim ieyarigin mi krimiirin siyar nanaakninkii haiginuigin Adi Komii siirin hinin, siya paningin? Mi krima siirin wa nwoki inokninkinim. Iriig.

Jonin, iikam baptais haiginuwiyin siya simiirin ha boinkin, siya yipikin

(Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Lk 3:1-18)

¹⁹ Isrel simiir biyan kamim, pris imiirin mi Livaimi pugana sair kam ikim, yipiki pris imiir whindiraerariyim Adi Komii siir omaka aii, simiirin sima yikropki, Jon siiram. Mi sima siir hiriir ha nimbiamim mi sima siir ini sruiyu, kira dimu mi miriigin, ha?

²⁰ Mi siya dimin whir bi nimpriokikin. Siya ini hiriyyar haknoudninkinswokiyin. Mi siya boin, kara ti inkamin Adi Komii siya nimbingiyin Isrel simiir iikamim simiir whinkinsiis haiginuwam, Mesaia, kara si rani. Ningaka.

²¹ Mi sima siirin hinina srii mi kira ti inkamin Isrel simiir iikamim simiir whinkinsiis haiginuwanin siya kamaeki nuwi mi kira

yipikin, ha? Mi kira tari Ilaijakin, ha? Mi Jon siya ina yowarkii boinkiyin. Nningaka. Kara Ilaija rani. Mi sima siirin ina swoki sriiyim mi kira ti profet inkamin krɪma nwowinin nitam siya, ha? Mi siya ina swoki owarkii boinkiyin, kara si rani. Nningaka.

²² Mi sima siirin ina swoki sriigiyim mi kira tari yipikin, ha? Krɪma ti kamim krimiir nikropkiyim simiirin hiniina nini boiniuwam tiri, kira ti si. Mi kira krimiir boinki hiniin, kira yipikin, ha?

²³ Mi Jon siya simiirin hiniina boinki, Kara ti si. Kara inkamin maeyau siiyin nu apa hir kauwok boinamnankiyin siya hiniin, iikam kima siyiun sibgu kisisop diriraerarkwokin. Biyan Inkam Komii siiram siya napnaniyam.

Biya profet Aisaia siya yokwo komii saiirin hiniina winboinkikin.

²⁴ Mi Farisimi iikamim yipiki ninokninkin komi-igakim Mosesni siyu si ninokninkinim mi siir sibgu apim, ti kam imiirin sima nikropkikim Jon siiram, iki sriipai sriipaiyim sim nini sriiyuwam.

²⁵ Mi sima Jon siirin hiniina boin mi kira ti inkamin Adi komii siya nimbingiyin Isrelmi iikamim simiir whinkinsiis haiginiuwam kira siya karamaeki niuwi mi kira ti inkamin Ilaija siya karamaeki mi iuwi mi kira ti profet inkamin krɪma nwokwokin siya karamaeki mi iuwi mi kira iikam imiirin op dimusi baptais haiginiugin, ha?

²⁶ Mi Jon siya hiniina yowarkii boinki mi kara iikam imiirin op arar baptais haiginiuwi. Inkam nwirin ini kimaka waraurar nitapiyokin mi wim kima siir mi inokninkin tani.

27 Yio siya ini kariir mhoiia nitin. Mi siya inig komiigakin, kariir kouwin ini siya ywowin. Mi an kara inkam paeprikab ningakin mi kara iga siya niia sair uridin wa kara waisi hakrani. Ningaka.

28 Mi ti diminim yim om Betani hir nimbiamkim, Jordan iegbid mirmiia maeyauwa op Jon siya baptais haiginuwa iikam imiir. Iriig.

Jisis siya ini krimiir sibsibnan ywowin krimiir dimin biyeyim simiir haiyoprimdiyumiigiyam

29 Mi igwira, Jon siya Jisis siir kigwinin siya siiram napniyin mi siya iikam imiir boinki, kima ti kigwin, i inkamin nitin. Siya ini sibsibnan ywowin siirin Adi Komii siya nikropkikin krimiir dimin biye biyeyim krma tirim simiir haiyoprimdiyumiigiyam naowim.

30 Yio ti inkamin biya kara kimiir niki boinin hinin, inkamin kariir mhoiia nitin kariir kouwin ini siya ywowin. Mi ti inkamin siyargin. Dimusi rani, siya bidibidiniyar nwokin Adi saikan kariir apua kariir bi niki aokainakin.

31 Biya kara siirin ha bi ninokninkinkin, siya pindankin mi kara iikam imiirin op baptais haiginuwim. Ti tapa kara tira sair hiriinan, Isrel kimiir iikamim simiir nisiimauuwam. Mi kima wi ha nwoki inokninkinim siya yipikin.

32 Mi Jon siya digworaekwo whiekakim siya kigim simiirin ina boinnimauu digim. Mi karar kigwin Adi Komii siir naeyuin inmabnan siinanaiiniyin, Adi Komii siir om hirankin mi ini siirar yauni siinatkiniyin.

33 Mi biyarin kara ti inkam iir bi ninokninkinkin, Adi Komii siya nimbingiyin iikam

whiekakim simiir whinkinsiis haiginuwam. Nningaka. Kariirin Adi Komii siya nimbangikin iikam imiirin op baptais haiginuwam. Mi siya kariirin hinina boinki, kira wi Adi Komii siir naeyu iir kigwini, siya siinanaiini mi siya wi inkam nwirin siir pu nasiinatkinii. Mi ti inkamin yo iikam imiirin wi Adi Komii siir naeyu iirarar baptais haiginuwi. Mi siirin wi siyar tirkii, iikamim simiir mhi kwoinaw kwirii idwokaiyam.

³⁴ Jon siya hinina boinkin, an kara siir bidi kigin mi kara kimiirin pi ha boini, siya Adi Komii siir yinisimkin Iriig.

Jisis siya kamim siir kigna miriyyim nwiya yikiuna

³⁵ Mi igwir nugakin, Jon siya siir kigna mirii inkam nwiso sowaka nwoyakwoko Jordan iegbid.

³⁶ Mi ta maeyau aiirarin siyar kigwin Jisis siya pi napni. Mi siya ina boinin ti inkamin siya ini sib-sibnan ywowin, siirin Adi Komii siya nikropkikin, iikam imiir whindiriraeram naowam.

³⁷ Mi siir kigna miriyo inkam nwiso sowa hiriinan wakaeyo mi sowa ini Jisis siir mhoiyar yamo.

³⁸ Mi Jisis siya ha niyaekaowinin mi siyar kigwin sowa siir mhoiyar niti. Mi siya sowiirin ina sriiwinin, kowa dimu diminim kigi, ha?

Mi sowa ina yowarkii boino siirin, Rabai, kira papi nwokaiigin. [Ti inigin siir inig mwoki mwowin, iikam nowomwarkaiyuwigin.]

³⁹ Mi siya sowiir yai aka hinina yowarkii boin, kowai winikignaki. Mi sowa ini saikar yinkin amo, siir maeyauwa siya whwonkaiiya saiir nini kignakiyam. Mi sowa saika hirar

nwoninaekwowako, ini ii aeyar digiriba. [Bieyin nad bidi ywowin ii kwiinanairga.]

⁴⁰ Inkam nwirin siir inigin Endrukın, siya Saimon Pitani nomousimkin. Ti inkam nwiso Joni yai wakaeyo mi Jisis siir mhoiyya ha namo sowiir nwir ieya.

⁴¹ Mi biri kimiminkikin Endru siya ina yamsauwin siir yaowaeyin Saimon Pita siiram. Mi siya nini kigiuwın mi siya siir ini boinu, krira Mesaia siir bidi kigo. [Mi inkamin siir inig mwokimwowin, Kraiskın, inkamin Adi Komii siya nikropkiyin iikam imiir whinkinsiis haiginuwam]

⁴² Mi ti siya boina siir sair mhoiyya mi siya Saimon siirin ina yikunamin Jisis siiram. Mi Jisis siya siir kigwinin mi siya siirin hinina boin, kira Saimonkin, kira Joni yinisimkin. Mhoiyya kiriir inigin wi Sifas kisina dapi. [Ti inigin siir inig mwoki mwowin Pitain. Grik simiir yaigina ha dapikin siiya.]

Jisis siya Filip Nataniel sowiiram nikiunakin

⁴³ Mi igwira Jisis siya nu haimii whirin Galili hiriir namam tirin mi siya Filip siir kigin mi siya kimidiniya siir boin, kira kanakar wit.

⁴⁴ Filipin yio om Betsaida hiran inkamkin. Endru Pita sima iripa om whiruwankim.

⁴⁵ Filip siya ha namın mi siya Nataniel siir nini kigiuwın mi siirin hinina ini boinu, ti inkamin biyya Moseskin si winboinkiyin, Yokwo Komii sair, siirin krira bidi kigin. Mi profet kamim yim iriipi hiriinan siirar mi win boinkikin. Yio Jisiskın, Josepni yinisimin, om Nasaret hiranin siya.

⁴⁶ Mi Nataniel siya siir boŋki, ti om Nasaretin dimin kibi whirki bi swoki imbiyamiminkin. Nŋngaka. Mi Filip siya siir yai aka hinina yowarkii boin, kira unkini kignaki siirin.

⁴⁷ Mi Jisis siya Nataniel siir kigwinin, siya siiram namin mi siya siirin hinina boinwin, kima hoŋgakin ti Isrelan inkam kibiyin siir kigwin, siya bi niksisaekin mi siya yaimir bi nwowikin. Nŋngaka.

⁴⁸ Mi Nataniel siya siir yai aka hinina yowarkii boin, kira kariirin panin panina ninokninkinkin, ha? Mi Jisis siya siir yai aka hinina swoki owarkii boin, kara kinaka nwo karamaeki wŋndi, kara kiriirin iya Filip siya niki ikiuna karamaeyar niki owin, kara kiriirin pae pigin siir mi hirar niki idwowin saiirar ninokninkinkin.

⁴⁹ Mi Nataniel siya siir yai aka hinina yowarkii boin, inkamin ikam nowomwarkaiyuwiyin, kara kiriirin ina ninokninkinin, kira Adi Komii siir yinisimkin. Mi kira wi Isrel simiir ilkamim simiir kigirkakan inkam nwowi.

⁵⁰ Mi Jisis siya siir yai aka hinina yowarkii boin, kira ha naingwo tibmii kingin, kara Adi Komii siir yinisimkin mi ta yaiya kara boina kiriir hinin kara kiriirin pae pigin siir mi hir kigin, kira siir mi hir nidwowin mi kira ha naingwo tibmiigikin, aniya? Ya tariingina, ya dimin komii rani, mhoiya kira wi dimin kirie komii komii kasa kig rani. Yim tiriiginim ini saiir haiburim.

⁵¹ Mi siya simiirin ina swoki boinkiyin, kara kimiirin yaimwovar boini, mhoiya wi kimar kigi Adi Komii siir omin ninomor kou hiranin siir anowin haiwaokiyin. Mi Adi Komii siir

paekwosimim wi kɪmar mi kigi ini haimii tamii wokiuun apiuunim kariir kɪgam, Biyan Inkam Komiiyin siiram. Iriig.

2

Inkam nwirin om Kena hir nonkwonakin mi op nɪnga saiirin Jisis siya tirkiya ini op waina yimbiyama

¹ Mi ii kwoimaka wigkamwo om Kena nu haimii Galili hirano pi nonkwonam tirko. Mi Jisis siir apua ya hir warar ninkin oka.

² Mi sima mi Jisis siya mi kamim siir kigna mirii ikim simiiram warar yinkin ikuna. Ta sowa nonkwonaina saiir kignakiyim.

³ Mi mhoyiya sima wain opa ha kwiyae swokiyim mi Jisis siir apua kimidiniya siir boin. Wain opa sima bidi kwiyae swokiya, haimii simki bi swoki omaigikin. Niingaka.

⁴ Mi Jisis siya saiir yai aka hiniina yowarkii boin, wig, kira kariir kipi boin, hiriinan tiramin, yio kariirar diminkin. Kariir iya bi niki imbinika, kara kanakana nisiimauunana hiniin kara yipikin.

⁵ Mi siir yopiiya ti kamim ti digworaekwo imiir diriraerarim simiirin hiniin asi boinka, diminin pi siya boini, kima tiram mi kima pa tir.

⁶ Mi Isrel simiir iikamim sima winboinkiyin, siyu whirin siya hiniina boinkin. Iya sima nae naeyam tiriyim, biyin inop tiki diu mi mhoyiya dae. Mi sima kamhau komii komiiyim Judamiyim iriiyar ira nwowi mi ti kamhau iriiyar irim sima irira opim 20 galans mi 30 galans minanar pi ywowin.

⁷ Mi Jisis siya simiir boŋki, wara kamhau imiirin op kunaokaigi. Mi sima ha kunaokaियim ini yaigiyaiigi yaki inkikiniyim.

⁸ Mi iya sima ha kunaokai digiyim mi siya simiirin ina boŋkiyim, kima op nhirim ti inkamin ta wigwas naeya saiir kigriraowin siiram tiki tibna kunanam. Mi ta Jisis siya boina saiir mhoiia sima opa ina tibna kuna hainamim siir hauuwam.

⁹ Mi ti inkamin siya ta opa Jisis siya tirkiya wain nikpitmaigiya saiir kwiyae kiuwun, op wain nimbiniyama mi siya bi ninokninkin, sima ta opa papi namisi haiga. Mi ti kamim ta op aiir nonkwo diriraerarim yim sima ina ninokninkinim, maeyauwa sima haiya. Mi ti inkamin ta wigwas nae aiir kigriraowiyin, ina yikiugiyin ti inkamin wig nonkwonain siiram,

¹⁰ nim krɪma hinina tirikim, iikam imiirin bi pi wain kibiki kibi iirar hauu kwiyaei. Mi iya sima hoimgak kwiyaenanaekiyim mi iki wainin biyerigsim nwowiyin yipi hainingi hauu kwiyaei. Mi nikira hiriinan bi tirkin. Nikira wain kibiki kibiyin kimidiniya mhoiia hauu iikam ima kwiyaeyamin.

¹¹ Ya tariigina ya dimin kirie komiia Jisis siya tira biigi bi saeya. Siya ta saiirin om Kena nu haimii Galili hir nwowin siir hir tirkin. Mi ta iya siya siir kirie komiia mi siir dimin miyik miyikim Adi Komii siya hauuwun siir, siya kamim siir kigna miriyim simiirin saiir nisiimauugin. Mi wa ha nwoki aingwo tibmii kinim Jisis siya Adi Komii siir yinisimkin.

¹² Mi ta saiir mhoiia Jisis siya mi siir apu aeya mi siir nomousisim ima mi kamim siir kigna mirii

ikim, sima ina yamim om whirin siir Kapaneam. Mi sima ii nhirim hirar mi o. Iriig.

Jisis siya iikamim Adi Komii siir omaka aiir haiginim digworaekwo iikam nhirkim sainam simiir nhirikriropkikin

(Mt 21:12-13; Mk 11:15-17; Lk 19:45-46)

¹³ Mi Juda simiir iikamim wou sima nikwo aeyana Pasova ini kingiin nwowa. Mi Jisis siya om Jerusalem hiriir asi namkin.

¹⁴ Mi iya siya Adi Komii siir omaka aiir nouapninopkainamin mi siyar kig iikamim sima bulmakau, sibsib mi ipiyin, sim haigini iikam nhirkim sainim. Mi yim sima umir pi simiirsiyar mi haii. Mi siyar kig, ti kamim sima kam nhirim nu whiranim simakar nidwokaiyokaii, ipii kwiruwar Isrel simiirgi simiir umira saiirgisaiir ninowana haiyam.

¹⁵ Mi siya ti hiriinan digworaekwowim simiir kigin mi siya uridin ha haiyin, kimidiniya brouwisidnan yonkwokwo mi siya ina nhirikii piriymyoknamin sibsib, bulmakau minim simiir mi kamim umir ninowana haiiyim simiir warar. Mi siya simiirin ina yinkinaeyokiyok piriymyoknaniyam. Mi hi minim simiir warar yinkan iriid nhirimnirkiyam mi simiir umirim ini maeyau maeyau iswapiyar ywowamim.

¹⁶ Mi siya iikamim yipiki ipiyin min haiginim iikam nhirim sima sainam siya simiir boinki, ti kimiir ipiyin minim ti hainaniyam. Kara pi bori-isopi kima kariir Adin siir omaka saiirin hinin tirim. Maeyaua iikamim ninkinuwuya dimin taemin wokiyok sainiya saiir hiriinan nwowim.

17 Mì kamim siir kigna miriyyim sima yai kwira Yokwo Komii sima mwan kiga, saiir swoki aingwowarkaigi. Saeya hinina boinka, Adi Komii, kariir kwoin komiiyin kariir omaka aiir sibgu kigriraowam naingwowi, kara ha naingwowi, saeya wadie hiriyyar dwo.

18 Mì ta siya tirkiya saiir mhoiya Isrel simiir kaunselin simiir biyan kamim ina yitim. Mì sima ha nitim siiram mì kimidina siir ini boini mì kariirin Adi Komii siya nwoaiginuwi inig komi-igak hiriinan tiram mì panao kira pi dimin kirie komii whir tir krimiir whwonkam idain, krimiir nisiimauwam.

19 Mì Jisis siya simiir yai aka hinina yowarkii boin, kima ta Adi Komii siir omaka aiir nininkii mì kara saiirin wi ii kwoimuwar swoki kwamirii ninikougii.

20 Mì sima siir yai aka hinina yowarkii boin, ta Adi Komii siir omaka saiir miriyya biwiyim kamnwis iriyyar whira miriiga. Mì nikira ha boinkin, saiirin wi ii kwoimuwar kwamirii ninikougii wi dig nwo rani.

21 Jisis siya Adi Komii siir omaka saiir bi boinkin. Ningaka. Siya siir pu aiirar boinkin.

22 Mì mhoiya kamim sima Jisis siir nisomaokiyim mì siya ha naonamin mì siirin Adi Komii siyar swoki hidninsiin idwo ie hirankin. Mì kamim siir kigna miriyyim sima yaiya biya Jisis siya boina saiir swoki aingwowarkaigiyim mì sima haningi yaingwo tibmii kingi Adi Komii siir yaiyim biya sima winkiyim Yokwo Komiini simiiram. Ya ta yaiya ya Jisis siir yaimwo aeyairga.

Jisis siya iikami kwoin bidi yinokninkinin

²³ Mi Jisis siya om komii Jerusalem hirar niki owin, Judami iikamim simiir ii komiia wou nikwo aeiya Pasova mi ta maeyau aiirarin iikam kasa rani, dimin kirie komii komiiyim Jisis siya tirim simiir kigim. Mi ti dimin hiriinanin sima kigim iikam kasa rani, naingwo tibmii kungiyim siirim.

²⁴ Mi Jisis siya simiir naingwo tibmiikin aiir bi naingwo tibmiigikin. Ningaka. Mi ti hiriinan sairika siya, hinin paninsi yaingwosi siirin simiir in hauuwim. Dimusi rani, siya iikam simiir kwoin imiir bidi yinokninkin kinin.

²⁵ Siya iikamim simiir kwoin imiirin bidiyar yinokninkinin. Mi siirin inkam nwirki bi haiburgin iki iikamim simiir kwoin imiir ninokninkinim mi sima siirin wi inkam nwirki swoki boinmauu rani, iikam simiir kwoin imiirin. Ningaka. Iriig.

3

Jisis siya Nikodimas saika boinaigin

¹ Inkam nwirin siir inigin Nikodimaskin, siya Isrel simiir iikamim simiir kigriraowiyim biyan inkamim simiir nwirkin siya Farisi inkamkin.

² Mi igwir niyaka siya Jisis siiram yamwi. Mi kimidiniya siir ini boinu, inkamin iikam nowomwarkaiyuwiyin, krima bidi yinokninkinim, kiriirin Adi Komii siyar nikrop iuungikin dimin kirie komii komii krimiir nisiimauuwam. Inkamki simiir tirim wi dig nwo rani, Adi Komii siya siir whinkinsiis haiginu karamae nwowi ti dimin siiram. Ningaka.

³ Mi Jisis siya siir yai aka hinina yowarkii boin, kara kiriirin pi ha boini ta yaiya yaimwowaiga. Inkamin yinisimnan yaeya swoki aokaina karamae nwowi siya wi Adi Komii siya kigirkakiyim digworaekwo whiekakim wi simiir kig rani. Nngaka.

⁴ Mi Nikodimas siya siir yai aka hinina yowarkii boin, inkamin waibiyie niki owiyin mi siya wi panina swoki ami siir yopiini mhinauwun, siir swoki aokainakiyim, ha?

⁵ Mi Jisis siya siir yai aka ina swoki owarkii boinkiyin Kara kiriirin yaimwovar boinki, inkamin op baptais karamae nwowi mi Adi Komii krimiir Wanin siir naeyuin siirin kwoin rirmiia nwowiyin siir hauu karamae nwowi siya wi dig nwo rani, Adi Komii siya kigirkakiyim siir digworaekwo whiekakim simiir kigim.

⁶ Mi inkamin siir yopiigi naokainakiyin yio nu tiranar inkamkin mi yipiki inkamin Adi Komii siir naeyuin kwoin win siya hauuwiyin, yio siya wi inkam win nwowi.

⁷ Kira ta yaiya kara boinkiya kiriir saiirsi kipi nanaaki Adi Komii siir naeyuin kiriirin wi kwoin win siyar hauu haiginuwi.

⁸ Opuda ya hindanki pa hugnani mi tindanki pa mi hugnani. Mi kira saeya hugiyim pa wakaei mi kira saiirin ha ninokninkin tani saeya pindanki hugnaniya mi ini pinda hugnama. Adi Komii siir naeyuin ini ta saiir hariinan ywowin. Krima ninokninkin tani siya dimin taemin imiirin panin panina tiri mi iikam imiirin panin panin whinkinsiis haiginuwi.

⁹ Mi Nikodimas siya Jisis siir swoki srii, ti dimin

h̄iriinan̄in w̄i pan̄ina n̄imb̄iyami, ha?

¹⁰ M̄i J̄is̄is̄ siya siir yai aka h̄in̄ina yowark̄ii bōn̄ki, k̄ira inkam̄ kom̄īȳārḡin̄ m̄i k̄ira iikamar m̄i owomwark̄aiȳūwik̄in̄ m̄i k̄iriir̄ n̄inokn̄ink̄inā iki digworaekwo wh̄iekak̄im̄ sim̄iir̄ n̄inokn̄ink̄inā in̄i Isrel̄ sim̄iir̄ iikam̄im̄ sim̄iir̄ n̄inokn̄ink̄inā saiir̄ haibura. M̄i k̄ira t̄i digworaekwō im̄iir̄ n̄inokn̄ink̄in̄ karamaē dimusī nwokin̄, ha?

¹¹ Kara k̄iriir̄in̄ yaimwowar̄ bōn̄k̄ii, n̄im̄ kr̄imā dim̄in̄in̄ kr̄imar̄ n̄inokn̄ink̄in̄im̄ m̄i kr̄imar̄ k̄iḡim̄ sim̄iir̄rarar̄ bōnik̄im̄. M̄i w̄im̄ k̄imā in̄ok̄in̄ok̄in̄ t̄i yāiȳim̄ kr̄imā bōniȳim̄ p̄ī yaewan̄ sim̄iir̄ k̄indiȳūwani.

¹² M̄i k̄ira t̄i digworaekwōim̄ nuan̄im̄ kara k̄iriir̄ bōn̄m̄im̄auūim̄ t̄i dim̄in̄ h̄in̄in̄im̄ ȳin̄is̄im̄nan̄ yopīiḡī swokī aokainakī m̄i opud̄ k̄ira sim̄iir̄am̄ naingwō t̄ib̄m̄iī k̄in̄ karamaē nwowī m̄i k̄ira w̄i pan̄inā naingwō t̄ib̄m̄iī k̄inī karā Adī Kom̄iī siir̄ om̄in̄ n̄inomor̄ koū h̄ir̄ nwow̄in̄ siir̄ digworaekwōw̄im̄ sim̄iir̄ bōn̄m̄im̄auūwi, ha?

¹³ M̄i karārḡin̄ Adī Kom̄iī siir̄ om̄in̄ siir̄ h̄iran̄ inkam̄in̄, karārḡin̄ inkam̄in̄ Adī Kom̄iī siir̄ om̄in̄ n̄inomor̄ koū h̄ir̄ nwow̄in̄ siir̄ h̄irank̄ī nīuun̄aīniȳin̄. Kanakanārḡin̄ Adī Kom̄iī sākar̄ nwow̄in̄ siir̄ om̄ īir̄ b̄idī b̄idiniyar̄.

¹⁴ In̄ī Moses̄kī sī nonkwokwow̄in̄ m̄ipuḡin̄ m̄i paeyakā hā n̄ik̄in̄ koginank̄īgiȳin̄ in̄ī siir̄ h̄iriinan̄ ywow̄in̄, maeyaū sīiȳin̄ nū apā n̄ingā saiir̄ h̄ir̄. M̄i t̄i h̄iriinan̄ siȳūin̄ iikam̄im̄ sim̄ā kariir̄in̄ n̄inomor̄ kouan̄ inkam̄in̄ paeȳin̄ h̄iniyā n̄ir̄ion̄ink̄in̄in̄ sākar̄ w̄i h̄iriinanar̄ m̄i ink̄in̄ ir̄inū inansiinḡiī.

¹⁵ M̄i iikam̄ wh̄iekak̄im̄ kariir̄im̄ naingwō t̄ib̄m̄iī k̄inī sim̄ā w̄i omwaī Adī Kom̄iī sākar̄

waiyayokiyokikaeyami iinokiinokin.

¹⁶ Adi Komii krimiir Wanin siya iikam whiekakim nuanim simiiram naingwokwonanaeikin mi siya siir yinisim nwiirkinwuruwan siir asi nikropkikin. Mi yipiki siiram naingwo tibmii kuni sima wi nao rani mi wi kigugu iguski rani. Ningaka. Sima wi omwai hiriyar waiyayokiyokikaeyami Adi Komii krimiir Wanin saikar

¹⁷ Adi Komii krimiir Wanin siya siir yinisim iirin iikamim nuanim simiir hidam bi nikrop iuungikin. Ningaka. Siya minam nitkin iikamim nuanim simiir nanmaiwarkainam naowam.

¹⁸ Mi yipiki Adi Komii siir yinisimin siiram naingwo tibmii kuni Adi Komii siya siirin wi warar ninkin hid rani mi siya wi maeyaua paeki nwowa wi sair wara nam tani. Ningaka. Mi yipiki Adi Komii siir yinisimin siiram naingwo tibmii kun karamae nwowin siirin Adi Komii siya bidi hidin. Dimusi rani, siya ti Adi Komii siir yinisim nwiirki nwiuruwan siiram bi naingwo tibmiugin.

¹⁹ Adi Komii siya iikam imiirin hinina hidgim, kariir yayim ini beki whwoyanan ywowim. Kara ti nu iirin minam nitkin Adi Komii siir dimin taeminim simiir nisiimauuwim mi sima Adi Komii siir dimin miyik miyikim simiiram bi naingwokim, sima nuan dimin biyeyim simiiramar naingwo kripkaigim. Dimusi rani, sima dimin biye tiram naingwokim.

²⁰ Mi yipikin siyu biye tiriyim, yim Adi Komii siir yinisimin paenan nuyaeyin yim siir io omomkin. Sima Adi Komii siir yinisimin siir siyu iir sibgu apim pi boriisopi. Dimusi rani, dimin

taemin biyeyim sama tiriyim wi si nhinkiisi.

²¹ Mi yipiki siyu miyik tiram naingwowim yim Adi Komii siir yinisimkim bienan whwoyaeiyim kariiram wit. Mi siya iikam imiirin siyu miyikin Adi Komii siya naingwoin siya tiram wi simiir nwoki isiimauuim. Iriig.

Jon siya ha boinkin Jisis siya yipikin

²² Mi ta saiir mhoiya Jisis siya mi kamim siir kigna miriyim sama om komii Jerusalem siir haiburgigim mi sama omisim whirin nu Judia hir nwowin siir yam. Mi sama ii nhirim hinar ywo mi sama iikam imiirin op ina baptais haiginuwim.

²³ Mi Jonin yio iriipi hariinan iikam imiirin op ina mi baptais haiginuwin om Inon Selim kingiin hir. Dimusi rani, ta maeyau aiirin op kasa rani mi iikamim siirin minam nini kignikim siya op simiir baptais haiginuwim.

²⁴ Herot siya Jon siir bi niki hiugripkikikaigin maeyaua mi biye miriia saiir.

²⁵ Mi Jon siir kigna mirii kam nhirim sama Judami inkam nwirin Isrelanin saikar ninkinwamwarki boinkim. Sama op baptaisni siyuin siir ninkinwamwarki boinkin.

²⁶ Mi sama asi nitkim Jon siir kigniyam. Mi sama siir boin, inkamin iikam nowomwarkaiyuwiyin, kira ina ninokninkinin inkamin kinaka nwowin Jordan iegbid mirmii hirin siirin kira krimiir boinin. Tariinanin siya iikam kasa bi baptais haiginugin. Mi iikam whiekakim ini siiramar ninantionanamim mi sama krimiiram nit rani.

27 Mi Jon siya simiir yai aka hiniina yowarkii boin, inkamin dimin whirin siir kwoin aargi bi swoki haigin, kiriirin siyar bidi boinki pi kira hai.

28 Kima bidiyar wakaeyim yayim kara boinim, kara ti inkamin Adi Komii siya nikropkiyin iikam imiir whinkinsiis haiginuwam si rani. Nningaka. Yio siya ini kariir mhoyiya nitin. An kara biya minam nami, hindara boinmimauuami sima siir nwoki inokninkinim.

29 Inkamin wig nonkwonaeiyin ta wiga ya siirgisiiarga. Mi Jisis siya ini ti inkamin siir hiriinan ywowin mi nim krima iikamim yipiki siiram naingwo tibmiiyim nim krima ini siir wignan ywowim. Mi iya siyar wakaewiniyim siir nwirin ini nitin mi siya pi maargimaarga nwowini. Mi siya dimin taeminim siya boinim simiir wakaeyim siya pi maargimaarga nwowi. Kariir hiriinan ta maargimaarga komiigak kara mi owa sair hiriinan. Kara Jisis siir nwirkin. Kara siir yai aiir wakaesibwinin kara hikak bi nwowinkin, kara ini maargimaargar ywowinin. Kara hik karamaeka iikamim siiram ninantionanamim simiiramim. Nningaka.

30 Mi kara ha naingwowi siir inigin kougikouwa damki mi an kara ha mi aingwowi kariir inigin yio nuginuwa dokwokopoukimaigik.

Siya yipikin ninomor kouanki nitin.

31 Jisis siya Adi Komii siir omin siir hiranki nitkin mi nuan iikamim simiirin ini siyar haiburim. Mi yipikin nuanki nitim, yio ini nuan digworaekwowim simiiraramar naingwowin. Mi yipikin Adi Komii siir omin siir hiranki niti, yio wi digworaekwo whiekakim simiir haiburi.

³² Dimin taeminim siya kigim mi siya wakaeyim siya simiir asi boinmimaauugin. Mi inkam nwrkin simiir bi swoki wakaeyokna diriraerarkin. Nningaka.

³³ Mi yipiki siir yai aiir sibgu wakaeyokna api, yo hindara nanaakninkii haiginuwi ta Adi Komii siir yaiya ya yai kaimwoka.

³⁴ Mi inkamin yipiki Adi Komii siya nimbingiyin mi ha nikropkiyin, siya wi Adi Komii siir boinmimauuwi. Dimusi rani, Adi Komii siir naeyuin siirin siya bidi yinkiniukikaiyin mi siirin siyar whinkinsiis haiginuwi ta mi aiir mriiyamin.

³⁵ Adin siya siir yinisimin siiramin pranaepranae bi naingwokwonanaeikin. Mi siya pi siirar mi kigninkini digworaekwo whiekakim simiir kigirkakamin.

³⁶ Mi yipiki Adi Komii siir yinisimin siiram naingwo tibmii kni, siya wi inigakar nwoyokiyokii inokinokin. Mi yipiki siiram wakaeyokna karamae nwowiyin siya wi omwai waiyayokiyoki rani, inokinokin. Nningaka. Adi Komii siya siirin wi io prasae nwo rani. Mi siya siirin wi hiriyar nonkwoninwoimwirininkin kripkaii. Friig.

4

Jisis siya nu haımı Sameria hıran wıga saıkar boınaıgın

¹ Farisi kamim Mosesni siyu komii siir napiyim, simar wakae, iikam whiekakim ini Jisis siiraramar yamim, simiirin op siya baptais haiginuwam. Mi Jon siirin ini siya haiburin.

² [Simiirin Jisis siyar bi baptais haiginugin. Ningaka. Simiirin kamim siir kigna miriyyim sima baptais haiginugim.]

³ Mi iya Jisis siya hiriinan wakaeyin, Farisi kamim sima bidi yinokninkinim mi siya nu haimii Judia siir asi haiburgigin. Mi nu haimii Galili hiriir asi swoki amkin.

⁴ Mi iya siya ti siyuin nu haimii Galiliya namiyin siirar niki apamin mi siir kwoinin Adi Komii siya swoki huirworwokaigi, siyuin nu haimii Sameria namiyin siir napriokinamim.

⁵ Mi siya omisim whirin nu haimii Sameria hiranin siir yimbiam. Ti omin siir inigin Saikakin. Ti omin ini nu maeyaua Jekopi si hauuwa siir yinisim iir Josepni numirim ini saiir kingiin hir nwowin.

⁶ Mi ti aeyaweyin op sima kunaeyin ta maeyau aiir nwowin, siirin Jekop siyar nopgikin. Mi Jisis siya pugi piyaokin mi siya ti aeyaweyin saika kingiin hir ini idwo mi ta iya ya nabiebopwoka.

⁷ Mi Jisis siya hirar niki idwowin mi wig ira Sameria hirana ina yita op kunanakiyam, ti aeyawie iir. Mi Jisis siya kimidiniya saiir boinki, kira kariirin op kuna hauugi, kara kwiyaeyam.

⁸ [Mi kamim siir kigna miriyyim yim ini om komi-ya hiriir yamim nae sainam.]

⁹ Mi Jisis siya saiirin hiriinan boinkiyin mi ta Samerian wiga ina yowarkii boina, ni kira Isrelan inkamkin mi ankara Samerian wiga mi kira kariiramın opam dimuam boinkin, kira kwiyaeyam, ha? [Isrel simiir iikamim mobmir mobminim Samerian iikamim krıma nae kwiyaeyim simiirara bi ningigir ae kwiyaekim.]

Sima ha naingwo tɔbmii kɛni wɛ Adi Komii siya pɛ boɔnisi yɛm miyɛk rani.]

10 Mi Jisis siya saiir yai aka hinɛna yowarkɛi boɔn mi kɛra dimɛnim Adi Komii siya pɛihauuwiyim kɛriir mi kɛra kariir mi inoknɛnkɛni tɛ opam kɛriiram sriiyɛn mi kɛra kariiramɛn pɛ op miyɛka iikam imiir whɛnkɛnsiis haigɛnuwiya omwai Adi Komii saika waiyayokiyokiyam pɛ saiiram nwokɛ sriiyɛm.

11 Mi ta wiga siir yai aka hinɛna yowarkɛi boɔn, inkam komii, kɛra two karamaeka mi tiki aeyawɛyɛn siir opa kingiɛn kingiɛn nwomai rani. Mi kɛra ta op aiirɛn pɛ panɛn panɛna haii, iikam imiir hauuwam simiir whɛnkɛnsiis haigɛnuwam, omwai sima waiyayokiyokiyam, ha?

12 Tɛ aeyawɛyɛn krɛmiir brougaeyɛn Jekop siyar hauugigɛn krɛmiirɛn mi siya mi siir yɛnisisɛm ikɛm yɛm sima siirar mi kwiyaɛ namkɛm. Mi siir bulmakau sibsibɛm yɛm iriipɛ hiriinan ta op aiirar mi kwiyaekɛm. Mi kɛra ha naingwowi, kɛra ini Jekop siir haiburɛn, ha?

13 Mi Jisis siya saiir yai aka hinɛna yowarkɛi boɔn, iikamɛm ta op aiir kwiyaeyɛm, yɛm wɛ kwoɛnkar swokɛ haɛi.

14 Mi yipiki kara hauuwi ta op aiir, yɛo wɛ kwoɛnki haɛi rani. Nɛngaka. Mi taka opa kara hauuwana, siir whɛnkɛnsiis haigɛnuwam, ya wɛ sinkai rani, ya wɛ hiriyar nwoyokiyokikaeyami inokɛnɛn.

15 Mi ta wiga saeya ina swokɛ boɛnkiya siirɛn. Inkam komii, kɛra wara op hiriinana kariir whauugi mi mhoiɛya kariir kwoɛnɛn wɛ haɛi karamaɛ nwokɛ owɛm. Mi kara wɛ tiriir swokɛ it rani, op kunanakiyamɛn.

16 Mi Jisis siya saiir boinki, kira kiriir kam iir tini ikiunaki.

17 Mi ta wiga siir yai aka hiniina yowarkii boin, kara kam karamaeka. Mi Jisis siya saiir yai aka hiniina yowarkai boin, kira kaimwower boini, kira kam karamaeka.

18 Biya kiriirin kamim iriyara iki onkwona mi wara kamim kinaka nwowin yo kiriir kamki kam tani. Ta kiriir yaiya ini kaimwower ywowa.

19 Mi wig saeya siir boinki, inkam komii, kara ini hainingi yinokninkinkiya, kira profet inkamkin.

20 Krimiir brougaeyim yim sima Adi Komii siir inig iirin iripa ti mhu iir haingiriyu hainanikim. Mi wim kima Isrelan iikamim, wim kima ha boini, krima Adi Komii siir inig iirin om komii Jerusalem hirarar hainan iski.

21 Mi Jisis siya saiir yai aka hiniina yowarkii boinki, wig, kira kariir yaiya kaimwo saiir dwoki. figwira saeya nimbini, krima Adi Komii siir inigin wi ti mhu iir hainan tani mi wi om komii Jerusalem hir mi hainan tani. Ningaka.

22 Mi wim kima Samerian iikamim, wim kima diminim kima kig karamae nwowiyim simiiram hainanikim. Mi nim krima diminim krima kigninokninkinim simiiram hainanikim. Dimusi rani, Adi Komii siir miya iikam nanmaiwarkainaeiya Juda iikam krimiir hiriir nimbinka.

23 Mi iya ta ii aeya nimbiamana ini kingiin nwowa. Mi iikamim yipiki naingwo tibmii kungikinim mi Adi Komii krimiir Wanin siir naeyuin siya simiir whinkinsis haiginuwi mi sima siir inigi inig iirin siyu miyik miyik iirar hainani mi Adi Komii siya ti hiriinan iikamim

siiram naingwo tɔbmii kɔniyim mi siir inig iirgi iir hainaniyim simiiram naingwowikin.

24 Adi Komii siya piu karamaekin, siya ini siir naeyiuin siir hiriinan ywowin. Mi yipiki siir inig iir hainani, sima wi daingwo tɔbmii kin. Sima wi piu ara kipi hainan, sima simiir mhi kwoinim warar hauu iuguski.

25 Mi wig saeya siir boin, kara bidi yinokninkina Mesaia siya wi sipi niti, inkamin Adi Komii siya nimbingiyin krimiir whinkinsiis haiginuwam, sima dapiyin Krai. Mi iya siya niti, siya krimiirin wi dimin kasakasa nowomwarkaiyu rani.

26 Mi Jisis siya saiir yai aka hinina yowarkii boin, karaigin, kraisin, ti kinakar boinin.

27 Mi iya siya saika niki boinaiyin mi kamim siir kigna miriyyim ina yimbiniyim. Mi iya sima hiriinan kigim sima ini mouni hanina siinkaokiyim. Dimusi rani, siya ta wig anaka boinaigin. Mi siirin inkam nwrki bi swoki boinkin hinin, kira dimu diminim naingwowi? Mi kira saika dimuam boinkin?

28 Mi ta wiga saiir op twowa ini hirar kwaiburgika. Mi saeya ina iwitama oma hiriir. Mi saeya iikam imiirin dimin taeminim siya boinim saiir simiirar ini boinoudninkiniu.

29 Mi saeya kimidiniya simiir ini boiniu, kima unki it, iki inkamin dimin taeminim kara tirim biya simiir haknoudninkinin, tari Krai siya piyamisi owin?

30 Mi sima om hir haiburgigim mi sima ina yamim Jisis siir kignakiyam.

31 Mi iya ta wiga saeya om hirar niki owa mi kamim siir kigna miriyyim sima naeyim siiram

ha nonkwowim mi ina boinim, inkamin nowom-warkaiyuwiyin, kira nae ti ae.

³² Mi siya simiir yai aka hinina yowarkii boin, kara bidi yaeyin, naeyin kima ninokninkin kara-mae nwowin siir.

³³ Mi kamim siir kigna miriyyim sima, sima simar yinsrii ansriina. Mi siiramın nae inkam nwariki hainanikin, ha?

³⁴ Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarkii boin, kariir naeyin yio hinisingin, kara ti inkamin kariir nikropkiyin kara siir kwoin iirarar dap. Mi kara miya siya nimbingiya kariir saiir dankabimbidi.

³⁵ Wim kima hinina boinikim, bwanim pi whiya nwokii mi sasaeyim pi sasae wai hanisingin nwokii. Mi kima pi hainii ningugu haii. Mi kara kimiirin pi hinina boinkii, kima iki numiran sasaeyim simiir kigi, sima sasae wai bidi ywowim. Kima simiirin hindara ti inguguae.

³⁶ Mi inkamin numiran sasaeyim simiir ningugu haiiyin, iikam nhirkim sim sainam yio ini ti inkamin, hinda tinda namiyin, iki iikamim simiir kwoin imiir kiyaiyam ini siir hiriinan ywowin. Mi sima ha sibgu wakaeyoknaei mi wa nwoki aingwo tibmii kinim. Mi inokinokin sima wi omwaiyar nwoki waiyayokiyokikaeyamim. Mi inkamin ti sasae imiir ninkinin mi inkamin ti sasaeyim wai nwowiyim simiir ningugu haiiyin, sowa nwisairarin pi maigimaiga nwoswowi. Mi yipiki Adi Komii siir yai aiir boinmimauwiyim mi yipiki iikamim simiir kwoin imiir kiyaiyam, Adi Komii siir yai aiir wakaeyim, yim ini ti inkam nwiso sowiir hiriinan ywowo.

³⁷ Ta yaiya ya kaimwowa irga. Inkam nwirin yio hindira niyokninkinami mi nwirin yio wi hindira ningugu haiyami.

³⁸ Ta kara nikropkiya kimiirin ya numirim inkam nhirkim niyokninkinim simiir sasae imiir ningugu hainan ywowa. Ti numirim yim inkam nhirkim niyokninkinkim. Ya ini biigi bi si ma boinmimauwa kariir yai win kibiya iki iikam nhirim simiir, ini saiir hiriinan ywowa. Mi wim kima ti yai win kibi kibiyim iki iikamim biya naingwo tibmiiyim wi simiir swoki boinmimauwami.

³⁹ Mi mhoiyya nu haimii Sameria hiran iikamim si ma Jisis siiram in a yaingwo tibmiiyim. Whisarii rani, si ma ta wiga saiir yai aiir wakaekim. Saeya hinina boinka, siya dimin taeminim biya biya kara tirim mi tariinan mi tir ikim, siya simiirin ini hiriyyar haknoudninkin digiyin.

⁴⁰ Mi iikam whiekakim om Saika nu haimii Sameria hiranim si ma Jisis siiram ha nitim mi si ma kimidiniya siir srii siya simaka hir mi owim. Mi Jisis siya si ma iiyim kwisa ywo.

⁴¹ Mi iikam whiekakim siir yai aiir wakaeyim si ma in a yaingwo tibmii kinim. Dimusi rani, si ma siirgisiir yaiyar wakaekim.

⁴² Mi si ma ta wig aiir boin, tariinanin krima siir yai aiiram in bidi yaingwo tibmii kingiyim. Krima yaiya kira boina krimiir saiir bi naingwo tibmii kingim. Ningaka. Krima asi naingwo tibmii kini krima krimiir wangi wingar wakaekim. Mi krima bidi yinokninkinkiyim siya Kraiskin, nuan iikam whiekakim krimiir nanmaiwarkainan inkamin

siya. Iriig.

Jisis siya gavmani mi miriyyin inkam nwirin siir yinisim iir haiswoniskigikin

⁴³ Jisis siya hapairin iyo kwisa ywo. Mi mhoiya siya hir haiburgigin mi ini nu haimii Galili hiriyyar swoki amin.

⁴⁴ Jisis siyarin, hinina boinkin, siir oman iikamim sima profet inkamin siirin ha bi naingwowikim siya inkam komiigin mi inigakin. Ningaka. Sima hinina bi naingwowikim.

⁴⁵ Mi iya Jisis siya siir oma hiriir swoki amin mi Galili hiran iikamim sima siiramini maigimaiga ywowinim. Dimusi rani, dimin taeminim siya tirim Judami ii komiyya wou nikwo aeya Pasova om komii Jerusalem hir sima bidi kigmimikim.

⁴⁶ Mi Jisis siya om Kena nu haimii Galili hiriir swoki amin, omin opa siya tirkiya wain nikpitmaigiya siir. Mi om Kapaneam hir nwowin gavmani inkam komii nwirin siir yinisim yinkamiyyinin makakin.

⁴⁷ Mi siya wakae Jisis siya nu Juda hir bidi haiburgigin mi siya nu haimii Galili tirii nitam tari. Mi siya ha namin Jisis siiram mi kimidiniya siir ini boinu, saika namim om Kapaneam hiriir siir yinisim iir nini haiswoniskiiyyuwim. Siir yinisimin ini nao kingiin nwowin.

⁴⁸ Mi Jisis siya siir boinki mi kima, kara dimin kirie komii komii tir karamae nwowi mi kima wi kariiram naingwo tibmii kin tani. Ningaka.

⁴⁹ Mi ti inkam komiyyin siya hinina boinki, Biyyan Inkam Komii, kira kanakar wit, kariir

yinisim iir kignakiyam. Yinisim ieya naonamin yio miyik rani.

⁵⁰ Mi Jisis siya siirin ina yikropkiyin, kira ti am kiriir yinisimin wi omwaiyar swoki waiyaei. Mi ti inkamin siya Jisis siir yai aiir wakaeyin mi ina yamin.

⁵¹ Mi iya siya ha swoki haiyug apnamin mi kamim siir mariiyim, sima siirin siyu hir yapiyiskaiwin. Mi sima boin siirin, kiriir yinisimin ini wadieyar swoki owin.

⁵² Mi siya kimidiniya simiir srii, paki hiniin iya wadie sae nwokikin kariir yinisimin, ha? Mi sima siir boin, siir piu huua kiniya ii nabe bopwo digika.

⁵³ Mi ta yaiya sima boina siir, saiir mhoiia mi siir adin ina swoki aingwokiya yaiya Jisis siya boina ii nabe bopwo hiniin kiriir yinisimin wi omwaiyar swoki waiyaei. Mi siya mi siir yinwig ima simaniiyin ini hiriyyar yaingwo tibmii kin swokiyim Jisis siiram.

⁵⁴ Mi ya tariigina ya dimin kirie komii kwisaka aeya, Jisis siya tira ukam imiir nisiimauuam, iya siya nu haimii Judia hir haiburgigin mi ha napnamin nu haimii Galiliya hiriir. Iriig.

5

Jisis siya inkam nwirin whinausim kwira Betesda dapiya saiir hir haiswoniskigin

¹ Mi tiriiginim yim dig nwokiyim mi Juda simiir ii komii kwira nae iripa haingiriyu aeiya ina yimbiyama. Mi Jisis siya asi swoki amkin om komii Jerusalem hiriirin.

2 Mi om komii Jerusalem hirin anowin napnainopkainamiyin iikamkim sim kiyaininopkainamiyin sibsib siir kingiin hirin whinausim kwira ini hir nwowa. Mi iikamim sima Hibru simiir yaigina hinina dapikim Betesda. Mi ta whinausima saiir kingiin hirin iuruwim iriyara nwowi iikamkim sim nidwowam.

3 Mi iikam whiekakim makak makakim ini hirar ninidwodwokaowim. Iikamim nhwokwisaeyim mi iikamim igrib indib nimwowaeyao minkin kipiirim mi iikamim kiu min naoninsimsiriru ikim. Sima minam ninidwodwokaowi Adi Komii siir paekwosimin siya tirkiyim op aairin imigak nwokiyam.

4 Mi ii nhirim Adi Komii siir paekwosimin iki siya nuunainiirim mi ta whinausima pi imig iga siya nauni inunii. Mi inkamin iki biigi bii natmainamiyin ta opa Adi Komii siir paekwosim ieya tiriya mi ta siir ma pa digi.

5 Mi inkam nwirin iuru hir nidwowin biewiyim maki siya niyim kam nwir iuur iriyar whoimgim (38).

6 Mi Jisis siya ti inkamin siir kigin siya hir whinin mi siya ina yinokninkinkiyin siya maki kwokiyaeaya bi niigin. Mi Jisis siya siirin hinina boinki, kira hinina naingwowi kira wadie swoki okiyim, aniya?

7 Mi ti inkamin maki niinanaekaigiyin siya siir yai aka hinina yowarki boin, Biyan Inkam Komii, iya Adi Komii siir paekwosim ieya tirkiyim ta op aairin mi kariirin inkamki haidunamam whaowae ta whinausima saiir aowa hiriirin. Mi kariirin pi nhirkim swoki

haiburi, bi pi sima natmaidunami.

⁸ Mi Jisis siya siir boinki, kira dinsiin okwoki mi kiriir nibmir aiir hai mipa dapnam.

⁹ Mi biri kimiminkikin, ti inkamin siir ma ina digiya mi siya ini siir nibmir aiirar yinsiin hainamin. Taka iya ya Judami ii komiyya piu siisiya Sabat, iya dimin taemin sima tir karamae nwoyiya saeya.

¹⁰ Mi siya nibmir ha hainamin mi gavmani inkamim sima ti inkamin Jisis siya nwowaiginugiyin wadie siir sriwin, tapa Judami ii komiyya piu siisiya Sabat, dimin taemin tir karam nwoyiya saeya mi kira wara kiriir nibmira saiir dimusi hainanikin. Moses siir siyiwin hiriinanin siirin igbidgak bidi yowwin.

¹¹ Mi siya simiir yai aka hiniina yowarki boin, inkamin wadie kariir nwowaiginugiyin kariirin siya nokmwain haigikin ta kariir nibmir aiir ninsiin hainaniyamain.

¹² Mi sima kimidiniya ti inkam iir swoki kwasrii, yipikin kiriir boinkiyin ta kiriir nibmir aiir hainaniyamain, ha?

¹³ Mi ti inkamin wadie Jisis siya nwowaiginugiyin siya bi ninokninkinkikin ti inkam iirin. Dimusi rani, Jisis siya siir bidi haiburgigin mi siya paninsi yinokninkinkisi, iikam kasakiwaeyao hir nokwowim.

¹⁴ Mi mhoyiya Jisis siya siirin omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir hir kigin mi siya kimidiniya siir boin, wakae, kira mhoyiya wi dimin whir kipi swoki tir. Nngaka. Kira hiriinan tiri mi ta hika mhoyiya kira haii, ya wi hika biyya kira haiya wi saiir haiburi.

15 Mi ti inkamın ha namın siya kimidiniya Juda simiir inkam komii komiiyim simiir ini boinu, ti inkamın wadie kariir nwoaiginiugiyin yio Jisis siyaigin.

16 Mi ti Isrelmi inkam komii komiiyim sima Jisis siirin siyu biye asi tirkim. Dimusi rani, iikamim makii niyim simiirin siya Juda simiir ii komiia piu siisiya Sabat, dimin taemin whir tir karamae sima nwowiya siya sair haiswonimniskigin.

17 Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarkii boin, kariir Adin siya inokinokin hiriirar mirigin. Mi an kara iripi hiriinan asi mi mirii.

18 Mi ta yai hiriinana Jisis siya boina mi Isrel simiir biyan inkam komii komiiyim siir nisomaowam asi tirkim. Dimusi rani, ti makak iikamim siya haiswonimniskiiyim Judami ii komiia piu siisiya Sabat, dimin taemin tir karamae nwowiya sasa rani. Ningaka. Sima siirin io mansi nwokim ta siya boina hinin, Adi Komiiyin kariir Adgin. Mi siya ini inkam komii siya siyar swoki onain Adi Komii siir hiriinanin. Mi siirin sairsi nisomaowam tirkim. Iriig.

Adi Komii siya siir yinisim iirin inigak bidi ywohaiginiuwın siir mai aair miriiyamın

19 Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarkii boin, kara kimiiirin yaimwower boini, kara siir yinisimin dimin whirin kariir kwoin aigi bi swoki aingwo tirkin. Ningaka. Kara diminim kara kigmimikim kariir Adin siyar tirim kara simiirarar tiri.

20 Adi Komii siya kariiramın nhami nhami bi naingwokwowikin mi siya digworaekwo

whiekakim siya miriyyim kariir asi nnsiimauugim. Mi digworaekwowim siya nnsiimauuwi wi digworaekwowim ti kara tirim wi simiir haiburi. Mi ti dimin taeminim kima simiir kigi mi kima wi nanaa pranae kin tani.

²¹ Adi Komii siya hidninsiin idwowyim iikamim naokaowim omwai swoki waiyam siir hiriinan. Mi kara siir yinisimin iikamim yipikim kara hauuwam tiriyyim kwoin miyyik yio kariirar kwoinkin.

²² Mi kariir Adin iikam imiirin siyar bi hidikin. Nningaka. Mi siir kirieya siir yinisimin kariir bidi hauuwim mi siirin kara bidi kisina owin mi iikam imiirin wi karar hidi.

²³ Mi iikam whiekakim wi kariir inig iir asi hainani, kariir Adin siir inig iir sima hainana saiir hiriinan. Mi yipikin kariir inig iir hainan karamae nwowi siir yinisimin kima tira saiir hiriinan mi sima kariir Adin yipikin kariir nikropkiyin wi siir inig iir mi hainan tani. Nningaka.

²⁴ Kara Jisiskin kara kimiirin yaimwower boinkii mi yipikin kariir yai aiir wakaeyoknaei mi ha naingwo tibmii kini mi sima wi kariir Adin yipikin kariir nikropkiyin wi siir yai aiir warar mi wakaeyokna aingwo tibmii kini. Mi yipikin kariir nikropkiyin siya wi siir naeyiu iir hauu haiginuwi simiirin mi kima wi inigak nwoyokiyokikaeyami. Adi Komii siya wi simiir wara hid rani mi sima wi nao rani. Nningaka. Mi sima wi yaeya kwoin win haii omwai waiyayokiyokikaeyamim.

²⁵ Kara kimiirin yaimwower boinkii, iya Adi Komii siya nimbina iikamim naokaoim simiiram ya bidi yimbiniya. Mi sima wi kariir

yai aiirar wakaekii, Adi Komii siir yinisimɪn. Mi sima wi yaeya kwoin win haii omwai waiyayokiyokiiigiyamiyin.

²⁶ Adi Komii siya bi naowikin, siya kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyin siir bwamki bwamin siyairgin. Mi ti hiriinan siyuin siya kariirin digworaekwo whiekakin omwai waiyayokiyokiiyim simiir bwamki bwam iir asi mi tirikikin.

²⁷ Adi Komii siya ha boinkin, kara siir yinisimkin mi iikam imiirin wi kara hidi. Dimusi rani, kara ini inkamnan ywowin. Mi kara simiir kwoinim ina ninokninkinin.

²⁸ Mi kima wi ta saiirsi kipi nanaaki. Mi iya saeya nimbiamyami mi iki iikamim niki aokaoim mi simiir ienau hir nwokaiyim sima wi kariir yai aiir wakaekii, Adi Komii siir yinisimɪn.

²⁹ Mi sima wi ie hirankar ninsiin idwonani. Mi yipiki siyu miyik tirim yim wi omwaiyar waiyayokiyokiiigiyami. Mi yipiki siyu biye tirim iya sima ninsiin idwowi wi yaigak nwowi. Mi sima wi paeya nami mi inokinokin simiirin wi hiriyar niunanaei.

Jisis siirin iikam nirkim yanaakninkii haiginiu

³⁰ Kara dimin whirin kariir kwoin aigi bi naingwo miriigin. Niingaka. Dimin taeminim kara wakaeyim Adi Komii krimiir Wanin siya boinim kara simiirarar tiri mi kara iikam imiirin asi hidi. Mi kara iikam imiirin wadiyar sibgu hidi. Dimusi rani, kara kariir kwoin ara naingwo diriraerar tani. Kara Adi Komii siir kwoin iirar napi yipikin kariir nikrop iuungiyin nua tiriir.

³¹ Mi ti yayim kariir kwoinkar priinaingwo boinkiswo mi kima wi ha di ninokninkini ti yayim

kara boinim kaimwoki piyamisi owim, iyie? Kara hindara priiboini.

³² Mi inkam nwirin yio ina mi owin yio siya Jonkin siirin Adi Komii siya nimbingikin, kariir yaiya saiir sibgu boinmimauuwam. Kara bidi yinokninkinin yaiyim siya boinmimauuwim kariirim yim kaimwowaigim.

³³ Mi wim kima kam nhirim kimidiniya Jon siiram yikropki mi ti inkamin siya boinkiyin simiir yio karaigin.

³⁴ Kara kamim kariir yai aiir nanaakninki haiginuwim simiirin yai karamaeka. Ningaki. Ningaka. Mi ti digworaekwowim ti kara boinmimauuwim kimiir, kima simiirin wi nwoki sibgu inokninkinim. Mi kima wi kariir yai aiirim nwoki wakaeyokna aingwo tibmii kinim. Mi kimiirin wi Adi Komii siya nanmaiwarkainaei.

³⁵ Jon siya ini pae niyanan ywowin kimiir niyua haiginuwam. Mi Adi Komii siir dimin taeminim simiir nisiimauuwam. Mi ta iya siya omwaiyar niki waiyain, kima siiram nhami nhami bi naingwo tibmii kingim.

³⁶ Dimin nhirim ini ta yaiya Jon siya boina kariir ini saiir haiburim ya hininga. Mi dimin miyik miyikim Adi Komii siya boinkiyim kara tiram yim iikam kimiir nanaakninkii haiginugim kariirin hinin, kariirin Adi Komii siya nikropkikin.

³⁷ Kariirin Adi Komii siyar nikropkikin mi kariirin siya boininkigikin mi siyar mi anaakninkii haiginugikin. Mi wim kima siir yai aiir bi wakaekim mi siir whwonkam iir bi kigim. Ningaka.

³⁸ Mi siir yaiya kimiir kwoinaw bi haigi

nonkworinuga. Nningaka. Dimusi rani, kima kariir yai aiirim bi naingwo tibmii kningim, kara ti inkamin Adi Komii siya nikrop iuungikin.

39 Wim kima Yokwo Komii saiir yayim simiirin ha sibgu mwainikim. Dimusi rani, kima saiir sibgu ninokninkinam mi saiir naingwo tibmii knam tiri. Mi kimiirin wi Adi Komii siya nwoki hauuwim kwoin winin omwai waiyayokiyoki igiyamiyin. Mi wara miyim kima mwainkigmimikim yim kariir yai imairgim. Mi wim kima hininam naingwo mwananaei, Adi Komii siir miyim kimiirin wi omwai simar nwoki waiyayokiyoki haiginuwim. Mi wara miyim kima mwan kigmimikim yim kariir miigim.

40 Mi wim kima kariirim naingwo tibmii kinim pi boriisopi, kwoin winin omwai waiyayokiyoki iyin kara kimiir hauuwim.

41 Kara pi boriisopi iki iikamim kariir inig iir hainan prapasim. Nningaka. Ya tariigina ya dimin komii rani.

42 Mi kara kimiirin ina ninokninkinin kimiir kwoinim Adi Komii siirim naingwo hiriru kin tani.

43 An kara kariir Adin siir inigni nitkin mi ta kara nita ya Adi Komii siya nitni haninaka tisi kara nitiskiyin. Mi wim kima kariir yai aiir bi naingwo tibmii kningim. Mi wim kima simiirin ini yimiyyuwim. Mi inkam nwirki nitkiswo mi siya siir yai imiir nini boinmimauuniyim mi wim kima siir yai imiirin wa pi wakaeyin mi kariirin iyie?

44 Mi kima kariir yai aiiramim wi panina naingwo tibmii kini, ha? Kima wi dig nwo rani. Mi kima, kima kimar ninan hainanamar

tiri mi kimiir inigim Adi Komii siya hainanim pi boriisopi. Nningaka.

⁴⁵ Kima ha kipi naingwo kimiirin kara wi kariir Adin siir boinmauuwi, kimiir boinwokiyopnatkaigiyim. Nningaka. Mi Mosesin yipikin naingwo tibmii komiigak kima nwowiyin wim kima ha naingwowi kimiirin wi siyar whinkinsiis haiginuwi. Mi Adi Komii siya kimiirin wi dimin whirki kimbu karamae sairsi nwoki ikuwim. Kimiirin wi siyar boinmauuwi kariir Adin siya boinwokiyopnatkaigiyamin.

⁴⁶ Mi kima Moses siir yai imiiram naingwo tibmii kini, kima tira sair hiriinan mi kima kariir yai aiiram in wa mi aingwo tibmii kini. Dimusi rani, yayim Yokwo Komii hir nwowim kariirim siyar winboinkiyim mi kima simiiram bi naingwo tibmii kingim.

⁴⁷ Mi ti yayim Moses siya winboinkiyim kima simiiram naingwo tibmii kin karam nwowi mi kima kariir yai imiiram in wi panina naingwo tibmii kini, ha? Yi siyu kamaeka. Nningaka. Iriig.

6

Jisis siya hauu aeyim kamim 5,000kim, siya wiyinim simiir wara bi mwaingim

(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Lk 9:10-17)

¹ Mi mhoiia Jisis siya ti yayim ha boindigiyim mi siya ina iyikidamin Galili whigbida hiriir, sair inig whirin sima dapiyin ta whi aiirin whi komii Taibriaska.

² Mi iikam whiekakim sima ini Jisis siir mhoiyar sidkaenamim. Dimusi rani, sima dimin kirie

komii komii kasa bi kigim iikam makak makakim siya ninimniskiiyim. Mi sima siir mhoiia asi sidkaenamkim.

³ Mi Jisis siya mhuisim whirin siir iiyam. Mi siya kimidiniya siir kamim siir kigna miriyyin simakar ini ii idwoiu.

⁴ Mi Juda simiir ii komiia wou nikwo aeiya Pasova ini kingiin nwowa.

⁵ Mi Jisis siya ha niyaeyok kaokiyin mi siyar kigwin, iikam isid komiyyin nitin siiram. Mi siya Pilip siir boinki, krima bretim pi papi haii ti iikam ima naeyamin, ha?

⁶ Mi Jisis siya Pilip siirin hiriinan boinkiyin mi yio siyarin bidi yonkwokiyin siyiun pi siya tiri. Siya Pilip siirin minam kinankiugin, siir kwoinin pi panina namisi aingwokii.

⁷ Mi Pilip siya siir yai aka hinina yowarkii boin mi krima bretim K200.00 sani. Mi ti hiriinan iikam isid komiyyin krima simiirin haimii haimiia hauuwim pi digi dig nwo rani. Ningaka.

⁸ Mi siir kigna mirii inkam nwirin, Endru nikuwiyin Saimon Pitani nomousimin, siya Jisis siirin hinina boin,

⁹ whranisim nwirin tir nwowin, siya bret baliyim iriyyara nwowi mi anasuo whisa mi owi. Mi ti hiriinan bret iriyyariuwam mi anasu whisuwa iko, ti hiriinan iikam isid komiyyin pi dig swoki o mimin tani. Ningaka.

¹⁰ Mi Jisis siya simiir boinki, kima simiirin nab nab dokmwain idwo. Mi ta maeyaua sima nidwowa ya kokaka. Mi ti 5,000 kamim ini ta maeyaua kokaka ini sairar priigrinkin idwonamim. [Sima wigyinim simiir warar bi mwaingim.]

11 Mi sima ha grɪnkɪn idwokiyɪm mi Jisɪs siya ti bret iriyyarɪm ha haigiyɪn mi siya ina boɪn wadiekɪyɪn Adi Komii siir. Mi mhoɪya siya ina yɪnɪbɪmbɪr hauugiyɪm kamɪm siir kɪgna mɪriiyɪm simiir mi ti bret haɪmiiyɪm simiirɪn kimɪdiniya sima yap hauuwam iikam imiir sima naeyam. Mi mhoɪya siya anasuwo ha mi haiyɪn, ina mi inoop inispamspak hauugiyɪn kamɪm siir kɪgna mɪriiyɪm simiir, bret imiir siya niki tɪrkiya saiir hɪriinan. Mi iikam imiirɪn ha nonkwokwo hau-unamɪm mi sima ini simiir kwoɪnkar prɪgrɪnkɪn idwo aenamɪm.

12 Mi mhoɪya simiir mɪiiyɪm dig ha nwokiyɪm mi Jisɪs siya siir kɪgna mɪriiyɪm kamɪm simiir boɪnki, wara nae haɪmii haɪmiiyɪm sima naepɪru okiyɪm ti swokɪ tauhaɪnam irɪpa.

13 Mi ta siya boɪnkiya saiir mhoɪya, nae haɪmii haɪmiiyɪm simiir swokɪ taugin haiyam mɪrisɪm kwɪrki bi swokɪ okikɪn ini hɪriiyar taugin hais-wokiyɪm mi sima simiirɪn nɪb komii komiiyɪm iuur isa tauhaigi. Mi ti nɪb komii komii iuur iswo ini yaigɪyaiga yaki itkɪkɪniyɪm ti nae haɪmii haɪmiiyɪm sima naepɪru okiyɪm.

14 Mi ti iikamɪm sima ti dimɪn kirɪe komii komiiyɪm siya tirɪm simiir kɪgɪm mi sima ina boɪnɪm. Ti profet inkamɪn Adi Komii siya boɪnɪn, nua tirii nitam siyaɪrgɪn.

15 Mi Jisɪs siya bɪdi yɪnoknɪnkɪnkiyɪn, sima siir nonkwonamam tɪri simiir kɪgɪrkakan inkam komii nwowam. Mi siya mhɪua hɪriirɪn sasar asi swokɪ amkɪn. Iriig.

Jisɪs siya whɪya saiir op idwovar

*napnaiidamkin**(Mt 14:22-33; Mk 6:45-52)*

16 Mi mhoiia iya biyein ha nikiiyamtibin mi kamim Jisis siir kigna miriiyim sima ina yapniyamtibim whiia hiriir.

17 Mi sima kimidiniya i ira saair yani apni kwiriinam. Mi ina iyikidamim whiia saair mirmiiya hiriir. Mi iya bidi kakauu iuguskiya mi Jisis siya simiiram bi niki amsisaukin.

18 Mi ta iya opud komiia ha hugnaniya mi hinin komiia ina mi ii okwonaniya.

19 Mi kamim Jisis siir kigna miriiyim sima kignaidamim kilomitisim iriiyar kwir nanairgim. Mi simar kigwin Jisis siya op idwovar napnii. Mi siya simiir iya saair kingiin napamin mi sima nidid pranae bi kinwinkim.

20 Mi Jisis siya simiir boinki, kima kipi nidid, ti karaingin nitin.

21 Mi sima maigimairga siiram ha nwowim mi siirin ina yinkikwona kwiriinyin. Mi biri kimiminkim, sima ina yimbiamim ta maeyaua sima namam tira sairin. Iriig.

Iikamim yim Jisis siiram naphansirkim

22 Mi iigwira iikamim sima bidi yinokninkinkiyim, tapaiir nwomaiya iya iruwaigra. Mi sima Jisis siirin wara bi kigwo kwiriigikim kamim siir kigna miriiyim simakan. Ningaka. Sima siirin tirar haiburgigim.

23 Mi siyaii nhirim om komii Taibirias hiranki nitiiyim yim ta maeyaua Jisis siya boin wadiekiya Adi Komii siiram mi bret siya hauu aeya kam 5,000nim sim saair kingiin hiriir nitikim.

24 Mi iikamim sima hiriinan kigim, Jisis siya mi kamim siir kigna mirii ikim, sima tir nwo rani mi sima kimidiniya siyaii sim nhirim sim kwiriinaidam om komii Kapaneama hiriirin Jisis siya mi kamim siir kigna mirii ikim simiiram hansiram. Friig.

Jisis siya ninomor kou hiran bret miyiknankin

25 Mi iikamim sima Jisis siirin whigbid mirmiia hira kigiuwun mi sima kimidiniya siir srii, inkamin nowomwarkaiyuwiyin, kira tiriirin paka hinin iia sae nitkin, ha?

26 Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarkii boin, kara kimiirin yaimwowar boinkii, kima kariiramın minam swoki aingwo hansirnikim bretim kara hauu aeyim kimiir mi kimiir mhiyım ha nae kinugiyım simiiram. Mi kima kariiramın dimin kirie komii komiıyım kara tirim kima kigim simiiram bi hansirnikim. Ningaka.

27 Kima naeyim biyie nwowiyım simiiram kipi mirii. Kima naeyin kwoinbud hauu haiginuwiyin omwai waiyayokiyokiyam siiram miriinanae. Mi kara ti inkamin ninomor kouanki nitin, kimiirin wi kara hauuwi siirin. Dimusi rani, Adi Komii krimiir Wanin siya kariirin inigak bidi ywohaiginugiyin. Mi kara siir mi aiir miriıyam nitkin.

28 Mi sima siir swoki srii mi krıma wi dimu dimin ti tir big nasmirwaiya Adi Komii siya nwowamin krimiiramın, ha?

29 Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarkii boin, tiki diminin kima tiranin, big nasmirwaiya Adi Komii siya nwowi mi maırgımaırga siir nwowaiginıwi, kima kariir yai aiiram daingwo

tibmii k̄in, inkam̄in ȳipik̄in Adi Komii siya n̄ikrop
iungiȳin nua t̄iriir.

30 Mi sima siir yai aka hin̄ina swoki owark̄i
boin, kira wi pik̄i hin̄in dim̄in kir̄ie komii komiiȳim
sim t̄iri, kr̄ima k̄igam̄in. Mi kr̄ima wa nwoki
aingwo tibmiiȳim k̄iriir yai aiiram̄in, ha?

31 Kr̄imiir ȳidiwi wanwiyaeȳim iya sima nu
siiȳin apain siir h̄ir nwow̄im sima dim̄in wh̄ir̄in
mana dapiȳin siirarar naek̄im Yokwo Komii saeya
hin̄ina boinka, t̄i naeȳin ninomor kouank̄i nit̄kin
Moses siyar hauu aek̄im simiir̄in.

32 Mi J̄isis siya simiir̄in yai aka hin̄ina yowark̄i
boinki, kara k̄imiir̄in yaimwower boink̄i t̄i
bret̄in ninomor kouank̄i nit̄in k̄imiir̄in Moses
siyar bi hauugin. N̄ingaka. Kariir Ad̄in k̄imiir̄in
siya hauugin ninomor kougi kou h̄iran bret̄ki
bret̄in. Mi tik̄i h̄iriinan naeȳin k̄imiir̄in wi omwai
siya waiyayokiyok̄i haigin̄u rani. N̄ingaka.
Kariir Ad̄in t̄i h̄iriinan nae kibiȳin siir om
h̄iran̄in siyar hauuwik̄in bret̄nan̄in omwai kima
waiyayokiyok̄iyam.

33 Mi bret̄in Adi Komii siya hauugiȳin ninomor
kouwan̄in iikam k̄imiir̄, ȳio J̄isis karainḡin. Mi
k̄imiir̄in kwoin win wi karar hauu haigin̄uwi
omwai waiyayokiyok̄iyam.

34 Mi sima siir boinki, Biyan Inkam Komii,
war̄i k̄iriir bret̄in kr̄imiir̄in inok̄inok h̄riiyar
whaunanae mi n̄im wi omwai h̄riiyar nwoki
waiyayokiyok̄iyam.

35 Mi J̄isis siya simiir̄in ina boinkiȳin, t̄i bret̄in
kwoin win hauu haigin̄uwiȳin iikam imiir omwai
sima waiyayokiyok̄iyam, ȳio karainḡin. Ȳipiki
kariir̄im nit̄i ȳio wi m̄hiigi nao rani. Mi ȳipiki

kariirim naingwo tibmii kɛni, yio wi kwoinkɛ haei rani. Nɛngaka.

³⁶ Kara kimiirin pi hinina boinkii, kima kariir bɛdiyar kigim mi kima bi naingwo tibmii kɛngim.

³⁷ Mi iikamim yipiki Adi Komii siya hauugiyim kariir in nonkwowim, yim sima wi kariir siyu iirar napi. Mi kara iikamim kariirim nitim mi kariirim naingwo tibmii kɛnim, simiirin wi huyarmai rani. Nɛngaka.

³⁸ Kara ninomor kou hir haiburgigin mi ha nuunaiiniyin, kara kariir kwoin iirara napam bi nitkin Nɛngaka. Kara nua tiriirin minam nuunaiinikin, ti inkamim kariir nikropkiyin siir kwoin iirarar napim.

³⁹ Mi ti inkamim kariir nikropkiyin siir kwoinin yio hinɛngin. Kara ti iikamim siya hauugiyim kariir, kara simiir nwirni kipi haiburgig. Nɛngaka. Iikam imiirin wi karar swoki hidninsiin idwowi, iya Adi Komii siya iikam imiir hidana.

⁴⁰ Ti diminin kariir Adin siya naingwowin kara tiram yio hinɛngin mi ti iikamim yipiki kariir yai aiir wakaeyim mi ha ninokninkinim kariir, siir yinisimin. Mi sima kariiram naingwo tibmii kɛnim mi ha mi wakaeyoknam kariir yai aiir, simiirin wi kara hauu haiginuwi kwoinbudin omwai waiyayokiyokiiyin siirin. Mi simiirin wi karar swoki hidninsiin idwowi. Mi sima wi omwaiyar waiyayokiyoki iya Adi Komii siya simiir hidana.

⁴¹ Mi ti yaiyim siya boinkiyim simiir mhoiia Isrel simiir kamim io ha nwowim mi ina nhinkii boinainamim Jisis siir. Dimusi rani, siya hinina boinkin, bretin ninomor kouanki nitin yio karaigin.

⁴² Sɪma hɪnɪna boɪn, tɪkɪ inkamɪn siya Jɪsɪskɪn, Josepnɪ yɪnɪsɪm ɪkɪn. Krɪma siir yopii ad owiirɪn bɪdiyar ɪkɪ ɪnoknɪnkɪnɪm. Mɪ siya hɪnɪna dimusi boɪnkɪn, kara nɪnomor kou hɪr haiburgigɪn mɪ ha nɪuunaiɪnikɪn, ha?

⁴³ Mɪ Jɪsɪs siya sɪmiir yai aka hɪnɪna yowarkɪi boɪnkɪ, kɪma, kɪma kɪmar kɪpi nomboɪnyokaina.

⁴⁴ Inkam nwiirki siir kwoɪn aɪrgɪ bɪ swokɪ aɪngwo tɪbmii kɪngɪn pi siya yaɪngwo tɪbmii kɪn kariiramɪn siirɪn Adi Komii siyar hɪurworwokaigikɪn. Mɪ siirɪn wɪ siyar swokɪ hɪdnɪnsiɪn ɪdwowi mɪ siya wɪ yaeya kwoɪn wɪn haii. Mɪ wɪ omwaiyar swokɪ waiyayokiyokɪi. Ya tariigɪna wɪ ɪiya Adi Komii siya iikam ɪmiir hɪdana wɪ saiir nɪmbiyami.

⁴⁵ Yaiya profet kamɪm sɪma wɪnboɪnkiya Yokwo Komii saiir ya hɪnɪnga. Adi Komii siya wɪ iikam kasa nowomwarkaiyɪu rani, dimɪn taemɪnɪm wadie sɪmiir nwowaigɪnɪuam. Mɪ iikamɪm yɪpɪkɪ kariir Adɪn siir yai aiir wakaeyɪm mɪ ha nɪnoknɪnkɪnɪm, kariiramɪn wɪ sɪma naɪngwo tɪbmii kɪni.

⁴⁶ Tɪ iikam whɪekakɪm sɪmiir nwiirki Adi Komii siir bɪ swokɪ kɪgɪmɪmɪnkɪn. Nɪngaka. Kana kanaɪrgɪn siir kɪgɪn tɪ inkamɪn Adi Komii siya nɪkrop ɪuungiyɪn nua tɪriir.

⁴⁷ Kara kɪmiirɪn yaimwovar boɪni, inkamɪn kariiram naɪngwo tɪbmii kɪniyɪn, yɪo wɪ yaeya kwoɪn wɪn haii. Mɪ siya wɪ omwai hɪriiyar waiyayokiyokɪigiyami.

⁴⁸ An kararɪn ɪni bretnan ywowɪn, iikam ɪmiirɪn karar whɪnkɪnsiɪs haigɪnɪuwi omwai waiyayokiyokɪiyamɪn.

⁴⁹ Bɪiya kɪmiir yɪdiwi wanwiyayeyɪm ɪiya sɪma nu

siiyin apain siir nwowim, sima manaim Adi Komii siya hauuwim simiirarar naeyaonamkim.

50 Mi an kara ti inkamin Adi Komii siir om iir haiburgigin mi ha nuunaiiniyin nu tirir, an kara ini bretnan ywowin, iikam imiir whinkinsiis haiginuam. Mi yipiki kariiram naingwo tibmii kuni, yim wi nao rani. Ningaka. Yim wi omwai hiriyar waiyayokiyokiyami.

51 An kara ini bretnan ywowin, iikam imiir whinkinsiis haiginuwam omwai sima waiyayokiyokiyim. Ankara Adi Komii siir omin ninomor kou hiranin siir hiranki nitkin. Mi iikamim ti bret iir naei, yim wi omwai hiriyar waiyayokiyokikaeyami. Yio ti bretin nuan iikamim sima naeyanin ya kariir piu aeyairga. Mi simiirin wi kara nwoki whinkinsiis haiginuim, yaeya kwoin win haiyamin omwai waiyayokiyokiyamin.

52 Mi ti dimin taeminim siya boinim simiir mi Isrel simiir iikamim simiir kwoinim ina iwitpaomaigiyim. Mi sima ini sima simar yinkinwamwarkii whrie boinamim. Sima hinina boin, ti inkamin siir pua krimiirin wi panina hauuwi, krima naeyamin, ha?

53 Mi Jisis siya simiirin ina boinkiyin, kara kmiirin yaimwowar boini. Mi kima ta kariir kip aiir nae karamae nwowi ti inkamin ninomor kouanki nitin mi kima kariir nhie aiir kwiyaee karamae mi owi mi kima wi yaeya kwoin win hai rani, omwai waiyayokiyokiyamin. Ningaka.

54 Mi inkamin kariir kip aiir naei mi kariir nhie aiir mi kwiyaee, yio wi yaeya kwoin win haii, omwai waiyayokiyokiyamin. Mi siirin wi karar

swoki hidninsiin idwokii mi siya inkamnan wi omwaiyar swoki waiyai iya Adi Komii siya iikam imiir hidana.

⁵⁵ Kariir kipa saeyairga diminki dimina naeiya. Mi kariir nhieya saeyairga diminki dimina kwiyaeiya.

⁵⁶ Mi inkamnin kariir kip aiir naei mi kariir nhie aiir mi kwiyaei, yim sima kanakar nwowi mi ankara simaka mi owi.

⁵⁷ Adi Komii siyairgin digworaekwo whiekakim omwai waiyayokiyokiiyim simiir Adin mi yio siyarin omwai hiriyyar waiyayokiyokikaeyamikin. Mi kariirin siya nikropkikin mi ankara iriipi hiriinan omwai asi mi waiyayokiyokii. Mi yipiki kariir kip aiir naei, yio wi omwai hiriyyar waiyayokiyokikaeyami ti digworaekwo imiirsi.

⁵⁸ Karaigin ti bretin, Adi Komii siir omin ninomor kou hiranin siir hiranki nitin. Ti bretin yio ti bretin kimiir yidiwi wanwiyaeyim biya sima naeyin siir hiriinan tani. Ningaka. Sima ti bret iir naeyim mi iya sima waibiyie nwowa mi sima ina yaonamim. Mi yipiki ti bretin kara hauuanin siir naei, yim wi omwai hiriyyar waiyayokiyokikaeyami.

⁵⁹ Jisis siya yayim omaka yaimin dimin nidwokai wakaeiya om Kapaneam hirana saiir hir boinmimaugin. friig.

Jisis siir yayia saiir miyim, iikam imiirin wi sima whinkinsiis haiginiuwi omwai waiyayokiyokiyamin

⁶⁰ Mi iikam whiekakim yipiki siir kigna miriyyim sima ta yai aiir wakaeyim sima hinina boin

wari yai hiriinanim kira boinim, krɪma simiirin ninokninkin tani. Mi krɪmiirin hikak sima nwowi. Mi ti hiriinan yayim simiiramɪn pi nhinga nwowi, simiir wakaeyamɪn, ha?

61 Mi Jisis siya bidi yinokninkinkiyin ti yai hiriinanim sima boinim. Mi siya simiir boinki mi ti yayim kara boinim simiir miyim kimiir kwoinim sima haipridkikaigim, aniya?

62 Mi kima ti inkamɪn Adi Komii siir omin ninomor kou hiranin kariir kigi kara swoki ami, ti omin kara niki itin siir mi kima wi panina naingwokii, ha?

63 Iikam kima, kima kimar whinkinsiis ankinsiisnaim omwai waiyayokiyokiyamɪn wi dig nwo rani. Nɪngaka. Adi Komii siir naeyiun mi ta yayia kara boin aka mi sowa sowaigo kimiir whinkinsiis haiginiuwano omwai waiyayokiyokiyam.

64 Mi kimiir nhirim yim kariirim bi naingwo tibmiigim. [Mi Jisis siya bidiyar yinokninkinkiyin iya siya kamim siir kigna miriyim simiir nimbiniim mi yipiki inkamkin siiram naingwo tibmii kin karamae nwowin, siirin wi wir siya napwouwi siir sau omomin siya hainim siirin.]

65 Mi Jisis siya simiirin hinina boinki, kara kimiir bidiyar iki boinkiyin, inkam nwirki kariiramɪn siir kwoinairga bi swoki aingwo tibmii kinmiminkin. Nɪngaka. Pi siya yaingwo tibmii kin mi siir kwoinin Adi Komii siyar bidi hurworwokaigiyin.

66 Mi ti yayim siya boinim simiir mhoiia iikam whie komiia biya siir niki kigna apim mi tariinanin sima siirin ini digumii haimriiyugigim. Mi

sima siir haiburgigim mi ina yinoopamim.

⁶⁷ Mi mhoiyya Jisis siya siir kigna miriyyim kam iuur nwiso simiir srii mi wim kima tari kariir haiburgigam warar mi aingwowi?

⁶⁸ Mi siir yai aka Saimon Pita siya yowarkii boin, biyan Inkam Komii, krīma wi nhiniiram nami, ha? Kiriir yaiya sasaiga krīmiir whinkinsiis haiginuwana, omwai krīma waiyayokiyokiyamin.

⁶⁹ Nim krīmarin ina ninokninkinim kiriirin, yipikin ti krīma wakaeyokna aingwo tībmiiyin kīrairgin ti inkamin Adi Komii siya nīmbingiyin.

⁷⁰ Mi Jisis siya simiir yai aka hiniina yowarkii boin, kīmiirin kara bīdi yimbiniin kariir kigna miriyyan kam iuur nwis nwowam. Mi kīmiir nwirin yio mīiyik rani, ini yūmi biyan inkamin Setan ini siir hiriinan ywowin.

⁷¹ Siya Judas siir boinkin, Saimon Iskariotni yinisimin. Siya ti kam iuur nwiso siir kigna miriyyim simiir nwirkin. Mi mhoiyya Jisis siirin wi wir siya napwouwi iki kam biyieyim simiir, sima hainim siirin. Iriig.

7

Jisis siir nomousisimim sima siiram in hiniina bi naingwo tībmii kīngim siya Kraiskin, inkamin Adi Komii siya nikropkiyin

¹ Mi tiriiginim dig nwokiyim mi Jisis siya ini nu haīmii Galili hīrar yapmiriyyin. Dimusi rani, inkam komii komiyyim bīi nwowiyim hiranim sima siir nisomaowam tirkim.

² Mi Isrel simiir iikamim simiir iya kingiin nwowa, iripa sima haingiriyu owiya yaewou

naeya saiir nikwo aeyam amar omaka saiir. Ya ta iya simiir ii aeya numirin sasaeyim wai bi nwowim, simiir ninkin imiiaeyam Adi Komii siir.

³ Mi Jisis siir nomousisimim sima siir boin, kira ti om iir haiburgik mi kira nu haimii Judia hiriir dam mi iikamim yipiki kiriir yai aiir naingwo tibmii wi sima nwoki kigim, dimin taeminim kira tiri.

⁴ Mi inkamin ha naingwowi iikamim siir dinokninkin mi siya siir dimin taeminim hindara kipi nimprio diriraerar. Nningaka. Mi kira ti hiriinan dimin taeminim simiir tiri mi biyin karar tiki isiimauuna hinda tinda. Mi ti dimin taeminim iikamim sima nwoki kigim kira diriraeranim dimin miyik miyikim.

⁵ Mi siir nomousimim yim simiir hiriinan yayim hinda puairga mi boinkim, sima bi mi aingwo tibmii kungim.

⁶ Mi simiir yayim ha boin digiyim mi Jisis siya simiir boin, kariir iya bi niki imbinika karar nisiimauunana hinin, kara ti inkamin Adi Komii siya nikropkiyin siya. Mi kima paki hinin iya sae mi ami ta iya Isrel simiir iikamim yaewou iripa sima ninkin imiiaeyana, numiran sasaeyim wai bi nwowiyim sim Adi Komii, yio kimiirar kwoinkin.

⁷ Iikamim nu tiranim sima io kimiir bi nwowikim Nningaka. Sima io kariir nwowikim. Whisarii rani, simiir aowa aowan dimin taeminim sima tiriyim kara haknoudninkinikim.

⁸ Kimar ti am simakan, ta yaewou aiiramim. Ankara nningaka pi wara nam tani. An kara ii nhirim tirar niki owamar naingwowi. Kara

simiirɪn hɪnɪnɪn asiima niki isiimauuwɪm pi bori-isopi, kara ti inkamɪn Adi komii siya nikropkiyɪn siya. Nɪngaka. Ya ina niki owa.

⁹ Mi siya simiirɪn hiriinan boɪnkiyɪn mi siya ini nu haimii Galili hirar ywokiɪn. Iriig.

Jisis siya yaewou naeya amar omaka saiir naeya saiirɪn warar ini ikwo aeyɪu

¹⁰ Mi Jisis siir nomousisimim ha namim sima ta yaewouwa saiir nikwo aeyam mi yio siya ini mhoiyar mi amin. Siya iikam whiekak aka bi namkin. Siya sasar yimprio am.

¹¹ Mi Isrel simiir iikamim iya sima ta yaewou aiir nikwo aeya, yim sima kimidiniya Jisis siiram yoksirboin. Mi sima ini simasimar yinsrii ansriiyim siya ini papi nwowin.

¹² Mi Jisis siiramɪn simasimar whrie boinam. Nhirim yim hinina boin, siya inkam wadiekin. Mi nhirim hinina boin, kiya yio inkam paii rani, iikam ima naingwo tibmii yamin, siir kwoinkar priinaingwo boini iikamim simiir nikpitmayamin.

¹³ Iikam hoimgaki bi boinkim Jisis siir nhinkiyamin. Nɪngaka. Dimusi rani, sima minsi nididkim, Isrel simiir biyan inkam komii komiiyɪm pi sima wakaei mi simiirɪn pi sima niki.

¹⁴ Mi ii kwoimim yaewou sima nikwo aeyim simiir mhoiɪya Jisis siya iikam imiirɪn omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir hirɪn, ini idowiyar boinmimauuin.

¹⁵ Mi Isrelmi inkam komii komiiyɪm sima hiriinan kigim, sima ini hindara yanaakiyɪm. Mi sima boin, ti inkam hiriinanɪn ti dimin

taeminim yokwo tir nwowim, siya simiirin panin panina ninokninkinkim? Mi siya ti iikam imiir kwomwarkaiyiwin, inkam ninokninkin komiigaknan siya skulam bi swoki amiminkin. Nningaka.

¹⁶ Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarki boin, ti dimin taeminim ti kara nowomwarkaiyiwim kimiir, yim kariir tani. Nningaka. Ti yayim yim Adi Komii siirgin, inkamin kariir nikropkiyin.

¹⁷ Mi inkamin siir kwoin komiiyin Adi Komii krimiir Wanin siir yai airam naingwowi mi siya pa ninokninkinkii ta yayia kara boinmimauwa. Kara kariir kwoinkar priinaingwo boini iyie? Kara Adi Komii siir yai imiir boini.

¹⁸ Mi inkamin siir kwoinkar naingwo boini, yio ti hiriinan inkamin yio siir inig iirar hainamar tiri. Mi inkamin ti inkamin siya nikropkiyin mi ha nitin, siir inig iir hainani mi yai ha boinmimauwi mi yio ti inkam hiriinanin, yio inkam wadiekin bi iksisaeikin. Nningaka.

¹⁹ Biya Moses siya siyiu komii siir siyiuim kimiir hauuwim mi kimiir nwirki ti siyiu iir bi swoki sibgu apkim. Nningaka. Mi kima kariir nisomaowam dimuam tiri, kara ti Moses siir siyiu iir nap kamae nwowim, ha?

²⁰ Mi iikam nhirim siir yai akan sima yowarki boinki, yipikin kiriir nisomaowam tirin. Mi kira ti hiriinan yai boinin mi tari kiriirin uridyugi bidi ii okwokaiyin, aniya?

²¹ Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarki boin, kima io kariir dimusi nwo rani mi kibi kwira, iikamin makiniyim simiir

kara ninimniskiiyim, Judami ii komiia p̄u siiskuwakiya dimin taemin tir karamae nwowiya saiir mi kima kwoin bibiyie kariiram̄in saiirsi naingwowi.

²² Mi biya Moses siya kimiirin min boinkin, kimiir yinisim yinkamiyinin simiir miois imiir k̄tiyopn̄ir haiyim. N̄ingaka. Yio kimiir brougae ima tirkin biyin. Mi wim kima kimiir yinisim yinkamiyinin simiir mioisim Juda simiir ii komiia p̄u siisiya dimin taemin tir karamae nwowiya, saiirar mi k̄tiyopn̄imn̄ir haiigim. Mi Moses siir siȳūin siirar mi apkin.

²³ Wim kima ti diminin Judami ii komiia Sabat p̄u siiskuwakiya dimin taemin whir tir karamae nwowiya saiirin ini Moses siir siȳūū iirar mi apim. Mi kima pi io kariir dimusi nwowi, ti makak iikamim kara ninimniskiiyim simiirsiyin ta Judami ii komiia p̄u siiskuwakiya Sabat dimin taemin whir tir karamae nwowiya saiir, ha?

²⁴ Diminim kara kimiir boinim kima simiirin hindara whisariya kipi hid. Wim kima ha naingwowi kara Moses siir siȳūū iir mi ikwowaisii. Kima sibgu daingwo omoki mi kima pa nwoki inokn̄ink̄inim kariir yayim kaimwowaigim. Friig.

Mi iikam n̄hirim sima boin Jisisin Kraiskin inkamin Adi Komii siya nikrop̄ iuungiyin iikam imiir wh̄ink̄insiis haiḡin̄uwam siya

²⁵ Mi iikam n̄hirim om komii Jerusalem hiranim sima boin, ti inkamin siya sima nisomaowi.

²⁶ Kima siir k̄igi! Siir dimin taeminim iikam imiir siya boinim, siya isi hindara kr̄ink̄inkiyim.

Mi siirin inkam nwirki bi swoki boin huriyiu miminkin. Mi inkam komii komiiyim sima hiriyyar yaingwo mi tari Krai siyairgi sae, ti inkamin Adi Komii siya nikrop iugiyin, iyie? Si rani?

27 Mi ti inkamin Adi Komii siya siirin panin panina nimbingikin. Krima ina ninokninkinim siir om iirin. Mi mhoiya ti inkamin Krai nikuwiyin, Adi Komii siya nimbingiyin, siya swoki iti mi iikamim sima wi ha ninokninkin tani, siya pindanki nitkin. Mi hiriinanki nuwi siya tari Krai rani.

28 Mi ti dimin taeminim iikam ima boinkiyim simiir mhoiya, Jisis siya omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir hirar niki owin mi siya ini komiiyar kauwok boinkiyin. Wim kima ha naingwowi kara yipikin mi kara pindankin nitkin. Kara kariir kwoinairgi bi priinaingwo itkin. Kariirin Adi Komii siyar nikropkikin mi kara asi nitkin. Kwoinim siyar naingwowyim yim kaimwowaigim mi kima siir ninokninkin tani.

29 An kara siirin ina ninokninkinin, whisarii rani, kara biya saika hirar niki okin mi kariirin nua tiriirin siyar nikropkikin.

30 Mi ti dimin taeminim siya boinim simiir mhoiya, inkam komii komii nhirim ina yamim siir hugripkikikaiyam mi siir nonkwonamim maeyauwa mi biyie miriyya saiir hiriir. Mi sima siir bi nonkwokim. Dimusi rani, iyya siya namana ya kingiin niki o rani.

31 Mi iikam whiekakim, dimin taeminim siya nowomwarkaiyuwim simiir wakaeyim, sima ina yaingwo tibmii kingiyim siiramim. Mi sima boin, mhoiya ti inkamin Krai nikuwiyin Adi Komii

siya nĩmbingiyĩn tĩriir nĩtam, dimĩn kĩrie Komii komiyyĩm siya tĩri wĩ tari tĩ inkamĩn siya tĩrim dimĩn kĩrie komii komiyyĩm wĩ tari simiir namsi haiburi? Nĩngaka. Iriig.

Mĩ sima polis inkam nhĩrim simiir yĩkropki, Jisis siir nonkwowam

³² Mĩ Farisi kamĩm sima hĩriinan wakaeyĩm, iikamĩm sima Jisis siir haigirĩrĩr boĩni mĩ sima mĩ prismi biĩyan inkam ikĩm, sima polis inkamĩm simiir asi nĩkropkikĩm siir nonkwowamĩn.

³³ Mĩ iĩya sima nĩta Jisis siiram mĩ Jisis siya ĩna boĩnwĩnĩn simiirĩn, kara kimaka tapaiirĩn ĩĩ priei nwo rani mĩ kara wĩ kapi swoki ami tĩ inkamĩn kariir nĩkrop iuungiyĩn nua tĩriir siiram. Mĩ wĩ saĩkar swokinĩ owouwi.

³⁴ Mĩ mhoiĩya kĩma kariiram hansiĩni, kĩma wĩ kariir kĩg rani. Mĩ tĩ omĩn kara namanĩn kĩma kariiramĩn wĩ mhoiĩya siiram nĩntĩrop ĩt rani. Nĩngaka.

³⁵ Mĩ tĩ yai hĩriinanĩm siya boĩnkĩyĩm simiir mhoiĩya, Isrel simiir biĩyan inkam komii komiyyĩm sima simasiĩmar yĩnwhrie anwhrie boĩnamĩm, siya tĩ hĩriinan boĩnĩn mĩ siya wĩ pĩnda nami krĩma siir kĩg karamae nwowi, ha? Mĩ siya wĩ ikĩ omom piugan kwĩrniyyĩm Isrel simiir piugana saeya wara nwo karamae nwowĩm wĩ simiir nami? Mĩ siya wĩ ikĩ omom Isrel simiir iikamĩm simiir kam nwonwirakin nĩnkĩn hopkai waiyyĩm wĩ simiir nami? Mĩ siya Adi Komii siir yaiya wĩ Grikmi isidĩn hĩranĩm wĩ simiir nĩnĩ boĩnmĩmauwĩuwi, aniya?

³⁶ Mĩ siya hĩnĩn dimusi boĩnkĩn? Mhoiĩya kĩma kariiram hansiĩni kĩma wĩ kariir kĩg rani, kara

wi omin kima nintrop it karamae nwowin wi siir nami. Iriig.

Jisis siya opa iikam imiir hauu haiginuwana kwoinbudin omwai waiyayokiyokiyam sair boinkin

³⁷ Mi iikam ta yaewou naeya sair nikopkaini iya sairar niki ikwo aeyim amar omaka sair hir mi Jisis siya ha ninsiin okwokiyin ini komiiyar kauwok boinamnankiyin. Yipiki kwoinki haei yio kariir wini kigni mi siirin wi op kara hauu kwiyae haiginugii.

³⁸ Ya ini Yokwo Komii saeyar boina yaiya ini sair hiriinana ywowa. Mi yipiki kariiram naingwo tibmii kini, yio wi Adi Komii siir naeyiun hiriyar namyokiyokiyin wi siir haii. Yio wi opa ieno anki niriidkinmwimoinaniniya wi sair hiriinan niriidkinmwimoinanini siir kwoin hirankin mi wi siya whinkinsiis haiginuwi iikam nhirim simiirin.

³⁹ Jisis siya ta hiriinan yaiya Adi Komii siir naeyiu iir boinkin. Mi yipiki siiram naingwo tibmii kini, tiriiginin wi ini hanin siir kwoin iir kwirii idwokaii. Mi ta iya Adi Komii siir naeyiun bi niki itkin. Dimusi rani, Jisis siya bi niki aonamkin mi bi niki insiin idwonamkin omwai waiyayokiyokiyamin. Mi Adi Komii siir omin ninomor kou hiranin siir hiriir bi niki amkin, kirie komii haiyamin. Ningaka. Iriig.

Mi iikamin isido whisa yinibirgi. Nhirim yim sima kwoin mi aingwo mi nhirim yim sima kwoin

⁴⁰ Mi iikam whiekakim hir nwomimirim sima boin, kaimwoka, ti profet inkamin krima nwokwokinin siyairgin.

⁴¹ Mi nhirim sima boin mi tari Krai siya ti inkamin krɪma nwokwokinin Adi Komii siya nikropkiyam. Mi Jisis siya nu Galili hirankin nitkin mi nhirim yim hinina boin, ti inkamin Adi Komii siya nikropkiyanin siya wi nu haimii Galili hirii nimbiam. Nningaka.

⁴² Adi Komii siya Yokwo Komii saiirin hiriyar boinkikin. Ti inkamin Adi Komii siya nikropkiyanin yio Devidni namougin. Siir yopiiya siirin wi om Betlehem omin biya Devid siyar nwowin wi siir hir naokinaei. Mi hiriinanki niuwi mi siya tari Krai rani.

⁴³ Mi iikam whiekakim hir nwowim kasa rani. Mi sima isido whisa yinikibirnam, nhirim yim sima dimin mi boin mi nhirim yim sima dimin mi boin, Jisis siirin.

⁴⁴ Mi ti yayim simiir mhoiia, nhirim kimidiniya Jisis siir yonkwowam tir, maeyauwa mi biye miriia saiir hir hugripkikikaigiyim. Mi sima siir bi nonkwokim. Dimusi rani, ta iya siya naowana ya bi niki imbinika. Iriig.

Inkam komii komiyyim sima Jisis siiram bi naingwo tibmugim

⁴⁵ Mi ti dimin taeminim simiir mhoiia, polis inkamim sima Jisis siir haiburgigim mi sima ina swoki amim prismi biyan inkamim mi Farisi kam ikim simiiram. Mi sima simiirin hinina boinwin, kama siir nonkwonani karamae dimusi nwokim, ha?

⁴⁶ Mi polis inkamim sima simiir yayika hinina yowarki boinki, biya inkam nwirki ti inkamin siir hiriinan yai bi swoki boinmin boinminkin. Nningaka.

47 Mî Farisi kamîm sîma hînhîna yowarkî boîn mî siya ìkî iikam nhîrîm sîmiir kinsinan mî tari kîmiirîn ìni warar yînkîn hîuspak haiyîn siir siyîu ìiir napam, aniya?

48 Mî kîma hîriiyar kîgi, inkam komîi komîiyîm kîmiir kîgîrkakîiyîm mî Farisi krîma, krîmiir inkam nwîrkîn ìni warar wakaeyoknan siir yai aîiramîn, aniya? Nîngaka.

49 Yîm tî iikamîm, yîm Moses siir siyîu komîiyîm siir siyîu ìmiir bî nînoknînkînkîn krîmiir hîriinan. Mî sîmiirîn wî Adi Komîi siya tîrbugîi, ìiya siya iikam ìmiir hîdana.

50 Mî Nikodîmasîn tî inkamîn Jîsîs siiram namwîiyîn nîiyaka yîo tî Farisi inkamîm sîmiir inkam nwîrkîn. Mî siya sîmiir boîn,

51 Krîmiir siyîuîn yîo ha boînkîn, krîma kamîm sîmiir kîgîrkakîiyîm, krîma inkamîn yai boîniyîn siir yai aîirîm tîkî mauugi mî dimînhî siya tîranîn siiram tîkî kîgi mî mhîiîya krîma wî hînhî boînhîm, siya wadîeki piyamîsi owîh, iyîe? Wadîe rani.

52 Mî sîma siir yai aka hînhîna yowarkî boîn mî ni kîra ìriipî hîriinan nu hîmhîi Galîli hîran inkam paeprikabgîn, aniya? Kîra Yokwo Komîi saiir sibgu mwainî mî kîra wa nwokî ìnoknînkînhîm, profet inkam nwîrîn wî nu hîmhîi Galîli hîr swokî ìmbiyamînhî tani. Nîngaka. Iriig.

8

Wiga, kamkaka wig nhirmi kam aka nwowiya saeya

¹ [Mî ìiya sîma sîmiir yai ìmiir digiyîm mî tî iikamîm hîr haîngiriyîu owîm ìna nhîhmaigiyîm

simiir yapa yapa oma. Mi Jisis siya yio kimidina mhu whirin Oliv nikuwiyin siir yam.

² Mi iigwir nugak imuma Jisis siya ina swoki amyakwokin omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir. Mi iikam whiekakim ha nitim ini siirar ini idwo kaeyokainiyim. Mi siya ini simiir bopwonau hirar yidwokai owomwarkaiyuwin.

³ Mi kamim siyu komii ninokninkiniyim mi Farisi kam ikim sima wiga kamkaka wig nhirmi kam aka nwowa saiirin warar yikunani. Mi sima kimidina saiir boinki, saeya iikamim simiir wh-wonkam idar ninsiin okwokiylim.

⁴ Mi sima kimidiniya Jisis siir boinki, inkamin nowomwarkaiyuwiyin ta wiga, wig nhirmi kam aka nwowa krima saiir bidi kigim.

⁵ Krimiir siyu komiiyin Moses siya winkiyan yio hiniina boinkikin, ta hiriinan wiga krima saiirin siiyani kaiyimik aoki. Mi ni kira pi panina boini ti hiriinan siyu iirin, ha?

⁶ Sima ti hiriinan yayim minam boinkim sirni hanin siya kiyiskaiyim mi siirin pa nwoki boin huriiyuim. Mi siirin pa nwoki onkwonamim maeyauwa mi biye miriyya saiir hugripkikikaiyam. Mi sima siir bi swoki iksisaekim. Nungaka. Siya bidiyar yinokninkinin. Mi Jisis siya ha waisiinainamin mi siya kimidiniya nu iir win.

⁷ Mi sima hirar niki okwowim mi sima siiram in kintinu siiraraokiyim. Mi Jisis siya ha ninkiyinyin okwokiyan mi siya ina boinkiyin simiirin, yipiki kimiir nwirin dimin biye tir karamae nwowin, bi pi siya dit saiirin siiyani.

⁸ Mi siya ha swoki waisiinainamin mi siya yai

nhirim ina swoki winamin nu iir.

⁹ Mi yayim Jisis siya boinim simiir mhoiia, sima ina kiwomwokairaraokiyim nwonwira nwonwira simiir oma namim. Mi biyin adiyaowae waibibiyeyim sima haiburgig hirin. Mi mhoiia yainan whran, kopak mwiigak ima. Mi sima ina yamim simiir oma. Mi hapairin Jisis saisar ywoki ta wig anakan.

¹⁰ Mi Jisis siya ha ninsiin okwoyinyinkiyin mi siya kimidina saiir srii, wig, sima ini papi nwowim? Tapairin inkam nwirki swoki o rani, kariir boin huriyiwamin wari dimin biyeyim kira tirim simiirsiyin, ha?

¹¹ Mi wiga siir yai aka hinina yowarkii boin, inkam Komii tapairin inkam nwirki swoki o rani. Nningaka. Sima bidi yamswokiyim. Mi Jisis siya saiir boin, an kara iriipi hiriinan wari siyu biyeyim kira mi tirim pi simiirsi boin huriyu rani. Mi kira tapair haiburgig mipi ti am. Mi kira wi dimin biye kipi swoki tirmimin. Nningaka. Iriig.]

Jisis siya ini bieki whwoyanan yowoin nu iir

¹² Mi Jisis siya yipiki siir kigna apim, simiirin ina swoki boinkiyin, kara ti nu iirin ini bienan whwoyan. Mi yipiki kariirim nangwo tibmii kini mi kariir yai imiir wakaeyoknaei mi siya wi siyu biyeyin nibwomambwonan nwokiyamin wi siir nap rani. Nningaka. Siya wi yaeya kwoinwinin omwai waiyayokiyokiiyin wi siir haii bienan whwoyaeiyin.

¹³ Mi Farisi kamim sima Jisis siir boinki, wari dimin taeminim kira boiniyim yim kariir kwoinkar priinaingwo boini. Wari dimin taeminim kira

boɲniyim yim dimin komii rani, yim kɪmiirin ha nɪisiimauu rani, kira yipikin. Nɪngaka.

14 Jisis siya hinina yowarkɪ boin. Nɪngaka. Ti dimin taeminim kanakanar boin wakaenam yim kaimwowaigim. Dimusi rani, kara ina ninokninkin omɪn kara nitin mi omɪn kara namanin. Mi wim kima ha ninokninkin tani kara pindanki nitkin mi kara wi pinda nami.

15 Wim kima kariirin nuan dimin imiirarar hidikin. Kima kariirin dimin mwoni bi boinikim. Mi kima kariirin ini hiriyar boin huriyu kɪpkaiyim. Mi an kara inkam imiirin hiriinan bi hidikin. Nɪngaka.

16 Mi kara iikamim kariir whwonkam ida nokwowim simiir dimin taeminim sima tirim simiir hidi, kara wi wadiyar hidi. Dimusi rani, kara kariir kwoin aigi priinaingwo hid rani. Nɪngaka. Adi Komiiyin yipiki kariir nikropkiyin siya ini kanakar nwowin.

17 Kimiir siyiuin yo hinina boinkin, inkamwo pi nwisa ywoki kwoin whiruwa iki diminin sowar boinin pi kaimwo siya nwokii. Dimusi rani, sowa kwoin whiruwa bidi ywokiyo.

18 Kara kimiirin dimin taeminim kariirarim simiir boini, kara ti inkamin Adi Komii siir omanki nitin. Adi Komiiyin kariir Adin, yipikin kariir nikropkiyin, siya mi kara, kira kimiir ninokninkin haiginuwam tiri kariirin hinin, kara yipikin.

19 Mi sima siirin hinina srii, kiriir Adin ini papi nwowin? Mi Jisis siya simiir yai aka hinina yowarkɪ boin mi kima kariirin ha ninokninkin karamae nwowi kara yipikin mi kima kariir Adin siirin wi wara mi inokninkin tani. Mi kima

kariir ninokninkini mi kima kariir Ad iirin wa mi inokninkini.

²⁰ Jisis siya omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir maeyau kwira hiuyokiyokaiya maeyaua umirim Adi Komiini sima hauwiyim, sim haigiiya saiir hir boinmimaugun. Mi sima siir bi nonkwokim maeyaua mi biye mriiya saiir hir hugripkikikiyamin. Dimusi rani, siir iya naowana ya bi niki imbinika. Iriig.

Kima omin kara namanin siirin wi wara nit rani

²¹ Mi Jisis siya simiirin ini hiriyyar swoki haingiyas boin taraowamin. Kara wi kapi namkripkainami. Mi mhoiyya kima wi kariirim hansirnaaei. Mi mhoiyya kima wa naonami. Dimusi rani, ti dimin biyeyim kima tirim simiirsika. Mi kima omin kara namanin wi siir wara nam tani. Ningi, ningaka.

²² Mi Isrel simiir biyan inkam komii komiiyim sima hinina boin mi siya hinina dimusi boinkin, kima omin siya namanin wi siir wara nam tani? Mi ti yayim ti siya kwaboinkiyim, yim tari hinina boinkin, siya wi siya siyar swoki isomaonaei. Mi krma wi wara ninkin am tani, ha?

²³ Mi Jisis siya hinina yowarkii boin, wim kima nu tiran iikamkim mi an kara ninomor kouan inkamkin wim kima ti nuin siir tirankar nitkin, an kara kouanki nitkin.

²⁴ Kara kimiirin ti hiriinan siirsi boinmaugun. Kima wa naonami. Dimusi rani, kimiir dimin biyeyim kima tirim simiirsika. Mi kima ha bi naingwo tibmii kangim kara ti Inkamin Adi Komii siya nikropkiyin siya.

²⁵ Mi sima siir yai aka ina swoki owarkii boinin, ihi mi kira yipikin? Mi Jisis siya ina swoki owarkii boinin, kara ti yayim kimiir bidiyar iki boinmauun, iya kara biigi bi Adi Komii siir yai aiir boimimauun.

²⁶ Kara kimiirin wa pi boinin mi wa pi mi hidin dimin biyie biyieyim kima tirim simiirsiiyin. Mi tariinanin iyie? Yio ini ninga ywowin. Mi tariinanin kara nuan iikamim kimiirin pi yaimin diminim kara hainaniyim siir hiranki, inkamin yipiki kariir nikropkiyin pi simiir boinmimauwi. Siyairgin kaimwoki kaimwowin. Mi ta saeyairga kara boinmimauwiya iikamim nuanim kimiir.

²⁷ Sima ha bi ninokninkinkim ti dimin taeminim siya boinmimauwim, yim siir Adin siirgin. Ningaka.

²⁸ Mi Jisis siya simiir boinki, mhoiya iya kima kariir hainani, inkamin ninomor kouanki nitin paeyin hiiniya nironinkinin siir mi kara ha naonami mi kima wi haini ninokninkini, kara yipikin. Mi kima wi haini ninokninkini, kara ti dimin taeminim kanakar bi priinaingwo boinkim. Mi ti yayim kara boinmimauwim kimiir, yim kariir Adin Adi Komii siyar hauugikim kariirin.

²⁹ Mi kariir Adin, Adi Komii siya yipiki kariir nikropkiyin, siya ini kanakar nwowin, siya kariirara bi kigninkinkiikn. Dimusi rani, siir yayim karar wakaekim mi kara siir kwoin iirar napikin.

³⁰ Mi iikam whiekakim ta yayia Jisis siya boina sair wakaeyim sima ina yaingwo tibmii kingiyim siirim. Iriig.

Jisis siya simiirin minsi boinmimauugin siya simiir whinkinsuis haiginugun sima dimin biyieyim

rirmiiya simiirsi nwowim

³¹ Mi mhoiia Jisis siya Isrel simiir iikamim yipiki siir yai aiir wakaeyim mi sima ina yaingwo tibmii kiiingiyim ti yayim siya boinim simiiram. Mi kima ti yayim kara boinim simiiram naingwo tibmii kiiini mi kima wi kariir kigna miriian inkam nwowi.

³² Mi mhoiia kima wi haini ninokninkini yaimwokiyaimwowa. Mi ta yaimwokiyaimwowa kimiirin wi saeya whinkinsiis haiginuwi rirmiiya dimin biyeyim simiirsi nwowim inkamin maeyaua mi biye miriia sair hir hugripkikikaiyin mi ha haiburgigiyin, siir hiriinan.

³³ Mi sima ina yowarki boinim, nim krima Ebrahamni namouwim, krima biia inkam nwirniyim nunga nunga bi swoki mirii miminkim. Mi kira hainin dimusi boinkin, kima wi inkamin maeyaua mi biye miriia sair hir hugripkikikaiyin mi hir ha haiburgigiyin mi rirmiiya ha nwowiyin wi siir hiriinan nwowi.

³⁴ Mi Jisis siya simiir boinki, kara kimiirin yaimwovar boinkii, iikam kima yipiki dimin biye tirim, yim ini iikamim maeyaua mi biye miriia hir hugripkikikaiyim dimin biyeyim ini hainin simiir kwoin imiir kwirii idwokaiyim ini simiir hiriinan ywowim.

³⁵ Iikamim maeyauwa mi biye miriia sair hir hugripkikikaiyim, sima diminim sima naingwowyim wi tir tani. Mi inkamin yipiki om hirar nwowiyin yo nikrani, diminin iki siya naingwowyim tiram, yim wa tiri.

36 Mi kara ti yinisimɛn kimiirin wadie tir haiginɛuwi mi kima iki dimin biyeyim simiirsiyin wi rirmiiyar nwowi mi kima mhoiɛya wi rirmiigirirmiiyar nwoki.

37 Kara ina ninokninkinin, kima Ebrahim siir namougim. Wim kima kariir nisomaowam tiri. Dimusi rani, kima yayim kara boinmimauuim simiiram naingwo tɛbmii kin tani.

38 Kara kimiirin yayim kariir Adin biya siya nisisiimauuim kariir, simiir boinmimauuwi. Mi wim kima ini dimin taeminim biya kimiir ad ima boinmimauuim ini simiirar swoki tirim.

39 Mi sima siir yai aka hinina yowarkii boin, krimiir adin Ebrahimkin. Mi Jisis siya ina swoki boinkiyin mi kima Ebrahim siir yinisimki nuwi mi kima wi dimin taeminim siya tirim wi simiir hiriinanar ti tir.

40 Mi ti yayim kara boinmimauuwim, yim yaimwowaigim, yim ti yayim yim kara wakaenani ima Adi Komii siirim. Mi wim kima ini hiriayar niksise kripkaiyim kariir nisomaowamin. Abraham siya ti hiriinan siyɛu iir bi swoki tirmiminkin. Ningaka.

41 Wim kima dimin taeminim kimiir ad ima tirim simiirarar tirkin. Mi sima siirin ini igao yayiar boinkiyim, krima hiyyin tani. Krima ad nwiruwani yinkim Adi Komii siirgisiirgim.

42 Mi Jisis siya simiirin hinina boin mi Adi Komii siya kimiir Adgi nuwi mi kima kariiram warar timi aingwokwo, ti inkamin yipikin Adi Komii siya nikrop uungiyin nua tiriir siir om hiranki. Kara tiriirin kariir kwoin ara napam bi nitkin. Kariirin siyar nikropkikin.

43 Mi kima ti yayim kara boinim simiir ninokninkin karamae dimusi nwokin? Kima wi ninokninkin tani. Dimusi rani, kima, kima nwowa saiir hiriinan nwo rani mi kima kariir yayi aiirin wi ha wakaeyoknarani.

44 Wim kima kimiir adin Setan siir yinisisimkin. Mi wim kima dimin biyie biyeyim siya naingwowyim simiirar mi aingwowikim. Mi bidi bidiniyarin, siya inkam nisomsom aowaki waiwigin siya miyiknansim bi swoki omin ominkin. Dimusika, minsika siya simiir whinkinsiisamin yaimwoni wara bi boinikin. Siya niksisaeyaki waiwigin, iikamim simiir kwoin imiir nikpitmayam. Mi iya siya niksisaeyim, siya siir kwoin iirar napikin. Dimusi rani, siyargin iikamim niksisaeyim simiir adin.

45 Kara kimiirin yaimwowar boini yayim kara boiniyim kara yaimwo imiirarar boini. Kara bi niksisaekin mi kima simiiram bi naingwo tibmii kinikim. Dimusi rani, kara kimiirin Setani dimin taeminim sim boinkin.

46 Mi kimiir nwirki hiriinan boin karamae dimusi nwowi, ti dimin taeminim kara tirim yim kipi rani, ha? Kara kimiirin yaimwowar boini mi kima kariiram naingwo tibmii kinim payop.

47 Mi tiriiginim yipiki Adi Komii siir yinisisim nwowi, yim sima dimin taeminim Adi Komii siya boinim simiir wakaeyoknakim. Wim kima Adi Komii siir yinisisim tani mi kima dimin taeminim siya boiniyim simiir panisi wakaeyoknasi. Iriig.

Ebrahim siir apu aeya naokaina siir; an kara hiriyar nwokin

48 Mi inkam komii komiiyım Isrel simiir iikamım simiir kigirkakiyım sima siir boın, biya krıma kiriirın yaimwovar boınkikim, ti nu haimii Samerian inkamın, kiriirın yıu biyekı bıdi ii okwokaiyın.

49 Mi Jisis siya simiir yai aka hinına yowarkii boın, kariirın uridyıugi bi nii okwokaigın. Kara, kariir Adın siir inig iirrarar hainan praprasi. Mi wım kima kariir swokı igbumbuwi mi kima kariir inig iir bi hainanikim.

50 Kara dimın taeminım minam bi tirkim, iikamım kima kariirın hinına boınım, kara inkam wadiekın. Nıngaka. Adi Komii siya iikam kimiirın wi mhoiıya niisimauuwi kariirın hinın kara inkam wadiekın. Mi dimın taeminım kara tirım, wi siyar hıdi.

51 Kara kimiirın yaimwovar boını, yipiki kariir yayım kara boınım simiir naıngwo tıbmii kının yio wi nao rani. Nıngaki, nıngakiınga. Sima wi omwai hıriıyar waiyayokiyokııgiyami.

52 Mi Isrel simiir inkam komii komiiyım, simiir kigirkakiyım, sima siir boın, krıma ini haini yınoknınkıkiyım kira asi whaowaei, kiriirın uridyıugi bıdi yitkiıyın. Mi kiriir kwoının siya kiyıpiyaokiınaowıdi.

53 Mi inkamın Ebrahim nıkuwıyın mi profet inkam ikim yipiki Adi Komii siir yai aiir nowomwarkai haigınıugigım yım bıdi yaonamım. Mi ni kira kimıdiniya hinına boın, yipiki kariiram naıngwo tıbmii kınıni wi nao rani. Yio wi omwai hıriıyar waiyayokiyokııi. Mi kira hıriıyar naıngwowi Ebrahim siya mi profet inkam ikim, simiir kouwın ini kira ywowın, ha? Mi kira hıriıyar

mì naingwowi k̄ira ìni Adi Komii siir h̄iriinan ywowìn?

54 Mì Jis̄is siya s̄imiir yai aka h̄in̄ina yowark̄ii boin̄ mì kara kariir in̄ig īirar swok̄i hainan prapras̄i, ȳio dim̄in komii rani. Kara w̄i h̄iriinan t̄ir tani, Adi Komii, kariir Ad̄in ȳip̄ik̄in k̄ima boin̄in h̄in̄in k̄ima siiram naingwo t̄ibm̄ii k̄ini, siya siyaiḡin kariir in̄ig īir hainan prapras̄i.

55 K̄ima ha boink̄im, k̄ima siirin̄ ina n̄inokn̄ink̄in̄in mì k̄ima siiram naingwo t̄ibm̄ii k̄in tani. N̄ingaka. An kara siirin̄ ina n̄inokn̄ink̄in̄in mì kara ina mì wakaeyokna aingwo t̄ibm̄ii k̄in̄in siiram̄in. Mì kara ha boini, kara siir b̄i n̄inokn̄ink̄in̄in. Kara w̄i iikam̄ k̄imiir h̄iriinanar p̄i mì owìn n̄iks̄isaeyan inkam. N̄ingaka. Kara siirin̄ ina n̄inokn̄ink̄in̄in mì kara siiram̄ asi wakaeyokna aingwo t̄ibm̄ii k̄ini.

56 K̄imiir brougaeyìn Ebraham̄in minam naingwokwonanaek̄in, īiya kara haiburgigana Adi Komii siir om īir mì nua t̄iriir n̄it̄im, inkam nauuni oniyim̄ nuan iikam̄im̄ kimakar. Siya b̄idi ȳinokn̄ink̄in̄in mì siir kwoin̄in maiḡimaiḡa komiigak̄ asi nwok̄in.

57 Mì Isrel̄ s̄imiir inkam̄ komii komīiyim̄ s̄ima siir boin̄, k̄ira waibiȳie b̄i niki ok̄in mì k̄ira Ebraham̄ siirin̄ ha k̄iḡin, aniya? Kiya, nipi n̄iks̄isaei.

58 Mì Jis̄is siya s̄imiir yai aka h̄in̄ina yowark̄ii boin̄, kara k̄imiirin̄ yaimwower boini, b̄īiya Ebraham̄ siir yop̄īiya siir naokaina, ankara h̄irīiyar nwok̄in.

59 Mì t̄i yayim̄ siya boin̄im̄ s̄imiir mhoīiya, kam̄im̄ sīiya ina haiyim̄ siir kaiyim̄ik̄ aowam. Mì Jis̄is siya idow̄īiya b̄i nwok̄in. Mì siya omaka Adi

Komii siir inig hainaniya saiir haiburgigin mi ina yapnaniyamın idowıya hiriir. Iriig.

9

Inkam nhwokwısaeyın siir niwiigin

¹ Mi Jisis siya ha napnamın sasar mi siya inkam nhwokwısaeyın siir kig, siir yopıya siirın hiriinan nhwokwısaeyar naokainakika.

² Mi kamım siir kigna mırıiyım sımı siir sıi, inkamın nowomwarkaiyıuwıyın, sıyıu biyie nhınga tırkın, ti inkamın siir yopıya siirın hiriinan nhwokwısaeyar naokainain. Siyar, iyie? Siir yopii ad owa?

³ Mi Jisis siya simiir yai aka hınına yowarkai boın, ti inkamın mi siir yopii ad owa simani dimın biyie bi tırkın? Siya nhwokwısaeyar hiriıyar nwokın. Dimusi rani, Adi Komii siya siirın wi dimın kibiki kibi iir tırhaiginıuwi, iikamım simiir nısiımauwam.

⁴ Krıma Adi Komii siir dimın taemın imiirar tırkırpkai, inkamın yıpıkın kariir nıkropkiyın tiriirın. Krıma ti iyım siya nımbingiyım krımiir hiriıyar tır. Dimusi rani, mhııya ta ii aeya niti, iikamım sımı wi ti hiriinan dimın iir tır tani.

⁵ Mi kara ti nu tırar niki owın, kara ini paenan nıyua haiginınunıan ywowın, iikamım simiir sıyıu iir. Kara simiirın Adi Komii siir dimın taemın imiir nısiımauwi.

⁶ Mi ti yayım siya boınım, simiir mhııya siya yaeyopa nu hiriir ha yaskiigiyın mi siya kimidiniya nu inakar yınkın hiubrombropki nu bropar nwokiyam. Mi siya kimidiniya siir nhwo iir yaki itımakıugiyın.

⁷ Mi ti siya nitimakugiyin inkamin siir nhwona iir saiir mhoiyan, siya siir boinki, kira whiya Siloam nikuwiya saiir tani whaunaki.

⁸ Mi siya ha swoki itin mi iikamim saika kingiin hir nwowin mi iikam nhirim yipiki siir kigin, siya nu hir nidwowin umiram iikam imiiram kauin, sima, sima simar yinsrii ansriina, ti inkamin biya hir nidwowin mi umiram iikam imiiram kauin siir hauuwam mi tari siyairgin ti inkamin, iyie? Si rani?

⁹ Mi iikam nhirim sima boin, ti inkamin siyairgin nu hir nidwowin krimiiram kauin. Mi nhirim sima boin. Niingaka. Ti inkamin si rani, siir whwonkamim ti inkamin nhwokwisae nwowin siir whwonkamnankin.

¹⁰ Mi siya simiir boinki, karaigrin, ti inkamin biya nhwokwisae niki owin. Mi ta siya boinkiya simiir saiir mhoiyan, sima kimidiniya siir srii, kira panin panina tirkin wara kiriir nhwoin wadie nwokiyin mi kira hinda tinda ha kigomokiyin?

¹¹ Mi siya simiir boinki, inkamin Jisis nikuwiyin siir yaeyopa nu hiriir ha yaskiigiya mi siya kimidiniya nu inaka yinkin hiubrombropki, brop nwokiyam mi mhoiya siya kimidiniya kariir nhwo iir yaki itimakugi. Mi siya ina boinkiyin kariirin, kira kariir whwonkamim whi Siloam saiir tani whausoknaki. Mi ta saiir mhoiyan, kara ina yamin kariir nhwo iir whausoknakiyim. Mi kariir nhwoin ini ta saiirsiyar kigomokiyin, hinda tinda.

¹² Mi ta siya boina saiir mhoiya, sima siir srii, siya ini papi nwowin? Mi siya ina yowarki boinkiyin, kara siir ninokninkin tani. Iriig.

Mi Farisi kamim sima ti inkam iir srii Jisis siya dimu dimin tirkin

¹³ Mi mhoiia sima ti inkamin biya nhwokwisae niki owin siir yikunam, Farisi kamim simiiram yipiki Mosesni siyuum sim sibgu inokninkiniyim.

¹⁴ Mi iya Jisis siya nu broparin ti inkam nhwokwisaeyin siir nhwo iir naki itimakiugiyin mi siir nhwoin wadie ha swoki okiyin mi siya ina dikaoraekaokiyin hinda tindain. Siya ti diminin Juda simiir ii komiia piu siiskuwakiya dimin taemin tir kamae nwowiya Sabat saiir tirkin.

¹⁵ Mi siya hiriirin simakar yam Farisi kamim simiir kigamin. Mi sima kimidiniya siir srii siya simiir swoki boinmauum, siya wadie panin panina nwokikin, tiki sibgu kigomokiyin. Mi siya ina yowarki boinin, kariir nhwonain inkam nwirin nu broparin siya nitimaku haiginugikin mi kara op ha nani whausoknakiyin mi kara hinda tinda ina priikigomokiyin.

¹⁶ Mi Farisi simiir iikamim simiir nhirima boin ti inkamin Adi Komii siya bi nikropkikin. Ningaka. Dimusi rani, siya mi Juda simiir ii komiia piu siisiya dimin taemin whir tir kamae nwowiya Sabat saiir miriigin. Mi siya Moses siir siyiu komii iir bi napkin. Mi nhirim sima boin mi siya uridyugiswo wi ti hiriinan dimin miyik miyik imiirar pi tirin? Mi sima, sima simarin isido whisa yinibir. Nhirim yim hinina boin, Jisis siya inkam paii rani mi nhirim sima boin, siya inkam wadiekin.

¹⁷ Mi sima inkamin biya nhwokwisae niki owin, siir sriigi, kira panina naingwowi inkamin wadie kariir nhwo iir nwowaiginugiyin, ha? Mi siya

simiirin hiniina boinki, siya profet inkamkin?

18 Mi Isrel simiir kigiraowiyim inkam komii komiiyim, sima ti inkam iir bi ninokninkinkim mi sima paninsi yangwo tibiim kinsi hiniin, ti inkamin biya nhwokwisae niki okin mi tariinanin siya ina sibgu kigimokiyin. Mi sima ti yayim siya boinim simiir bi nangwo tibiim kingim. Sima wi siir yopii ad owiirar srii iski.

19 Mi sima sowiirwai srii, ana tiriiginin kowiirwai yinisimkin kowawaiyin hiriinan nhwokwisaeayar naokainakikin siirin? Mi siya panin panina kigimokikin, tariinanin ti dimin taemin imiir kigomokiyin?

20 Mi siir yopii ado sowawai boin simiirin, krira ina ninokninkino, tiriiginin kririir yinisimkin yipikin krirawai naokainakiyin siirin hiriinan nhwokwisaeayar naokainakikin.

21 Krirawaiyin ninokninkin tani siya panina nanao kaowirrikikin, siya ti dimin taeminim simiir sibgu kigomokiyin. Krira ninokninkin tani, siirin nhinga namsi tir haiginiugikin siya ti dimin taeminim simiir sibgu kigomokiyin. Kima siir srii. Siya inikamae bidiyar ywowin, pi siyar nwoki boinim.

22 Mi siir yopii ado sowa hiriinan yai asi boinko, sowa Isrel simiir inkam komii komiiyim simiir iikamim simiir kigirkakiyim simiirsi nididgo. Inkam komii komiiyim biya sima hiniina boinkim, inkam nwirki ha boini, Jisis siya Kraiskin, yipiki iikam imiir whinkinsiis haiginiuwam nitin. Mi sima sowiirin omaka yaimin dimin nidwokai wakaeiya wi saiir hiriir kigninkin apninopkaigi rani.

23 Mi siir yopii ado sowawaiyın bıdiyar yınoknınkıno siirın. Mi sowawaiyın simiir boınki, siya inikamae bıdiyar ywowın, kima siirar srii.

24 Mi sima ina swoki ikiunaın ti inkamın yipiki biya nhwokwisae niki owın siiram. Mi sima siirın ina boınım, kira Adi Komii siir hainan-prapraski mi mipi yaimwowar boınki. Krıma ina ninoknınkınım tiki inkamın siya Adi Komii siir siyıugi siyıu iir sibgu ap rani. Kira hınına dınoknınkın warı inkamın, yio inkam paii rani.

25 Mi siya simiir boın, kara ninoknınkın tani tiki inkamın siya wadieki piyamisi owın, iyie? Miıyık rani. Kara ti siirarar ninoknınkını, biya kara nhwokwisae nwokın mi tariinanın kara iki digworaekwo whiekakım simiirın ina sibgu kigomokiyım.

26 Mi sima siirın ina swoki sriiyım, siya kiriirın dimu dimın tırkıkın? Mi siya kiriir nhwo iirın wadie panına nwowaiginiıugigin?

27 Mi siya simiir yai aka hınına yowarkii boın, kara kımıir bıdiyar iki boınmauwın. Mi kima bi sibgu wakaekım. Mi kima pi idip idip wakaeyam dimuam swoki tiri? Mi kima siir wakaeyokna apam naıngwowi, anıya?

28 Mi ti siya boınkiya hiriinan saiir mhoııyan mi sima siirın yai miıyıkni bi boınkıkım, sima hınına boınki mi ni kira tari siir yai aiir mi wakaeyokna apam mi tiri. Nım krıma nıngaka. Nım krıma Mosesni miıyım si wıngıkım sim wakaeyokna apıkım.

29 Krıma Adi Komii siir miıyım Mosesni boınım siya wınam simiirarar ninoknınkını. Mi warı inkam paeprikab hiriinanın krıma

siir n̄nokn̄nkin tani, siirin nh̄nga n̄kropkikin tiriirin.

³⁰ Mi ti inkamin siya simiir boin, ti diminin yio ini saika sa ywowin. Kima n̄nokn̄nkin tani siirin nh̄nga namisi ikropkikin. Siya nitkin mi kariir nhwoin wadie siya nwowaiginugikin.

³¹ Kr̄ma ti siirin ina n̄nokn̄nkinin, Adi Komii siya ti h̄riinan inkam biyeyim dimin taeminam siiram sr̄iim simiir yai bi swoki wakaekin. Siya iki ikam miyik miyikim yipiki siir kwoin iirara napiyim, simiir yai imiirarar wakaekin.

³² Mi b̄idi b̄idiniyar̄in iya Adi Komii siya nu iir nonkwokwokiyin mi ini tariinanar yadigniyin, kr̄ma h̄riinan bi swoki wakaemiminkim, inkam nwirin, inkamin nhwokwisae nwowiyin siir bi swoki wh̄ndiraerarkin, siya sibgu kigomokiyim iki dimin taeminim sim.

³³ Mi ti inkamin Adi Komii siya n̄kropki karamaekiswo siya wi ti h̄riinan dimin miyikar pi tirin? Niingaka.

³⁴ Mi ti kamim sima siir boinki, kiriir yopiiya kiriir naokainakiya, saeya kiriirin siyu biyeyan inkam naokainakikin. Mi tariinanin kira dimin taemin kr̄miir niisiimauuwam tiri, aniya? Mi ta sima boina h̄riinan saiir mhoiiyan sima siir yikidu mi sima siirin omaka yaimin dimin nidwokai wakaeya saiir hirankar yikropki. Iriig.

Ikamim Jisis siiram naingwo tibmii karamae nwowiyim yim ini ikamim nhwokwisae nwowiyim ini simiir h̄riinan ywowim

³⁵ Mi Jisis siya h̄riinan wakaewinin, sima siirin idowiiya h̄riir n̄krop apnikiyim mi siya kamidiniya siiram hansiram. Mi mhoiia siya

siir hansiryiskaiyin mi siya kimidiniya siir srii, kira inkamin Adi Komii siya nikropkiyin siir om hirankin, kira siiram in naingwo tibmii kinin?

³⁶ Mi ti inkamin ina yowarkii boinin Biyan Inkam Komii, kira kariir boinmauu ti inkamin siya yipikin mi kara pi siir yai aiir niki wakaeyokna apim.

³⁷ Mi Jisis siya siirin hinina boin, kira siir bidiyar iki kigin ti siairgin ti kinaka boinaiyin.

³⁸ Mi ti inkamin siir yai akan hinina yowarkii boin, Biyan Inkam Komii, kara ina naingwo tibmii kinin kiraargin inkamin Adi Komii siir om hirandin. Mi siya ogmwo ha waisii hunanainamin mi siya kimidiniya siir inig iir hainan.

³⁹ Mi mhoyiya Jisis siya ina boinin, kara ti nu iirin minam nitkin iikamim yipiki Adi Komii siiram naingwo tibmii kinim mi iikamim yipiki siiram naingwo tibmii kin karamae nwowim simiir hidam. Kara tiriirin minam nitkin iki iikamim yipiki Adi Komii siir ninokninkin karamae nwowim yipiki iki iikamim nhwokwisae nwowim simiir hiriinan nwowim simiir whinkinsiis haiginuwam nitkin. Mi sima wi siiram nwoki sibgu aingwo tibmii kinim. Kara minam nitkin iikamim yipiki ha naingwowim, sima Moses siir siyu komiiyin siir yai imiir bidi sibgu inokninkinim, iikamim sibgu kigomokiyim simiir hiriinan. Kara simiir nisimauuwam nitkin. Tiriiginim, yipiki Adi siiram naingwo tibmii karamae nwowim iki iikamim nhwokwisae nwowim simiir hiriinan, sima nwowa saiir hiriinan.

⁴⁰ Mi Farisi kam nhirim yim saika hir warar ninkin okwokim mi sima bidi wakaekiyim dimin

taeminim siya boinkiyim mi sima kimidiniya siir boin mi kira hiriyyar naingwowi nim krīma iriipi hiriinan nhwokwisaekim ti iikamim simiir hiriinan, aniya?

⁴¹ Mi Jisis siya simiir boinki, kimiir kwoinim ini ti iikamim nhwokwisae nwowim ini simiir hiriinan ywowim. Mi ta hiriinan saiirsika, kimiirin wi Adi Komii siya boinwokiyopnatkaigi rani. Mi wim kima inokinokin hiri hiriyyar boinaekim, kimiir mhi kwoinim dimin whirki swoki kinyiskai rani. Mi kima ina ninokninkinim Adi Komii si-irgisiiir dimin taemin imiirin. Mi hiriinanki niuwi kimiirin Adi Komii siya boinwokiyopnatkaigiyim wi digar nwowi. Mi kimiir dimin biyeyim wi haiyoprindiyumiigi rani, sima wi hiriyyar nwokrīpkaii. Iriig.

10

Jisis siya iikam imiirin inkamin sibsib kigriraowiyin siir hiriinan kigriraokin

¹ Kara kimiirin yaimwowar boinkii, inkamin hira sibsib imiir huyokiyokaiiya saiirgisaiir ano iir napninopkainam karamae nwowi mi siya hinda kaina iiyami hir aiirin, yio ti hiriinam siyuin, yio ini inkamin digworaekwo tauaehaiyam namiyin ini siir hiriinan ywowin.

² Mi inkamin anoki ano iirar napninopkainamiyin, yio siya inkamki inkamin sibsib imiir kigriraowikin.

³ Mi inkamin ta hira saiir anowin napninopkainamiyin siir kigriraowiyin, siya pi ti inkam iir kigwini, siya siirin pa kigninkin apninopkaigi. Mi sibsibim pi siir yai aiir wakae

sibgii mi siya sibsibim simiir inigim irira irira pa dapkii mi siya simiirin pa whinapnaniyami idowiiya hiriir.

⁴ Mi siya siir sibsib imiirin pa nikiunaniyami mi simiir biyin pi siyar nwonami. Mi ti sibsibim siir mhoiia asi sidkaenamkim. Dimusi rani, simiirin siya nikiunaim mi sima siir yai aair wakaesibgiyim mi sima ini siir mhoiyar sidkaenamim.

⁵ Mi inkam nwarikiswo, sima wi siir di wakaeyok-naei mi wi siir mhoiia di mi ami. Nungaka. Sima wi siirsi pi yididin mi wa pi yidamin. Dimusi rani, sima inkamin yipiki simiir kigriraowiyin siir yainan wakaeki rani.

⁶ Jisis siya ti yayim Farisi kamim simiirin boiniyo yai ara boinkin. Mi sima simiir bi sibgu ninokninkinkim siya tiriiginim, yo siyar boinakin. Iriig.

Jisis siyargin inkam kibiyin yipikin sibsib sibgu kigriraowiyin

⁷ Mi ti kamim sima ti dimin taeminim Jisis siya boinim simiir bi ninokninkinkim. Mi siya simiirin ina swoki boinkiyin, kara kimiirin yaim-wowar boinkii, karaargin sibsibim simiir anowin. Iikamim yipiki sibsibnan nwowi mi Adi Komii siiramim ha niti simiirin wi kara whinkinsiis haiginuwi.

⁸ Iikamim yipiki biya kariiram niki itim Isrelmi iikamim sima kigriraowim, yim hiyan iikam niki okim. Sima inokinokin sibsib imiir tauaehaiyamar nitikim. Mi sibsibim simiir yai imiir bi swoki wakae sibgim. Mi iikamim yipiki Adi Komii siir

sibsibnan nwowim yim wi ti hiriinan inkamim simiiram kipi naingwo tibmii kin. Ningaka.

⁹ Anowin karairgin. Mi yipiki kariiram naingwo tibmii kinin yio ini sibsibin hira saiirgisaiir ano iir napn nopkainaniyin ini siir hiriinan ywowin. Mi ta hiriinan saiirsika, siirin wi asi nanmai-warkainaei. Mi mhoiyya siya idowiiya nami mi siya wraisu nae mi kii minim simiir kigi mi wi haini naei.

¹⁰ Mi yio hiiyan inkamin, yio dimin taemin imiir tauaehainaki aramar nitikin. Mi sibsib imiir nisomsom aokaogig mi digworaekwo imiir nonkwobumbuninkingig aramar niti. Mi ti kara nitin sima wi nao rani, sima wi omwai waiyayokiyokii siyuin Adi Komii siya naingwowin siir.

¹¹ Kara ini inkam miyyikin sibsib sibgu kigriraowiyin ini siir hiriinan ywowin. Kara wi minsi naowi, kariirgi kariir sibsibim simiir whinkinsiis haiginuwam wadie sima sibgu owam.

¹² Mi ti miyyan inkamin yipikin umir aramar miriyyin, yio inkamin sibsibgi sibsib kigriraowiyin si rani. Mi sima wi siir sibsib nwo rani. Mi siya niimauan wra biyeyin siir kigwini mi siya siirsi nididwini mi wa nidamnani. Mi niimauan wra biyeyin pi sibsib imiir ninkin aeyokiyoknami. Mipi siya simiir irni yonkwo, iki nhirim yimba kakidamkii hinda tinda.

¹³ Mi ti inkamin ti hiriinan nidamamin, yio siir sibsib imiiram bi naingwowikin. Yio siya sibsib imiirin umiraramar kigriraowi.

¹⁴ Kara ini inkam kibiyin sibsib sibgu kigriraowiyin ini siir hiriinan ywowin. Kara ti iikamim kariir sibsibnan nwowim simiirin

ina sibgu inokninkinim mi sima ina mi sibgu inokninkinim tiki iikamim yipiki kariir sibsibnan nwowim simiirin. Mi sima kariirin ina ninokninkinim mi ina naingwo tibmii knnim kariirim.

¹⁵ Kara mi kariir Ad ieya kriraniyin, krira krira ina sibgu ninan inokninkinao. Mi krira nwirni nwirniyam in ina ninan aingwokwowo. Mi krira ini nwirruwar ywowiskiyo. Mi ti hiriinan siyuin, kara ina ninokninkinin tiriiginim yipiki kariir sibsibnan nwowim mi sima kariirin ina mi inokninkinim. Kara mi kariir sibsib ima krima krima irni nwirniyam in ina ninan aingwokwonam. Mi kara wi hiriirnansi naowi simiir whinkinsiis haiginiuwam.

¹⁶ Mi iki iikam nhirim kariir sibsib nwowim, yim sima kariir piugana Isrel simiir iikam tani. Kara simiirin wi tiki nhir imakar ninkin kigriraowi. Mi sima kariir yai aiir wakaei mi sima wi kariir siyu iirar napi. Mi mhoiya sima wi piugan kwirruwar nwowi. Mi simiirin wi kanakanar kigirkaki.

¹⁷ Kariir Adin siya kariiram in ina naingwokwonanaeyin. Dimusi rani, kara iikam imiirsi naowam naingwokin. Mi kara wa swoki insiin idwowi mi wi omwaiyar swoki waiyai.

¹⁸ Kariirin wi inkam nwirki tir tani, kara naowamin. Ningaka. Kara kariir kwoin iirar nwowi. Ti dimin taeminim Adi Komii siyar boinkikim mi kara asi tiri simiirin. Kariirin siyar bidi boinki iskiyin naowamin mi kariirin wi siyar swoki kiwaki omwai kara swoki waiyayokiyokiyamin.

¹⁹ Mi Isrel simiir inkam komii komiiyim isido whisa yinikibir mi sima ta yai aiir yinkinyaeyo

boin. Nhirim, yim sima dimin whir boin mi nhirim yim sima dimin whir mi boin.

20 Mi iikam whiekak ima boin, siirin uridyugi bidi ii okwokaiyin mi siir kwoinin siya kiyipiyaokii. Mi siya ti hiniin dimin taeminim sim asi priiwhaowae boini. Mi kima waraur dimusi nokwowi siir yai aiir wakaeyamin?

21 Mi nhirim sima boin, siir yayim siya boinim, siya iki inkamin uridyugakin siir hiriinan swoki boin tani. Ningaka. Uridyuu biyeyin ti inkam nhwokwisaeyin siir nhwonain pi hiriinan wadie di swoki ohaiginuwi, iki dimin taeminim sim sibgu dikaoraekaokiyamin. Friig.

Mi Isrel simiir inkam komii komiyyim sima Jisis siir nikwowaisiigim

22 Jisis siya ti diminim om komii Jerusalem hir boinkin, iya iikamim iripa sima haingiriyuu owa saair. Ta iya sima swoki aingwokiya kamim simiir digworaekwo biye imiir ninikinhimnhin itkiigigiya Adi Komii siir inig hainaniya omaka saair hirankin mi saeya bidi swoki haiwaokiya Adi Komii siir inig iir hainanam. Mi ta iya ya naopii iiga.

23 Jisis siya omaka Adi Komii siir inig hainaniya Solomongi si mriiya saair uru aiir napririrkin.

24 Mi iya siya hirar niki apriririn mi Isrel simiir inkam komii komiyyim ha nitim kimidiniya siir ini kaiyokaini mi sima ina sriiyim mi kira ti hiriinan yayim krimiirin iyyim wi pariga kinanankuwi? Kira krimiirin hindara boinmauu kin iski, kira ti inkamin Adi Komii siya nimbingiyin iikam krimiir whinkinsiis haiginuam siya, iyie? Si rani?

25 Mi Jisis siya simiir boinki, kara kimiir bidiyar iki boinmauun mi kima kariir yai aiir bi naingwo tibmiigim. Ti dimin miyik miyikim ti kara tirim, kara kariir Adin siir kirie aiirar marii, tiriiginim yim min nisiimauugim kara yipikin.

26 Mi kima kariir yai imiirim bi naingwo tibmii kiiingim. Dimusi rani, biya kara kimiir bidiyar iki boinim, kima kariir sibsib rani.

27 Kariir sibsibim sima kariir yai aiirin pa wakaei mi ankara simiirin irira irirain ina ninokninkinin. Mi sima pi kariir yai aiirar mi wakaeyoknaei.

28 Mi simiirin kara wi hiriinansi whinkinsiis haiginiuwi. Mi sima wi inigak hiriyyar nwoki waiyayokiyokikaeyamim mi sima wi nao rani. Mi kariir iikamim sibsibnanim, simiirin wi inkam nwirki kariir inanki nispaiki hainaki rani. Mi sima kariiram naingwo tibmii kin karamae wi ha nwo rani. Niingaki, niingaka.

29 Kariir Adin yipikin ti iikam imiir hauugiyin, siyairgin iki digworaekwo whiekakim simiir kougi kou nwowin. Mi iikamim yipiki siir siyu iir sibgu apim simiirin wi inkam nwirki swoki ispaiki hai rani, siir in ankin. Mi sima siirin hiriinansi nikwowaisiyyim wi digmin digmin nwo rani.

30 Kara mi kariir Ad ieya krirani ini nwiruwar ywowiskiyo.

31 Mi ti yayim siya boinkiyim simiir mhoiyain mi Isrel simiir inkam komii komiyyim, siya ina yuhaiyim siir kaiyimik aowam.

32 Mi Jisis siya simiir srigi. Kara tapairin dimin miyik miyik kasa bi tirkin, kimiir wh-wonkam idain ti dimin taeminim kariir Ad ieya

nɪmbingiyim kara tiram. Mi kima siiya kariirin piki hinin diminim sɪmsi kaiyimikam tiri?

³³ Mi Isrel simiir kigriraowiyim sima siir boinki, krɪma siiya ti dimin kibikibiyim kira tirim simiirsi kaiyimikam tir tani. Nɪngaka. Krɪma kariirin siiya pi dimusi kaiyimik rani, kira yai miyiknan bi boinkin kira inkamaɪrgin mi kira hinin dimusi boinkin, kira ini Adi Komii siir hiriinanar swoki owin.

³⁴ Mi Jisis siya simiir yai akan hinina yowarkii boin, Adi Komii siir yaiya Yokwo Komii saiir hir nwowa hinina boinka, iikamim sima hinina boinkin, kara hinina boinkin wim kima ini Adi Komii siir yowowim.

³⁵ Krɪma ina ninokninkinim, Adi Komii krɪmiir Wanin siir yayim Yokwo Komii saiir hir nwowim yim kaimwowaɪrgim mi sima wi digmin digmin nwo rani, simiir kisinam. Mi Adi Komii siya iikamim yipiki siya siiboboɪnɪuim siir yai aiir, yim sima ini Adi Komii siir hiriinan yowowim.

³⁶ Kariirin Adi Komii siyar nɪmbingiyin mi siya kariirin ina yikropkiyin nua tiriir mi kima kariirin hiriinan dimusi boinkin, kara dimin biyie boinmɪmauwɪ. Dimusi rani, kara kɪmiirin pi hinina boini, karaɪrgin Adi Komii siir yinisimin.

³⁷ Mi kara diminim kariir Adin siya nɪmbingiyim kariir simiir tir karamae nwowi mi kima wi hiriinan saiirsi nwowi ti yaimin diminim simiiram naingwo tibmii kin karamaeyin.

³⁸ Mi kara siir mi aiir mɪrii mi inkam nwarki kariir yai aiirim naingwo tibmii kin karamae nwowi mi kira wa ti aingwo tibmii kin ti miyim ti kara tir imiiram. Mi kima wi hiriinan nwoki sibgu inomokninkinim Adi Komii siya mi kara

krira ini iripar yinkiamasuwo. Mi krira ini nwiruwar ywowiskiyo. Mi kririir kwoino ini whiruwar ywoki iskiyin.

³⁹ Mi sima ina swoki kinankuim siir nonkwoim mi siirin maeyau biyeya mai biye miriia sair hir hugripkiikaigam. Mi siya simiir haiburgigin mi ina yamin.

⁴⁰ Mi siya simiir haiburgigin mi ina swoki amin. Mi siya ie Jodan siirar swoki iyapidnam mi siya kimidiniya maeyaua biya Jonki si baptais haiginua iikamim sim, sair hiriir yambiyam. Mi siya kimidiniya hir ini owou.

⁴¹ Mi iikam whiekakim ha nitim mi kimidiniya sima ini boini, Jon siya iikamim makiniiyim simiirin hiriinan dimin miyik bi tirkin ti inkamin siir hiriinan. Mi dimin taeminim ti inkamin siya boinmimauuwim krimiir yim kaimwowaigim.

⁴² Mi iikam whiekakim hir nwowim, sima ina yangwo tibmii kingiyim siyairgin Kraisin inkamin yipiki Adi Komii siya nikropkiyin, iikam krimiir nauuni whinkinsiis haiginuniyam. Iriig.

11

Inkamın Lasaras nikiuwiyin, bidi yaonamin

¹ Inkam nwirin Lasaras nikiuwiyin siya om Betani hir nwowikin mi siya makiniiyin. Ti om Betaniyin yio omin Maria mi sair yaowae aeya Mata sowa nwowi ieya.

² [Ta wiga Maria nikiuwiya biya Biyan Inkam Komii siir iga kwis owiir naokina wain puui miyik whakiyin si mi mhoiya saeya siir iga kwis owiirin, kimidiniya sair kan aiarar swoki iyaoki. Mi ti sair pomou ieya makiniiyin.]

³ Mi siir yokmano yaiya ina boinkiyi Jisis si-
 iram, Biyan Inkam Komii, kiriir nomiiyauin kira
 naingwokwonanaeyin siya makinii.

⁴ Mi Jisis siya ta yai aiiir wakaewinin mi siya ina
 boinkiyin, Lasaras siya ta ma hiriinana siya wi sai-
 irsi nao rani. Niingaka. Mi ti hiriinan diminin siya
 nimbiamyami mi ti iikamim wi siir inig iir hainan-
 prapraskii mi sima kariir inig iirin wi warar mi
 hainanprapraskii, ti Adi Komii siir yinisimin.

⁵ Jisis siya Mata mi saiiir nomousim aeya
 mi Lasaras siya sowiir pomouwun simiiram
 naingwokwonanaeikin.

⁶ Mi Jisis siya hiriinan wakaewinin, lasaras siya
 makinii mi siya bi niki amsaugin. Mi siya maeyaua
 siya nwowa hirarin iiyim kwisa swoki okiiyunam.

⁷ Mi ti ii kwiso ha digiyo mi siya kimidiniya
 kamim siir kigna miiiyim simiir boin. Humbae,
 nimbiswoki ami, Judia nu haimii hiriir.

⁸ Mi siir kigna miiiyim kamim sima siir boin,
 inkamin nowomwarkaiyuwiyin, kira ti om iir
 namam swoki tirin, ti omin siir hiran kamim hir
 nwowiyim, sima siiyani kiriir kaiyimik aowamar
 niki tirkim krima tir mi owi pi wadiyar mi owi,
 aniya?

⁹ Mi Jisis siya hinina naingwokin siya pae-
 nankin mi siya simiir boinki, aniya igwira, ii
 aeya pirinkiyim mi ii aeya kakaugiyim, aoaim
 iur kwiskak rani, aniya? Mi inkamin nabe
 napririyin, yio bi swoki akaiikin. Mi wi pa nopi?
 Dimusi rani, yio siya nabeyar kigomok api.

¹⁰ Mi siya niyaka, napamwii mi siya ha nakaii
 mi wi pa nopi. Dimusi rani, siirin dimin whiki
 niuya haiginiu karamaeka.

11 Mi ti hiriinan Jisis siya boinkiya saiir mhoiiyan, siya simiirin ina swoki boinkiyin, tariinanin Lasaras siya ini nhwo whinin mi kara hiriirin, pa nami, siir nini indguuwamin mi siya pa nwoki insiin idwowim.

12 Mi siir kigna miriyyim kamim sima siir yai akain ina swoki owarkii sriyyim, Biyan Inkam Komii mi siya nhwo whini mi mhoiyya siya wadie ha swoki owi mi krima wi tirar timi o, aniya?

13 Mi Jisis siya hinina boinki, lasaras siya bidi yaonamin mi simiir kwoinin ha naingwokim siya nhwo whini.

14 Mi diminki diminin, Jisis siya simiirin ini haini boimauuniskiyin. Lasaras siya bidi yaonamin.

15 Mi kara maigimaiga asi nwowinkin, kara siya naonama kara saika hir bi nwokin. Dimusi rani, kima wi haini ninokninkini kariirin Adi Komii siya nikropkikin tiriirin, iya kara siir whinkinsis haiginiwi. Mi tapa krima pi siiram nami siir nini kiguwam.

16 Mi inkamin Tumas nikiuwiyin, sima dapiyin siir inig whirin hiningin. Itmwoyin, siya boin, kam nhirim Jisis siir kigna miriyyim simiir, humbae nimbi nami inkamin nowowarkaiyuwiyin saikar mi krima pi saikar nwoki aonamin. Iriig.

Jisis siya ha nitin, siya kimidiniya Lasaras siir yokman iso sowakar ini boini

17 Mi Jisis siya ha nitin mi siirin hiran kam ima boinwin, Lasaras siya naonama iyyim kwiiya yamki. Mi krima siirin ini siyano whirin siir ini wokaigigin.

18 Mi om Betaniyin, y^o ini om komii Jerusalem siir kingiinar kwowin 3 kiromita nanairgin.

19 Mi iikam whiekakim Isrel hiranim ina yitim om Betaniya tiriir, Mata mi Maria sowiir kignakiyam mi sowiir nini kinsiis haiginiuniam. Dimusi rani, sowiir pomouwⁱⁿ Lasarasin bidi yaonamin.

20 Mi Mata saeya hiriinan wakaewina, Jisis siya ini nitin mi saeya ha nama, siirin siyu hir yapyiskaiwin. Mi Maria saeya ini omaka hirar ywokiya.

21 Mi Mata saeya Jisis siir boin, Biyan Inkam Komii, kira biya wakaewina saiirar nitkiswo mi tirar nini onikiswo mi kariir pomouwⁱⁿ, wi di yaowi. Ningaka.

22 Mi kara ina ninokninkin, Adi Komii siya dimin taeminim kira srⁱⁱ siiram, siya wa hauugii kiriirin.

23 Mi Jisis siya saiir boinki, kiriir pomouwⁱⁿ siya wa swoki insiin idwowi ie hirankar mi wi omwaiyar swoki waiyayokiyokii.

24 Mi saeya ina yowarkii boina, kara ina ninokninkina, iya dig nwokii, iya Adi Komii siya iikam imiir hidana, siya wi omwaiyar swoki waiyai.

25 Mi Jisis siya saiir boinki, karairgin iikamim ieyanki ninsiin idwowyim mi omwai ha waiyayokiyokiiyim simiir bwamki bwamin. Mi iikamim omwai swoki waiyayokiyokii, sima wi yaeya kwoin win haii. Mi yipiki kariir yai aiir wakaeyoknaim, sima wa naonami mi mhoiya sima wa swoki insiin idwowi ie hirankar. Mi sima wi omwaiyar swoki waiyayokiyokii.

²⁶ Mi yipiki omwaiyar niki waiyai mi siya kari-
iramın ha naıngwo tıbmii kını, sima wi yaeya
kwoın miyik haii mi sima wi omwai hiriıyar
waiyayokiyokıgiyami. Mi kira ti yai imiiramın ina
naıngwo tıbmii kına?

²⁷ Mi saeya ina yowarkii boına, ihi, Biıyan Inkam
Komii, kara kiriir yai imiiramın ina naıngwo
tıbmii kına. Kara kiriiramın dimusi naıngwo
tıbmii kın tani, kara ina ninoknınkına, kira Adi
Komii siir yınisımkin, inkamın Adi Komii siya
nımbıngiyın ti nu iir nitam. Iriig.

Jisis siya inkam wırin siirsi nougin

²⁸ Mi Mata saeya hiriinan boınkiya mi saeya ina
swoki ama. Mi saeya kimidiniya saiir nomousıma
Maria saiiram yikiugi. Mi sowa sowa ha nwowo
mi saeya saiir boın, Biıyan Inkam Komiiyın siya
ini nitın mi siya kariir boınkikin, kiriir nini
boınmauunıyam hınıın, siya ini papi nwowın. Mi
ta saeya boınkiya hiriinan, saiir mhoııyain, saeya
ina yama ti dimın iir tiram.

²⁹ Mi Maria saeya ti yai imiir wakae digiya mi
saeya bi kimiminkika, ina iwıtnam sasaua Jisis siir
kigiıuam.

³⁰ [Jisis siya oma hiriir bi niki imbiyamkin, siya
ini maeyauwa Mata saeya napyıskaiwına siir, ini
hırar niki owın.]

³¹ Mi Isrel simiir iikamım Maria saıka omaka
hır nwowım saiir whınkınsiısım, sima hiriinan
kigiıyım saeya nınsiın iwıtnanıyama mi sima bi
kimiminkikim, ini saiir mhoııyar yamım. Sima
hınıına naıngwokikim, saeya ieyın siir wokaigikin
hiriir nami, hır nini ouwouwam.

³² Mi Maria saeya maeyaua Jisis siya nwowa hiriir nimbiyama mi saeya siir kiga mi saeya ini siir igmiigar ini akai huiua. Mi saeya siir inig iir ha hainana mi saeya ina boinkiya, Biyan Inkam Komii, kira biyar nitkiswo tiriirin mi kariir pomouwin wi di naowi.

³³ Mi Jisis siya sair kigiyin, saeya noua mi iikamim saika nitim simiir mi kigiyim sima mi ouim mi Jisis siya hik prasae bi nwokin siir pua ini warar yinkin whiridgiyin. Mi siya maingamainga bi nwokin.

³⁴ Mi Jisis siya ina boinkiyin, kima siirin ini papi haingikaiyin? Mi sima siirin ina boinim, Biyan Inkam Komii, kira unkin kigni.

³⁵ Mi Jisis siya ini hindara iyisrimsripugiyin.

³⁶ Mi siya ha nouwin mi Isrel simiir iikam ima boin, siir kaoki, siya siiram, pranae pranae mi aingwokwowi.

³⁷ Mi kam nhirim sima boinki, biya siya inkam nhwokwisaeyin siir nhwonain, siya niki tirkiyin mi siya bi kigimokikin aniya, ihi mi siya ti inkamin Lasaras nikuwiyin mi siya siirin wi naonamsi nikidu rani, aniya? Iriig.

Lasaras siirin Jisis siya hidninsiin idwokin mi siya ini omwaiyar swoki waiyan

³⁸ Jisis siir kwoinin ini hindara wrieyimyokiyin mi siya ina yamin ieyin sima kikaigiyin siir, siiram. Mi ti siyanoin sima wokaigiyin siir, siir iiyin siyani sima bidi warkintopokgin.

³⁹ Jisis siya boinki, ti siiyain ti warnam. Mi ti inkamin naonamin siir yokmana Mata saeya wakae boinki, Biyan Inkam Komii, siya

kwokiyaeya bi naokin, iiyim kwiiya yamki mi siya tariinanin pi nhami nhami whak rani. Kipi haiwaoki.

⁴⁰ Jisis siya saiir boinki, kara kiriir boinkii, kira siir yai imiiram naingwo tibmii kani, kira wa kigi Adi Komii siir kirie airin, saeya tirki.

⁴¹ Mi sima siiya ha warnama mi Jisis siya ha kigiyin mi ina boinkiyin, Adi, wadieka, kira bidi wakaeyim dimin taeminim kara kiriiram sri boinkiyim.

⁴² Kara ina ninokninkinin, kira inokininokin kariir yai imiirar wakaekin. Mi kara ti siirin pi dimusi boinki rani, ti iikamim ti tir nwowim, sima wa nwoki inokninkinim kariirin kira nikropkikin nua tiriirin.

⁴³ Mi ti diminin siya kwisboinkiyin Adi Komii siiram, siir mhoiyan mi siya ini komiiyar kauwok boinkiyin, Lasaras, kira tiriir idowiiya wapnanini.

⁴⁴ Mi ti inkamin yipiki niki aonamin ina yapnaniniyin idowiiya. Mi siir iga inim yuisni sima bidi whrinkiyim iya sima siir haingikaigiya. Mi yuisa siir whwonkam iir bidi yitimwanugiya. Mi Jisis siya simiir boinki, wari yuisim siir nwowim haigi. Mipi siirarar kigninkinki. Iriig.

*Mi Isrel simiir inkam komii komiiyim
sima minam kitibmii boinam tirkim Jisis siir
nisomaowam*

(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lk 22:1-2)

⁴⁵ Mi iikam whiekakim, yipiki Maria saika namim, sima ti dimin iir kigiyim, Jisis siya tirkiyin, sima ina yaingwo tibmii kangiyim siiram.

46 Mi kam nhirim ha namim, kimidiniya sima ini boinmauuu Farisi kam imiirin ti diminin Jisis siya tirin.

47 Mi mhoiyya Farisi kamim mi prismi inkam komii komii ikim mi kaunsil inkam ikim, sima iripa ha haingiriyu owim mi ina boinim, krima wi panin panina tiri? Siya dimin komii kirie kirie kasa bi tirkin.

48 Mi krima siirin ti hiriinan dimin iirar kignin kin tirkrpkaii mi iikam whiekakim wi siiraramar nami. Mi iikam whiekakim sima siiraramar nami mi om komii Rom hiran inkam komii komiiyim sima simiir kamim yaii niniiyim simiir nikropkii mi ta omaka Adi Komii siir inig hainaniya sairin, wi sima nini ipirginiini mi Isrel krimiir iikamim wi warar ninkin onkwobumbuninkingigi.

49 Mi inkam nwirin Kaiafas nikiuwiyin, yipiki ti biewi iir nwowin prismi bigi Biyan Inkam Komiiyin siya simiir boinki, kima, dimin sim whir swoki inokninkinmimin tani. Ningaka.

50 Kima tari ta saiir ninokninkin tani, ti inkam nwiruwan siya siyar mi aowi, yio ini mi owin. Mi Isrel krimiir pugana saiir iikamim yim wi wara nao rani.

51 Siya ti diminin siir kwoin airgi bi priinaingwo boinkin. Ningaka. Siya ti biewiyin siir bigi biyan prismi inkam komii nwokin. Mi yayim siya boinkiyim, siya profet inkamnan boinkikin, siya hinina boinkikin, Jisis siya wi sipi naowi Isrel simiir iikamim simiir whinkinsiis haiginuwam.

52 Siya wi simiiram ara nao rani. Ningaka. Siya wi iki iikamim yipiki Adi Komii siir yinisisimnan nwowim, iki hinda tinda nwowim, wi simiir

ninkiamasuwam warar naowi. Mi sima iripar nahaingiriyu iuwi mi wi piugan komii kwiruwar nwokii.

⁵³ Mi taka iya mi mhoiya iripi hiriinan, Isrel simiir inkam komii komiiyim, wi Jisis siiram kinankiuwi siir nisomaowam.

⁵⁴ Mi ti hiriinan sairsika, Jisis siya idowiya nu haimee Judia simiir iikamim simiir bopwonau paninsi yapriirsi. Mi siya hir haiburgigin mi siya kimidiniya nu siiyin apa naingain siir hiriir yam, om komii whirin sima dapiyin, Ifrem. Mi hirin siya siir kigna miriiyim kamim, simaka ini owou.

⁵⁵ Mi ii komiia Isrel simiir iikamim iripa sima haingiriyu owiya yaewou nae komiia Pasova sair nikwo aeiya ini kingiin nwowa. Mi biya ta hiriinan yaewou nae komiia pi saeya yimbiam mi iki iikamim, simiir yapa yapa om hinar nwowim, sima pi om komii Jerusalem hiriirarar nami. Mi simiir dimin taeminim sima ninkin imiiaeyanim Adi Komii siir pi prismi inkam imiir nini hauuiwi. Mi Adi Komii siya wi ha niki boinim, sima dimin whirki bi kimbugim. Moses siir siyu komii siir yai aeya boinkiya sair hiriinan.

⁵⁶ Mi iikam whiekakim ha nitim om komii Jerusalema hiriir mi sima kimidiniya Jisis siiram ini hansirni. Mi sima omaka Adi Komii siir inig hainaniya sair omaka yainau hirirar namwo iuwim mi sima irni nwirniyin sima, sima simar yinsrii ansriina, kima panina naingwowi Jisis siirin? Krima hinina naingwowi, siya wi nit rani, nae iikam krimaka nini aeniyam.

⁵⁷ Mi prismi inkam komii komiiyim mi Farisi inkam ikim sima iikam imiir boinki, yipiki Jisis siir

kigi, siya ini papi nwowin mi sima wi simiir wini boinmauuni. Mi biyan inkam komii komiiyim, wa nwoki amim siir nonkwowam. Friig.

12

*Maria saeya wain umir komii sainin Jisis siir iga kwis owiir naokinkikin
(Mt 26:6-13; Mt 14:3-9)*

¹ Mi iiyim iriiyar kwira niki owim, iikamim iripa sima haingiriyu owam, yaewou nae komi-
iya Pasova dapiya saiir nikwo aeyam mi Jisis
siya ini om Betani hiriiyar swoki amim, omin,
Lasaras siya nwowiyin siir, inkamin yipiki biya
Jisis siya hidninsiin idwowin, ie hirankin, iya siya
naonama saiir mhoiia.

² Mi sima nae ina diriraerarim Jisis siya hirar
naeyam. Mata sasar yinkin diriraerar kamim
nae diriraerarim simakan. Mi inkamin Lasaras
nikiuwiyin, yio nae Jisis saikar yidwo ae.

³ Mi mhoiia wiga Maria nikiuwiya, Lasaras
siir yokmana saeya wa yukidin, puui miyik
whakiyin, kimidiniya Jisis siir iga kwis owiir
yaokinki mi ti wa hiriinanin siirin umir prasae bi
sainikin. Mi mhoiia saeya kimidiniya saiir kan
aiirar swoki iyaonam. Mi ta siir puuiya omaka ini
warar yitnopkiya mi digworaekwo whiekakim ini
wadienar whakiyim.

⁴ Mi Jisis siir kigna miriiyin inkam nwirin Judas
Iskariot nikiuwiyin, inkamin yipiki mhoiia wir
Jisis siir napwouwi Isrelmi inkam komii komiiyim
simiir in hauugi, siya boinki siirin.

⁵ Mi sima ti hiriinan wain puui miyik whakiyin
siirin umir hai karamae dimusi nwokin? Mi sima

siirɪn umɪrɪm pɪ 300 kɪnɪ pɪ haɪyɪm mɪ tɪ umɪrɪm wɪ ɪkɪ iɪkɪm pɛpɪrɪkɪb nɦɪrɪm sɪm pɪ hauuwɪn.

6 Siya ɪkɪ iɪkɪm pɛpɪrɪkɪbɪm sɪmɪɪrɪm bɪ naɪngwɔkɪn siya hɪɪyan ɪnkɪm nwɔkɪn. Tɪpnɪrɪn umɪr Jɪsɪs siya mɪ kamɪm siir kɪgnɪ mɪrɪi ɪkɪm sɪmɪ haɪgɪyɪn siyar kɪgrɪrɪaokɪn. Mɪ umɪrɪm siya tauaehaɪyɪm, yɪm ɪnɪ siya haɪgɪprɪkɪaɪyɪm.

7 Mɪ Jɪsɪs siya siir bɔɪnkɪ, saɪɪrɪrɪr kɪgnɪnkɪnkɪ. Tɪ dɪmɪnɪn tɪ saeya nɪyɔpkiyɪn kariir, yɪo mɪnɪm dɪrɪrɪrɪrɪrkwɔkɪnkɪ, mɦoɪɪya ɪɪya sɪmɪ kariir kɪkaɪgɪi ɪnɪnɪ, saɪɪrɪmka. Dɪmɪsɪ rɪnɪ, kariir ɪɪya ɪnɪ kɪngɪɪn nwɔwa.

8 Mɪ iɪkɪm pɛpɪrɪkɪbɪm yɪm wɪ kɪmɪɪr bɔpwo waraurɪr nwɔwi ɪɪnokɪɪnokɪn. Mɪ ɪnkɪrɪ nɪngɪka. ɪgɪwɪrki nɪuwɪ, kɪrɪ wɪ kɪmɪɪr haɪburgɪgɪ. ɪrɪig.

Prɪsmɪ bɪɪyan ɪnkɪmɪm Lasaras siir nɪsɔmaɔwɪm kɪtɪbmɪi bɔɪnkɪm

9 Mɪ ɪsrɪl sɪmɪɪr iɪkɪmɪm hɪrɪɪnɪn wɪkɪaeyɪm, Jɪsɪs siya ɪnɪ ɔm Bɪtɪnɪ hɪr nwɔwɪn. Mɪ sɪmɪ ɪnɪ yɪmɪm hɪrɪɪr siir kɪgɪm. Sɪmɪ siir kɪgɪm bɪ namkɪm, sɪmɪ Lasaras siir kɪgɪm namkɪm, yɪpɪkɪn Jɪsɪs siya swɔkɪ hɪdnɪnsɪɪn ɪdwɔwɪn ɪe hɪrɪnkɪn.

10 Mɪ prɪsmɪ Bɪɪyan ɪnkɪm Kɔmɪi kɔmɪɪyɪm, sɪmɪ mɪnɪm kɪnɪnkɪugɪm Lasaras Jɪsɪs sɔwɪɪr nɪmprɪɔ ɪsɔmaɔwɪm.

11 Dɪmɪsɪ rɪnɪ, dɪmɪn tɪɪmɪnɪm Jɪsɪs siya tɪrɪm mɪ iɪkɪm wɦɪekɪkɪm sɪmɪ ɪsrɪl sɪmɪɪr ɪnkɪm kɔmɪi kɔmɪɪyɪm sɪmɪɪr yɪɪyɪm, sɪmɪɪrɪn ɪnɪ hɪn-dɪrɪ ɪkwɔrɪpukɪmɪgɪkɪm. Mɪ sɪmɪ ɪnɪ siirɪrɪmɪr yɪnɪmɪɪnɪnkɪnɪmɪm. ɪrɪig.

Jisis siya om komii Jerusalema hiriirin, inkam komiiyin nu kigriraowiyin siir hiriinan nwonamkin (Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Lk 19:28-40)

¹² Mi iigwir nugakin, iikam whiekakin ta yaewou nae komiia pasova nikiuwiya sairam nitin, sima iripa ha nahaingiriyuniyim mi simar wakaewin, Jisis siya wi sipi niti om komii Jerusalem tiriirin.

¹³ Mi sima sikwowim ha haiyim mi kimindiniya siyu iirar haiyikwokwowin. Mi mhoiia sima ina kairwao boinkiyim, Adi Komii kira wadiek. Kira ti inkamin siir inig iir hainanprapraski, yipiki ti tiriir nitin Adi Komii kiriir ogsop aiir nokwokairinam. Kira ti inkamin siir whinkinsiis haiginu, Isrel krimiir iikamim simiir kigriraowim.

¹⁴ Mi Jisis siya donki ha haiyin mi siya ina yidwonamin siir idwo. Yokwo Komii saiir yai aeya boinkiya saiir hiriinan,

¹⁵ iikamim yipiki om komii Saion siir hir nwowiyim, yim kipi nidid! Tariinanin kiriir inkam komiiyin nu kigriraowiyin ini nitin, siya ini donki haomin siir idwo nidwonaniyin.

¹⁶ Mi kamim siir kigna miriyyim, sima bi ninokninkinkim sima ti hiriinan dimin tirim. Mi mhoiia iia Jisis siya swoki iti, omwai siya waiyai mi siya ha nami Adi Komii siir om iir mi siya wi inig komiigak ha nwowi. Mi mhoiia sima ina boinim, krima yayim Yokwo Komii saeya boinim simiir ti swoki aingwuwoknaki mi sima ti hiriinan diminin siir dimusi tiri.

¹⁷ Mi iikam whiekakin yipiki biia Jisis saika nwowim, iia Lasaras siya swoki insiin idwowa ie

hirankin mi ti iikamim, sima ti dimin iir kigim mi kimidiniya sima haigiririr boinam ti diminin siya tirin.

18 Mi ti hiriinan siirsi bwaekiinaniyamkim iikam whiekakim Jisis siir kigwinamin. Sima bidi wakaewinim hinin, Jisis siya ti hinin dimin komiiyin si tirkin.

19 Mi Farisi simiir kamim, yai sima simar yomboin amboin, simiir kigi, diminim siya tirim kima kaiyaonaowidi kima wi dig nwo rani, iikam whiekakim ti nu iiranim, wi siiraramar ninkirionaei. Iriig.

Grik simiir iikam nhirim Jisis siir ini kignaki

20 Mi iikam nhirim Grik simiir piugana sairim, sima om komii Jerusalem hiriir nitim, Isrel simiir iikam nhirim simaka yinkin it yaewou nae komi-
iya Pasova sair nikwo aeyam.

21 Sima kimidiniya inkamin Pilip nikiuwiyin si-
iram yam siir nini kigiuwam. [Siya om Betsaida hirankin.] Sima boin, inkam Komii, krma minam naingwowi, Jisis siir kigim mi yai saika boinim.

22 Mi Pilip siya ha namin kimidiniya Endru siir ini boinu mi mhoiia kimidiniya sowar yam, Jisis saika boinamin.

23 Mi Jisis siya sowiir boinki, iya kingiin bidi yitkiya, kararın ti inkamin Adi Komii siir om hiranki nitin, Adi Komii siya wi kariir hauuwi, siir inig komiiyin mi siirin wi kara haii.

24 Kara kimiirin yaimwower boinkii, twonidim nua nikiigiyam karamae nwowi mi hapaiirin nhisuwakar nwokii mi kira simiirin nu ha haingikaii mi mhoiia sima wi yin kasa budgi rani. Mi ti hiriinan siyiuin kara naowi mi inkamim

kariirin ha haingikaii mi mhoiyya kara ha swoki insiin idwowi mi wi iikam kasa whinkinsiis haiginu rani, kariiram naingwo tibmiiyim.

²⁵ Mi yipiki simiir kwoin iirar napi, sima wi sima simar swoki onkwobumbuninkinaei. Mi yipiki simiir kwoin imiirar nap karamae nwowi ti nu iirin mi sima Adi Komii siir kwoin iiraramar naingwo iski, yim wi omwai hiriyyar waiyayokiyokikaeyami.

²⁶ Mi iikamim yipiki kariiram naingwowim mi kariir mi aiir miriiyim, yim wi maeyaua kara nwowa wi saiir warar mi owi. Mi kariir Adin, Adi Komii siya, simiirin wi inkamim inigakim wi simiir hiriinan nwo haiginuwi. Mi sima wi inig komiigak dimusi nwo rani, sima kariir kigna apkim. Iriig.

Jisis siya naonama saiir boinkin

²⁷ Tariinanin kariir kwoinin miyik miyik nwo rani, kariir kwoinin ini warar yaowhriewhrieyuwun mi kara pi panina ti boin? Mi kara hinina boini, adi, kara ti haiburgik ti diminin nimbiniyin kariir nisomaowam siirsi? Nangaka. Dimusi rani, kara ti nu iirin hiriinanamar nitkin.

²⁸ Adi Komii, kira kiriir inigin siir tirki, komii nwokiyamin. Mi Jisis siya ti hiriinan yai imiir boinkiyin mi yai kwira ninomor kouana ina kauwok boinkiya, kara kariir inigin, komii bidiyar iki okiyin mi tariinanin pi komiiyar swoki okii.

²⁹ Mi iikam whiekakim saika kingiin hir nokwowim, sima ta yai aiir wakaekiyim mi sima boin, ninomorka. Mi iikam nhirim yim hinina boin, paekwosimkin, Adi Komii siir inkamin siya boinkii siirin.

30 Mi Jisis siya simiir boinkiki, taka yaiya kariiram bi boinkika, kariir whinkinsiis haiginiuwam. Ningaka. Ya kimiiram boinkika, kimiir whinkinsiis haiginiuwam.

31 Mi tariinanin taka iya nita, Adi Komii siya wi ti iikamim ti nu iir nwowim wi simiir dimin biye biyeyim sima tirim wi simiirsi hidi. Mi tariinanin siya Setan siirin wi haini nikwowaisiigi, yipikin dimin biye biyeyim ti nuin siirim simiir kigirkakiyin.

32 Mi mhoiyya inkamim kariirin paeyin haaniya nironinkinin saika ninkin irinugii mi simiir kwoinim wi kara kiyaii, kariiram naingwo tibmiiyim mi kariir mhoiyya nitim.

33 Jisis siya ti yai hiriinanin minam boinkin, iikamim simiir nisiimauuwam hinin, siya wi panina namisi aonami.

34 Mi mhoiyya iikam whiekakim sima siir yai aka hiniina yowarkii boin, Moses siir siyuu komiiyin krima napiyin, ti inkamin biya siya winkiiyin Yokwo Komii aiir, yim hiniina boinkikim inkamin yipiki Adi Komii siya nimbingiyin, iikamim omwai waiyayokiyokiiyanim simiir whinkinsiis haiginiuwam. Mi kira hinin dimusi boinkin, inkamin Adi Komii siir om hiranin, siirin wi paeyin haaniya nironinkinin saika ninkin irinugii mi siya wa naonami, ha? Yipiki siya ti inkamin Adi Komii siir omin siir hiranin?

35 Mi Jisis siya simiir yai aka hiniina yowarkii boin, biyeyin wi ii priei whwoki rani, iikam kimiir waraurin. Kima iya bie ieya whwokii mi kima wi wadie haini nwokii. Mi niyya wi ti siyuu iir higrinu rani. Mi kara kimiir haiburgigi mi kima

wi inkamɪn, nɪiyɪm nɪiyɪm nɪpiyɪn, siyɪu ɪiɪr sɪbgu kɪgomok ap karamae nwowiyɪn maeyaua siya namam tira saiir hɪriir, ɪni siir hɪriinan ywowɪn.

³⁶ Kɪma kariiram kɪgna ap mɪ kariiram daɪngwo tɪbmii kɪn, karaɪrgɪn bienan whwoyaei ɪiya kara ti nu ɪiɪr nwowi. Mɪ mhoiɪya kɪma wi dimɪn mɪiyɪkɪmɪiyɪk ɪmiiram naɪngwo tɪbmii kɪni. ɪriig.

Isrel sɪmiir iikam whiekakɪm sɪma Jisɪs siir yai ɪmiiram bi naɪngwo tɪbmiigɪm mɪ siir siyɪu ɪiɪr bi kɪgna apkim

³⁷ Mɪ ti iikamɪm sɪma dimɪn kɪriɪe komii komiiyɪm siya tirɪm, iikamɪm makɪniiyɪm sɪmiir siya haiswonɪmniskiiyɪm sɪmiirɪn biɪdiyar ɪki kɪgɪm mɪ sɪma siiramɪn hɪnɪna bi naɪngwo tɪbmiigɪm siya Mesaiaɪkin yɪpɪki Adi Komii siya nɪkropkiyɪn.

³⁸ Sɪma siiram bi naɪngwo tɪbmii kɪngɪm ta yaiya profet Aisaiaɪkin siya wɪn boɪnkiya ya wi kaimwowar nwowi, siya hɪnɪna boɪnkikɪn,

Biayan Inkam Komii, wi nhɪnga naɪngwo tɪbmii kɪni, ti kɪmiir yai ɪmiiramɪn? Mɪ Biayan Inkam Komiiyɪn siir kɪriɪeya wi nhɪnir nɪisiimauuwi? ɪni inkam karamaeyar ywowiskiyɪn.

³⁹ Mɪ iikamɪm sɪma wi siiram naɪngwo tɪbmii kɪn tani mɪ wi siir mɪ kɪgna ap rani. Dimusi rani, biya yaiya Aisaia siya kaimwowar swoki wɪnkiya yai kwɪra yokwoni, ya hɪnɪna wɪn boɪnkika,

⁴⁰ sɪmiir kwoɪnɪm Adi Komii siya biɪdi kɪnkɪripɪm mɪ sɪma wi hindarar nanaɪngwoyɪmiyok ɪuwi. Mɪ sɪma hɪrii hɪriiyar naɪngwo whriɪwhriɪe mɪ sɪma dimɪn taɪmɪnɪm wi sɪbgu naɪngwo omok rani. Mɪ sɪma sɪbgu naɪngwo omoki mɪ sɪmiir nhwowɪm

sibgu kigi mi sima wi haini naingwo tibmii kani mi wi haini sibgu wakaeyokna api siiramın mi simiirın wi haini haiswonimniskii. Mi yim sima, wi dig nwo rani.

⁴¹ Aisaia profet inkamın siya ti hiriinan dimusi bi boinkikin, siya Jisis siir bidi kigin, siya siir inig komii iir haiyin mi siya hiriinansi boinourwokaigikin.

⁴² Mi tiki iyim inkam komii komiiyim Isrel simiirım, sima ini Jisis siiramar yamım. Sima Farisi inkamım simiirsi nididgım mi sima hiniin panınsi boınsi, sima Jisis siiram naingwo tibmii. Mi sima hiriinan boini, sima siiram naingwo tibmii kani mi simiirın wi Farisi inkam ima kiyitkikinkii idowıya hiriirın, omaka yaimın dimın nidwokai wakaeıya saıir hirankın.

⁴³ Mi simiir kwoın komiiyin ha naingwowi, iikam nhirım simiirın hiniına boinım, sima inkam wadiekim mi simiir inig imiir hainanprapraski. Mi sima Adi Komii siiramın komiiwao naingwo rani mi Adi Komii siya wi ha niki boinım, sima inkam wadiekim. Mi simarın, yio ini nıngaki, nıngar ywowıskiyım. Friig.

Mi mhoııyan iikamım simiirın wi Jisis sikısiyar hıdi

⁴⁴ Mi Jisis siya ini komiiyar kauwok boınkııyin, yıpiki kariiram naingwo tibmii kani, siya wi kariiramar kipi naingwo tibmii kan. Siya wi ti yıpikin kariir nikropkiyin, nua tiriir wi siiram warar ti aingwo tibmii kan.

⁴⁵ Mi ti iikamım yıpiki kariir kigım mi sima yıpiki kariir nikropkiyin ti nu iir siir warar timi kig.

⁴⁶ Kara ti nu iir n̄tin, kara ini bienan whwoy-anan ywokiyin. Mi ta h̄riinan saiirsika mi yipiki kariiram naingwo tibmii k̄ini mi kariiram n̄ti, siya wi biyie nwo rani, inkamin niibwomambwo nwowiyin siir h̄riinan.

⁴⁷ Mi yipiki kariir yai imiir wakae karamae nwowi mi simiir mi wakaeyokna ap karamae mi owi mi kara siirin wi hid rani. Kara ti iikamim nu tir nwowim simiir hidam bi nitkin. N̄ngaka. Kara simiir wh̄nk̄insiis haiginiuam nitkin.

⁴⁸ Mi k̄imiir iikam nh̄rk̄im kariir nikwowaisii mi kariir yai imiir mi wakae karamae mi owi mi mhoiia inkam nwirin siirin wi siya h̄di. Mi yayim biya kara boinmimauuim, siirin wi simiirar swoki h̄di, iya Adi Komii siya iikam imiir h̄di.

⁴⁹ Tiriiginim yim kaimwo dimusi bi nwokim, kara kariir kwoin ara bi diriraerarkin mi ha bi boinmimauugin. N̄ngaka. Adi Komiiyin, yipiki kariir nikropkiyin, kariirin siya boinkikin boinamin. Mi kara simiir asi boinourwokai haiginiugin.

⁵⁰ Kara ina ninokn̄nkinin yayim siya boinkiyim, iikamim omwai sima waiyayokiyokigiyamim siya tirkiyim. Mi ti dimin taeminim ti kara boinmimauuim, yim kariir Adin siya boinmimauugi ima kariir. Iriig.

13

Kamim Jisis siir k̄igna m̄riiyim simiir igam siya h̄isokim

¹ Mi i komiia wou nikwo aeiya Pasova, waka nikwo aei. Mi Jisis siya b̄diyar yinokn̄nkin̄kiyin

siir iya siya naowana, ti nu iir haiburgigna siir Adiyin siiram swoki amim siir swoki kigiuwam ya bidi yimbiniya. Siya inokinokin yipiki siir iikam nwowim, siir iikamim ti nu iir siya simiiramar naingwokwonanaeikin mi tariinanin siya wi simiir nisiimauwi, siya pariiga naingwokwowi simiiramim.

² Jisis siya mi kamim siir kigna mirii ikim, sima nae ina yaeyim. Setan siya Judas siir kwoin iirin bidinanar kwirii idwokaigin, Saimon Iskariotni yinisimin wir Jisis siir napwouwim mi siirin iki inkam biyeyim sim in hauugiyam.

³ Jisis siya bidiyar yinokninkinin, ti digworaekwowim siir Adin siir inarar nonkwokikin. Mi siya bidiyar mi inokninkinin hinin, siya Adi Komii siir hiranki nitkin mi siya wi siir hiriyar swoki ami.

⁴ Mi mhoiia Jisis siya ha ninsiin okwokiyin, ipiia siya nidwokaiya maeyauwa nae sima nidwokai aeya saiir hirankin mi siya siir idan yuisa ina yiskiya. Mi siya siirin yuisa piu niyaowiya saiir kaihaiginu.

⁵ Mi siya siirin yuisa piu niyaowiya ha kaiyaiginuun mi mhoiia siya opa kimidiniya two ira saiir yaomaigi. Mi siya, siir kigna miriyyin inkam nwirin siir iga kwis owiir hisoki mi mhoiia siya sowiirin yuisa piu niyaowiya saiir yiyaoki.

⁶ Mi Jisis siya ha namin Saimon Pita siir hisok haiginuwam mi siya siir boinki, Biyan Inkam Komii, kira kariir iga kwiso pi warar ninkin hisokii?

⁷ Jisis siya ina yowarkii boinkiyin, tariinanin kira ninokninkin tani, ti diminin kara tirkiyin mi

mhoiia kira wi haini ninokninkini.

⁸ Pita siya Jisis siir boinki, kira kariir iga owiir kipi haisok. Nningaka. Mi Jisis siya ina boinkiyin mi kara kiriir iga kwis owiir haisok karamae nwowi mi kira wi kariir kigna miriyan inkam nwo rani.

⁹ Mi Saimon Pita siya ina yowarkii boinkiyin, Biyan Inkam Komii, kira kariir iga owiirara kipi haisok, kira kariir ina mwo minim warar dinkin haisoki.

¹⁰ Jisis siya boinki, inkamin kariiram naingwo tibmii kuni, yio ini inkamin op whaugiyyin mi whauriyyinan ha nwokiyyin, yio mhoiia op whauam bi swoki naingwowikin. Nningaka. Siya wi siir iga aiiararar haisoki. Kima ombudarin ini whauriyyinkinar nwoswowim inkamin op whauwiyyin mi whauriyyinan ha nwokiyyin siir hiriinan. Nwuruwakin hiriinan nwo karamae nwowin. Yio ini inkamin op min whauae karamae nwowiyyin hiriinan tainakiyyinar nwowiyyin ini siir hiriinan ywowin.

¹¹ Jisis siya bidinanar ninokninkinkin, yipiki wir siir napwouwi mi siirin inkam biyieyim sim in hauugi sima hainam. Siya kamim siir kigna miriyyim simiir boin, kimiir kwoinin ini inkamin op whaugiyyin mi whauriyyinan ha nwokiyyin ini siir hiriinan ywowim. Mi inkam nwirin siir kwoinin yio miyyik rani, yio ini inkamin op min whauae karamae nwowiyyin, hiriinan tainakiyyinar nwowiyyin, ini siir hiriinan ywowin.

¹² Mi mhoiia Jisis siya simiir iga imiirim ha haisok digiyim mi siya siir yuisa ha swoki iyyin mi siya ha swoki idwokaiyyin ipii aiiir. Mi siya simiirin ina sriyyin, kima ina ninokninkinin, ti kara tirkiyyin

hiriinan? Kara kimiirin pi hiniina boinkii,

¹³ wim kima kariirin hiniina boinikim, Biyan Inkam Komii mi Inkam Nowomwarkaiyuwiyin, yio ini ywowin kima kariirin hiriinan boinin yio. Dimusi rani, kararın, kara ini inig komiigak ywowin.

¹⁴ Kara kimiir Biyan Inkam Komiigin mi kimiir Nowomwarkaiyuwan Inkamkin mi kimiir igam kara bidi hisokiyim. Mi kima ti diminin kara mi tirin wi siir hiriinanar timi tir. Mi kima kimiir nomiyauwim simiir igam wi hiriinanar timi hisok haiginu inkamin, inkam nwirni mi priimiriyyin umir hai karamae nwowiyin.

¹⁵ Kara ti diminin kimiirin minam nusiimauugikin, kima wi ti kara tirim wi simiir hiriinanar tir.

¹⁶ Kara kimiirin yaimwovar boinkii, inkamin whisarii mi priimiriyyin siya inkamin siir kigriraowiyin siir kou bi nwokin. Mi siya hiriinanam bi namkin iki digworaekwo whiekakim simiirin siir inigi wara nwowim. Ningaka. Inkamin iki inkam nwirni nikropkiyin siya siirin pa boinkii hinin, ti inkamin yipiki siir nikropkiyin siya ini siir kou ywowin.

¹⁷ Mi tariinanin kima bidi yinokninkinkiyim ti diminim kara boinim mi kima ti dimin imiir sibgu api mi kima wi maigimaiga prasae nwo rani.

¹⁸ Mi kara kimiir homgakar boin tani. Ningaka. Kara bidi yinokninkinin yipiki kara nimbinim kariir iikam nwowi. Mi Adi Komii siir yaiya Yokwo Komii hir nwowa saeya hiniina boinkika, ti diminin wi sipi nimbiam. Inkamin nae kara hauwi mi ti inkamin kariirin wi siya tirbuwi.

19 Mi ti diminin ti kara boinmimauuwim kimiir kara minsi boinmimauugin mhoiia ti dimin ima nibiyami mi kima wa nwoki inokninkin kinim, kara ti inkamin Adi Komii siir om hiranki natin siya iikam whiekakim ti nuin siir tiranim simiir whinkinsiis haiginuwankin.

20 Kara kimiirin yaimwovar boinkii, iikamin yipiki kara nikropkiyim simiir sibgu kigriraowi, yio kima ini kariir kigriraowan iikam ywowim. Mi yipiki kariir sibgu kigriraowi, yio ini Adi Komii siir boin maingamaingan ywowin, yipikin kariir nikropkiyin. Iriig.

Jisis siirin Judas siya iyopmaugi sau omomin siir in

(Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Lk 22:21-33)

21 Mi mhoiia Jisis siya ti dimin imiir boin digiyin mi siir kwoinin hik prasae bi kinkin. Mi siya simiirin hinin boinmauu wakae, kara kimiirin yaimwovar boinkii, kimiir nwirin, kariirin wi wir siya napwouwi mi kariirin wi iki kam biyeyim simiir in nonkwokii sima nisomaowam.

22 Mi kamim siir kigna miriyyim sima, sima simar yinkao ankaona. Dimusi rani, sima bi ninokninkinkim siya yipikin.

23 Mi kara inkamin Jisis siir kigna miriyyin siya naingwokwonanaeyin, an kara saika kingiinar kinmasu idwokin.

24 Mi Saimon Pita siya kimidiniya kariir kinmaugi kira siir srigi, kira siir srigi hinin, siya yipikin?

25 Mi ta Pita siya srigiya kariir saiir mhoiyan, kara ina yamasunamin Jisis siir kingiin mi ina

yaki sriiyin, Biyan Inkam Komii, wi nginga tiri hiriinanin, ha?

²⁶ Mi Jisis siya kariirin hiniina boinki, kara pi ti bret iir haii mapi op hopmaigii mi pa hauugii mi ti inkamin siya kariir tiri hiriinan mi ta yaiya siya boinkiya saiir mhoiiyan siya ti bretin ina hauugiyin Judas siir siya naeyam.

²⁷ Mi mhoiia Judas siya ti bret iirin ha naeswokiyan mi Setan siya kimidiniya siir kwoin iir kiyaiigi mi Jisis siya siir boinki, diminin kira tiram naingwowyin, kira kipi kimimin, kira ha tirsaugi.

²⁸ Mi kamim nae hir nidwokai aeyim, sima ta yaiya Jisis siya boinkiya siir, sima saiir bi ninokninkinkikim, siya dimu nasi boinkikin.

²⁹ Mi krima kamim siir kigna miriiyim krima bidi yinokninkinim, krimiir umir tinnairin Judas siya nonkwowikin. Mi krimiir nhirim yim ha naingwokim siya siirin naeyam boinkii, nae sainakiyam ta yaewou nikwo aei ii komiia saiir nikwo aeyam. Mi siya ha mi boinkii, iki iikam paeprikabim umir simiir tini hauuwu. Iriig.

Siyu winin siir yai aeya.

³⁰ Mi Judas siya bret iir nae swokiyan mi siya biri kimiminkikin ina yamsaugiyin idowiiya hiriir, ya nibwomambwo komii aeyairga.

³¹ Mi Judas siya namkiya idowiiya saiir mhoiiyan mi Jisis siya ina boinkiyin, kara ti inkamin Adi Komii siir om hiranki nitnin, kara wi inig komiigi komii iirar haii. Dimusi rani, dimin taeminim kara tirim iikam imiir whinkinsiis haiginuwam simiirsika. Mi Adi Komii siya wi

iriipɛ inig komiigɛ komii iirar mi haii. Dimusi rani, ti dimin taeminim kara tiri simiirsika.

³² Mi kara ti inkamin ninomor kouankɛ nitin iikam imiirin dimin kirie komii komiiyim paenan nuuyaeyim Adi Komii siirim simiir nisiimauwi mi Adi Komii siya iriipɛ hiriinan iikam imiirin wi kariir kirie komii komiiyim paenan nuuyaeyim wi simiir mi isiimauwi. Mi Adi Komii siya ti siirin wi kimimin tani, siya wa tirsisaugi. Dimusi rani, siyairgin ti kariir dimin kirie komii komiiyim paenan nuuyaeyin simiir bwamkibwamin. Yim tiriiginim, yim ini siir hirirar nwowim.

³³ Ti kariir yinisisimim kara ti nu iirin kimaka wi ii prɛi nwo rani. Mi mhoiya kima wi kariiram swokɛ hansirni. Mi kara kimiirin pi hinina boinkii, ti yayim biya kara niki boinim Isrelmi inkam komii komiiyim sim hinin, kima omin kara namanin wi siir wara nam tani.

³⁴ Mi kara kimiirin pi yaeya yaiwin swokɛ boinkii, siyuun kima sibgu napanin kima irni nwirniyam nhami nhami kipi naingwokwo, ti siyu hiriinanin kara naingwokwowyin kimiiram siir hiriinan. Mi kima irni nwirniyam wi hiriinanar timi inan aingwokwo.

³⁵ Mi kima irni nwirniyam ninan aingwokwowi mi iki iikamim hinda tinda nwowim sima kimiir kigi mi sima wi hinina boini, kima Jisis kariir kigna miriiyan inkamkim. Iriig.

Jisis siya Pita siir boinkin siya wi digumii siir haimriyugigi

(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lk 22:31-34)

³⁶ Saimon Pita siya siir yai aka hinina yowarkii boin, Biyan Inkam Komii, kira wi pinda nami?

Mi Jisis siya hinina yowarkii boin, kira wi kariir mhoiyya nit rani, maeyauwa kara namana saiir hiriirin mi mhoiyya kira wi haini niti kariir mhoiyyan.

³⁷ Pita siya siir yai akan hinina yowarkii boin, Biyan Inkam Komii mi kara kiriir mhoiyya tariinanar mi itin ini mi owin? Kara naowam asi naingwowi. Dimusi rani, kara kiriiram naingwo tibmii kuingin.

³⁸ Jisis siya ina yowarkii boinkiyin, ana kira kanakar ninkin aowamar naingwowi. Dimusi rani, ni kira kariiram naingwo tibmii kuingin, aniya? Kara kiriirin yaimwowar boinkii, iuumin niki ik karamaeyar niki owi mi kira idipidipin kariirin wi kwoima misisaei hininin, kira kariir bi ninokninkinkin. Friig.

14

Jisis siyairgin siyiuin Adi Komii siir hiriir namiyin

¹ Jisis siya ina swoki boinkiyin, kiriir kwoinin kwoin biye biye naingwowam mi hikaknwowam kipi kiwaki. Mi kira Adi Komii krimiir Wanin siiram naingwo tibmiikini mi kira tariinanin wi kariiram warar timi aingwo tibmiikin.

² Kariir Adin siir omaka maeyauim huuyokiyokaiyim kasa rani. Hiriirin biyiyin wi kara nami mi digworaekwowim wi bi kara nini diriraerarkwokini kimiiram. Kara kimiirin pi ti sim boinmauwu. Dimusi rani, ti digworaekwowim yim kaimwowaingim ina nwowim.

³ Mi mhoiyya kara ti om iir diriraerar digigi mi kara wa swoki iti kimiir nikiunakiyam mi taka iya

kima wɛ tɛ omɪn kara nwowɪn siir hɪrɪn wɛ haini nwowɪ.

⁴ Mɪ kima ɪna nɪnoknɪnkɪnɪm siyɪuɪn kara namanɪn maeyaua kara nini owowɪ.

⁵ Mɪ inkamɪn Tumas nɪkɪuwɪyɪn siya Jisɪs siir boɪnki, Bɪyan Inkam Komii, krɪma nɪnoknɪnkɪn tani maeyaua kira namana. Mɪ krɪma wɛ panɪna nɪnoknɪnkɪni siyɪuɪn hɪriir namanɪn?

⁶ Mɪ Jisɪs siya siir boɪnki, siyɪunanɪn ɪni karar ywowɪn mɪ inkamɪn Adi Komii siir kɪgi, inkamɪn yaimwokiyaimwower boɪniyɪn siyɪuɪn ɪni karar ywowɪn. Mɪ iikamɪm sɪmiir whɪnkiisiyɪm digworaekwowɪm ɪnokɪnɪnok kanaka waiyayokiyokiyam sɪmiir siyɪuɪn ɪni karar ywowɪn. Mɪ yɪpɪki Adi Komii siiram nami mɪ sɪma wɛ kariiram warar timɪ it, yɪpɪki sɪmiir hɪriinan tɛ siyɪu ɪir mɪ apɪn.

⁷ Mɪ tariinanɪn kɪma kariir bɪdi yɪnoknɪnkɪnkɪyɪm mɪ kɪma kariir Adi Komii ɪirɪn wɛ warar mɪ ɪnoknɪnkɪni. Mɪ tariinanɪn kɪma siirɪn ɪna nɪnoknɪnkɪnɪm mɪ ɪna mɪ kɪgɪm.

⁸ Mɪ inkam nwɪrɪn Filip nɪkɪuwɪyɪn siya Jisɪs siir boɪnki, Bɪyan Inkam Komii, Adi Komii siirɪn krɪmiir dɪsiimauu mɪ krɪmiir kwɔɪnɪn wɛ ta hɪriinan saiirsɪ nwokɪ wokmai haigɪnɪuwɪm.

⁹ Jisɪs siya siir boɪnki, kara kɪmaka kwokiyaeaya bɪ nwokɪn mɪ tariinanɪn kɪma ɪna nɪkɪ whaowae krɪpkaiyɪm. Filip kira kariirɪn ɪna nɪnoknɪnkɪnɪn? Yɪpɪki kariir kɪgɪn mɪ siya kariir Adɪn siirɪn warar bɪdi mɪ kɪgɪn. Mɪ kira kariiramɪn kariir Adɪn siirɪn kariir nɪsiimauuam dimuam srɪgɪn hɪnɪn, kariir Adi Komiiyɪn siya panɪngɪn?

¹⁰ Filip kira nɪnoknɪnkɪn tani, kariir Adi Komiiyɪn siya kanaka tir nwowɪn mɪ krɪra

nwīruwar nwowo? Digworaekwowim kara niki boinmimauuwim kimiir, yim kariir yai rani. Adi Komiiyin yipiki ti kariir kwoin iir kwirii idwokaiyin siya siir kwoin iirarar napikin siir mi imiir miriiyamin.

¹¹ Kima ti yayim kara boinmimauuwim simiiram daingwo tibmiikin kara mi kariir Ad ieya, krira ini nwīruwar ywowiskiyo. Mi kima ti yayim simiiram naingwo tibmii karamae nwowi mi kima wi haini kigi, diminpai diminpaiyim kara tirim iikamim simiir whinkinsiis haiginuam. Mi kima wi haini ninokninkinki ti siirin hinin kara mi kariir Ad ieya, kriraniyin ini nwīruwar ywowiskiyo.

¹² Kara kimiirin yaimwovar boinkii, iikamim yipiki kariiram naingwo tibmiikinin mi digworaekwowim sima tiri, yim wi ti digworaekwowim kara tirim wi simiir haiburi. Dimin taeminim sima tiri, yim wi kara tirim wi simiir haiburi. Dimusi rani, kara wi kariir Ad iiram swoki ami mi wi saika nini owouwi mi wi Adi Komii siir naeyu iir nikropkii, simiir whinkinsiis haiginuam.

¹³ Dimin taeminim kima Adi Komii siiram srui kariir inig komii iir mi kara simiirin wa hauugii kimiir. Mi iikamim wi ta hiriinan sairsi hainan prapraskii Adi Komii siir inig iirin. Dimusi rani, yo karar tirkikin.

¹⁴ Mi kima diminamin kariir inig komii iir srugii mi simiirin wi karar tirkii mi wa hauugii kimiir. Iriig.

Jisis siya ha boinkin, Adi Komii siir naeyuin wi siya nikropkii simiiram

15 Mi kima kariiram naingwokwonanaei mi kima yaiyim kara boinmimauuwim simiirin wa wakaeyokna api.

16 Kara wi kariir Adi Komiiyin siiram sriigii mi siya kimiirin wi yaeya hauugii, yipiki kimiiram niti, kimiir whinkinsiis haiginuam mi siya kimaka wi hiriyyar nwokripkaigiyamim.

17 Siya Adi Komiiyin mi Adi Komii siir naeyiugin yipiki yaimwoiyaimwo boiniyin iikam imiir mi siya simiir kwoin imiirin yaimwo imiirarar boinkikin. Siya wi iki iikamim nu tiranim simiir kwoinawo nwokai rani. Dimusi rani, sima siir bi kigim mi siir bi mi inokninkinkim. Mi kima wi haini ninokninkini siirin. Dimusi rani, siya wi kimakar nwowi mi mhoiyya siya wi kimiir kwoinawo kwirii idwokaii.

18 Kara wi kimiir haiburgig rani mi kima wi kima kimar nwo rani, yinisimin yopii ad karamaeyin siir hiriinan. Kara wa swoki iti.

19 Iya kingiin bidi yitkiya mi ti iikamim ti nu iiranim sima wi kariir swoki kig rani mi wim kima kariirin wa kigi. Mhoiyya kima naowi mi kima wi omwaiyar swoki waiyai. Dimusi rani, kara wi kapi naowi mi kara wa swoki insiin idwowi.

20 Mi mhoiyya kara swoki insiin idwowi omwai swoki waiyam mi kima wi haini ninokninkini ti siirin, kara mi kariir Ad ieya Adi Komii krira wi nwiruwar nwowi. Mi kima ta saiirin ina mi inokninkinin, kara mi kima krima ini nwiruwar mi owim.

21 Mi yipiki kariir yai aiir ninokninkini mi simiir wakaeyokna api, sima kariiraramar daingwokwo iski. Mi hiriinankinuwi, kariir Adi Komiiyin siya wi simiiram mi aingwokwowi. Dimusi rani, sima

kariiram naingwokwokim. Mi hiriinankinuwu mi kara wi simiiramar mi aingwokwowi. Mi simiirin wi hinina niasiimauwi kara ini simakar nwowin.

²² Mi inkamin Judas nikuwiyin siya boinki, (yo tiriiginin yo Judas Iskariot si rani) Biyan Inkam Komii, kira, kirar niasiimauunaei krimiir, wi panina niasiimauwi mi iikamim ti nu iir nwowim ninokninkin karamae sima ywo, ha?

²³ Mi Jisis siya siir boinki, yipiki kariiram naingwo tibmiikini mi kariir yai imiir wakaeyoknaei mi kariir Adin, Adi Komii siya wi siiram mi aingwokwowi mi siya mi kara krira wi ini hanin siir kwoin iir kwirii idwokaii.

²⁴ Mi yipiki kariiram naingwo tibmiikin karamae nwowi mi yayim kara boinim simiir wakaeyokna ap karamae nwowi mi ti yayim kara boinim, yim kariir kwoinairga bi priinaingwo boinkim, yim kariir Adin, Adi Komii siir hiranki nitkim yipiki kariir nikropkiyin ti nu iir nitam.

²⁵ Kara ini kimakar niki owin mi ti dimin taeminim kara kimiir asi boinimauwi.

²⁶ Mi whinkinsiisan inkamin Adi Komii siir naeyiun, yipiki mhoiya Adi Komii siya nikropkii kariir maeyau aair nokwokairinaowidim kimiirin wi siya niasiimauwi dimin taemin whiekakim mi kimiirin wi siya whinkinsiis haiginuwu yayim biya kara niki boinim kimiir simiir swoki aingwowarkaiyam.

²⁷ Mi kara kimiir haiburgigi mi kara kimiirin wi kwoin hiinsima nwowaiginugigi. Mi ti kwoinin hiinsima nwowiyin kara kimiir hauwi, yo ti kwoinin hiinsima nwowiyin, iikamim ti nu iiranim sima hauwin yo siir hiriinan tani. Yo ini siir kou ywowin mi yo ini sakisa ywowin.

Kima wɪ kɪpɪ nɪdɪd mɪ wɪ kɪpɪ nɪdʒɪn, tɪ dɪmɪnɪn sɪyɑ nɪmbɪyɑmɪ. Nɪngɑkɑ.

²⁸ Kɪmɑ bɪdɪyɑr wɑkɑeyɪm kɑrɑ bɔɪnɪm yɑɪyɪm hɪnɪn, kɑrɑ wɪ kɑpɪ nɪkɪ ɑmkɪɪ mɪ kɑrɑ wɑ swɔkɪ ɪtɪ kɪmɪɪrɑm. Mɪ kɪmɑ kɑrɪɪrɑm nɑngwɔkwɔnɑnɑeɪ mɪ kɪmɑ wɪ mɑɪrgɪmɑɪrgɑ nwɔkɪɪ, kɑrɑ kɑrɪɪr ɑd ɪɪrɑm nɑmɪ. Dɪmʊsɪ rɑnɪ, sɪyɑ ɪnɪ kɑrɪɪr kɔw ywɔwɪn mɪ kɪmɪɪrɪn wɪ sɪyɑr wɪhɪnkɪnsɪɪsɪ dɪmɪn tɑemɪnɪm sɪmɪɪr tɪrɑmɪn.

²⁹ Tɪ dɪmɪnɪm kɑrɑ kɪmɪɪr bɔɪnɑmɑuɔwɪm bɪyɑ, yɪm ɪnɑ nɪkɪ ɔwɪm bɪ nɪkɪ ɪmbɪyɑmkɪm. Mɪ mɪhɔɪyɑ sɪmɑ nɪmbɪyɑmɪ mɪ kɪmɑ wɪ hɑɪnɪ nɪnɔknɪnkɪnɪ mɪ wɪ hɑɪnɪ nɑngwɔ tɪbmɪɪkɪnɪ kɑrɪɪrɑmɪn hɪnɪn kɑrɑ tɪ ɪnkɑmɪn ɑdɪ kɔmɪɪ sɪyɑ nɪkɔpɪkɪyɪn sɪyɑ.

³⁰ Kɑrɑ kɪmɑkɑ pɪ hɪrɪɪhɪrɪɪ yɑɪ bɔɪn tɑnɪ. Dɪmʊsɪ rɑnɪ, ɪnkɑm bɪyɪeyɪn sɛtɑn nɪkɪuɔwɪyɪn yɪpɪkɪn, ɪlkɑmɪm tɪ nu ɪɪrɑr nɔwɔɪrkɑkɪm sɪmɪɪr kɪgɪrkɑkɪyɪn, sɪyɑ ɪnɪ nɪtɪn kɑrɪɪr nɔnkɔwɔnɑkɪyɑm sɪyɑ kɑrɪɪr kɔw bɪ nɔwɔkɪn. Nɪngɑkɑ.

³¹ Mɪ kɑrɑ hɑ nɑngwɔwɪ ɪlkɑmɪm tɪ nu ɪɪrɑnɪm sɪmɑ hɪnɪnɑ dɑngwɔ, kɑrɑ ɪnɪ ɑdɪ kɔmɪɪ sɪɪrɑmɑr nɑngwɔkwɔwɪn. Mɪ tɪ hɪrɪɪnɑn sɑɪɪrsɪkɑ, kɑrɑ wɪ hɪrɪɪnɑn ɑsɪ tɪrɪ ɪnɔkɪɪnɔkɪn. Sɪyɑ ɪnɔkɪɪnɔkɪn kɑrɪɪr kɑrɪɪrɑr bɔɪnɑnɑeɪ. Mɪ kɑrɑ wɑ kɪwɑkɪɪ sɪɪrɑm, sɛtɑn sɪyɑ nɔnkɔwɔnɑmɪm kɑrɪɪrɪn. Mɪ tɑrɪɪnɑnɪn kɪmɑ dɪnsɪɪngɪ, kɪrɪmɑ pɪ tɑ mɑeyɑu ɑɪɪr hɑɪbɪrgɪgɪ mɪpɪ pɪ nɑmkɪɪ. ɪrɪɪg.

15

Jɪsɪs sɪyɑ hɑ bɔɪnkɪn ʊrɪd kɪbɪyɪn ɪɪkɑm wɪhɪnkɪnsɪɪs hɑɪgɪnɪuɔwɪyɪn kɑrɑɪrgɪn

¹ Jisis siya boin, uridgiuridin karaingin. Kariir Adin yio ini inkamin siir numiran urid iir kigriraowiyin ini siir hiriinan ywowin.

² Mi iikamim yipiki kariiram naingwo tibmiikini, yim ini kariir kwiyakwiyanan ywowim. Mi yipiki kariiram sibgu wakaeyokna ap karamae nwowi, yim ini kwiyam waiwhwokaiyim nae bud karamae nwowiyim ini simiir hiriinan ywowim mi simiirin wi kariir Ad ieya kaibwaembwae itkiigi. Mi kwiya nae budiyim, yim wi kariir Ad ieya niyikii yaeya kwo swoki sainam. Mi biewi whirki niuwi sima wi nae kasakasa bud rani.

³ Wim kima wadie bidinanar nwokim. Dimusi rani, kariir yayim kara boinmimauuwim kimiir, yim ini kimiir kwoinaw waraurar nwokaiyim.

⁴ Mi kima kariiram naingwo tibmii kini mi kara wi kimiir kwoinaw kwirii idwokaii. Mi kwiya uridbud iir nitinaku karamae nwowi, ya wi naeism whir swoki bud rani. Mi iikam kima kariiram naingwo tibmii karamae nwowi, kima wi mii miyyik sibgu mirii rani.

⁵ Kara ini uridnan ywowin mi wim kima ini kariir kwiyakwiyanan ywowim. Mi yipiki kariiram naingwo tibmii kini, kara wi inan siir kwoinaw kwirii idwokaii. Mi siya wi mii miyyik aiiar mirii. Mi kima kwoin whiruwa kanaka nwo karamae nwowi mi kima wi mii miyyik swoki mirii mimin tani.

⁶ Mi yipiki kariiram naingwo tibmii kin karamae nwowi, simiirin wi Adi Komii siya nhinikriropkii, inkamin iki kwiya biyie biyeyim sim kainiyimnik itkiigigiyyin nua bieki whwoswomswaeyim wi simiir hiriinan tiri.

Mi mhoiyya ti hiriinan kwiyam ha haii mi wi paeya nitoudnankaigii mi yim wi hirar nwoki iusomswaekiyamim.

7 Mi kima kariiram naingwo tibmii kini mi kariir kwoinon kimiir kwoinonau nwokaii mi kimiirin siya kiyaii, siir napam mi mhoiyya kima Adi Komii krimiir Wanin siiram sruii, diminin kima naingwowin siiram mi siya wi hiriinanar mi imbiyami, ti kima srugiyim Adi Komii siiram.

8 Mi kima mi miyik mirii mi iikamim sima wi kariir Adin Adi Komii siir inig iir hainanprapraskii. Mi kima iikam imiirin wi hinina nisimauwi, kima kariir kigna miriyan inkamkim mi kariiram naingwo tibmiigim.

9 Kara ini kimiiramar naingwokwonanaeyin Adi Komii siya mi aingwokwonanaeya kariiram saiir hiriinan. Mi kima kariiram kiwaki, kara kigriraoyokiyokiyam mi kara naingwokwowam kimiiramim.

10 Mi kima kariiram naingwo tibmii kini mi kima wi kariiram nwoki kiwakiyim kara kigriraoyokiyokiyam mi kara naingwokwonanaeyam kimiiramim, ta kara mi wakaeyokna apa kariir Adin siir yai aiir, saiir hiriinan. Mi siya kariirin ta hiriinan saiirsiyar kigriraokin mi saiirsiyar naingwokwonanaekin. Mi an kara ta siya naingwoyim yok naingwokwonanaeya ini saiir warar ninkin owin.

11 Kara ti yayim kimiir boinmimauuwim, kara minsi boinkin, kara hininam naingwowi kariir maigimaiga kimiir waraur dwo mi ta maigimaiga wi kimiir kwoinonau waraur nwoki

inkiniukikaiyim.

¹² Kara kimiir boinki, ti yaiyim kima wakaeyokna apanim, kima irni nwirniyam dinan aingwokwo, ta kara naingwokwowa kimiiram saiir hiriinan.

¹³ Inkam nwirki wi yaeya dimin komii whir swoki tir tani, ti iikamim siya naingwokwonanaeyim simiirin. Nningaka. Dimin komii ta siya naowi simiirsi wi sasar tiriskii.

¹⁴ Mi kima ti dimin taeminim kara boinmimauuwim simiir wakaeyokna api mi kima wi kariir nomiiyau nwowi.

¹⁵ Mi tariinanin kara kimiirin pi hinina boin tani, kima kariir mi primiriyan inkamkim. Dimusi rani, iikamim ti hiriinan nwowim yim sima diminin simiir kigriraowiyin inkamin siya tiriiyim simiir bi ninokninkinikim. Nningaka. Mi ankara kimiirin pi hinina boini, wim kima kariir nomiiyaugim. Dimusi rani, yaimin diminim kariir Adin siya boinmimauuwim kariir, kara kimiir bidi boinmimauuwim.

¹⁶ Kima kariirgi kariir bi hirirugim mi kariir siyu iir bi napkim. Nningaka. An kara kimiir nimbingin kima kariir siyu iir napim mi mi miiyik miriiyim. Mi ti diminin wi hiriiyar nwoki okripkaiyim. Mi kima ti dimin iir tiri mi Adi Komii siya kimiirin wa hauwi diminin kima sruiyin siiram. Dimusi rani, wim kima kariir yai aiir wakaeyoknaeikim.

¹⁷ Mi ti hiriinanki niuwi mi kariir yaiya kimiirin pi hinina boini, kima irni nwirniyam nhami nhami kipi naingwokwo. Iriig.

Mi nuan iikamim sima wi iikamim Adi Komii siir

siyü iir napim wi simiir sau omom nwowi

18 Mi nuan iikamim sima wi kimiiram naingwo rani mi kima ta saiirin wi hiriyyar daingwokwonanae, sima biyya kariiram bi naingwokim.

19 Mi kima ti nu iirin hinda tndan dimin taemin tiri mi iikamim ti nu iiranim wi kimiiram naingwowi, wi simamar naingwonaeya wi saiir hiriinan naingwowi. Kimiirin kara bidi yimbiyiyim kariir siyü iir napim. Mi wim kima ti nuin siir tiran tani mi iikamim ti nuin siir tiranim sima wi kimiiram naingwo rani.

20 Kima yayiyim kara niki boinmimauuwim kimiir, simiiram ti swoki aingwowoknaki. Inkamin yipiki inkam nwirni miriyyin, yio siir biyyan inkamin siir kou bi nwokin. Mi sima dimin biyie kariir mi tiri mi sima kimiirin wi hiriinan siyü biyeyar mi tiri. Mi sima kariir yai aiir mi wakaeyoknakiswo mi sima kimiir yai imiirin wa pi wakaeyoknan.

21 Mi sima ti hiriinan siyü biyeyin wi kimiir tiri. Dimusi rani, kima kariir siyü iir napikim. Sima Adi Komiiyin yipiki kariir nikropkiyin tiriir sima siir siyü iir nap rani.

22 Mi kara simiir boinmimauuwam nit karamaekiswo mi dimin miyyik tir karamaekiswo mi Adi Komii siir nikwowaisiigiswo, yio wi dimin komii di ywowi. Mi an kara simiirin dimin taeminim bidiyar iki boinmimauuwin. Mi kara dimin miyyik miyyik imiirar bidi mi tirin. Mi tariinanin sima Adi Komii siirin ini digumii swoki haimriyugigim. Mi Adi Komii siya hinina boinkikin, sima siyü miyyiknan bi tirkim mi

simiirin Adi Komii siya nonkwobumbuninkini.

²³ Mi yipiki kariiram naingwo karamae nwowi mi io whwonkam kariir kaowi mi kariirim naingwo tibmii kin karamae nwowi mi yim tiriiginim sima, kariir Adin io whwonkam siir kaowiyim mi siiram naingwo tibmii kin karamae nwowiyin ini hiriinan ywowim.

²⁴ Mi kara diminin biya inkamki tir karamae nwowin, siir tir nwowi mi sima Adi Komii siirin ha nikwowaisiigiswo, yio tiriigin sima wi dimin biye di tiri. Mi sima diminim kara tirim simiirin bidiyar kigin mi sima Adi Komii siirin ina swoki ikwowaisiuyim mi sima io whwonkam karar mi kariir Ad ieya, kimidiniya kriirni swoki anao. Mi tiriiginin wi dimin biye komiigi komii nwowi.

²⁵ Mi ti dimin hiriinanin ti sima tirin siya nimbiyami mi ti yayim Yokwo Komii hir nwowim sima kigna apiyim, yim wa nimbiyami ti kamim sima boinkiya sair hiriinan. Ti yayim yim hinina boinkikim, sima kariirin wi hinda whisarii io whwonkamar mi anaowi.

²⁶ Mi mhoiyya yipiki iikam imiir whinkinsiisi, siya wi sipi niti. Siya Adi Komii siir naeyugin, yipiki wi yaimwo ara boini. Siya wi Adi Komii siir omin siir hiranki niti. Mi siya wi Adi Komii siir haiburgigi mi siirin wi kara nikropkii iikam kimiiram mi kariir dimin taeminim wi siya ninomokninkin haiginuwi.

²⁷ Wim kima iriipi hiriinan, kariirin mi kariir mi aka, sairin wi yaimwovar mi boini. Dimusi rani, iya karar mirii bwakaina, kara kimiirar ninokninkin haiginugin, kariir yayi mi kariir miya iya kima kanaka nwowa. Iriig.

16

¹ Jisis siya boin mi kara ti kariir yayim pi kimiir boini mi kima ta kariir yai aiirin wi kipi naingwo owouumimin mi wi iki dimin biyeyim simiiram kipi kigninkwonam.

² Mi sima kimiirin wi omaka yaimin dimin nidwokai wakaeiya wi saiir hiranki nhinikropkii. Mi mhoiya ii aeya nimbiyami mi iikamim yim wi hinina naingwowi, sima kimiir nisomaowi, sima Adi Komii siir whinkinsiisi.

³ Mi sima ti dimin hiriinanin kimiirin wi hinina tiri. Dimusi rani, sima kariir Adin, Adi Komii siya mi kara, kririir bi ninokninkinko mi sima wi kririiram mi aingwo tɔbmii rani.

⁴ Mi ti diminin, ti kara boinmimauuwim kimiir mi mhoiya ti dimin ima nimbiyami mi sima ti dimin hiriinanin siya kimiir nimbiyami mi kima wa nwoki aingwowaikagiyim ti diminin kara boinin simiir. Mi ti diminin yim wi Adi Komii siir naeyiu ieya tiri.

Adi Komii siir naeyiun siir mi aeya.

⁵ Mi tariinanin kara pi kariir Adin, Adi Komii siir kigam nami, yipiki kariir nikropkiyin mi kara ha nitin. Mi kimiir nwirki kariiram in hinina bi swoki aingwokin mi hinina bi swoki srigin, kira pinda nami?

⁶ Mi tariinanin kara kimiirin pi hinina boinki. Kimiir kwoinin maigimaigra nwo rani.

⁷ Mi kara kimiirin yaimwowar boinkii. Tiriiginin yo wi wadieyar nwowi. Mi kara nami kimiirin wi siyar whinkinsiis haiginuwi. Dimusi rani, kara nam karamae nwowi mi ti inkamin kimiir whinkinsiis haiginuwanin, siya wi niki it

rani, kimaka nwowamin. Nningaka. Mi kara nami mi siirin wi kara nikropkii, kimiiram, kimaka nauuni oniyam.

⁸ Mi mhoiia siya niti, iikamim ti nu iiranim wi siya nauuni isiimauuni, ti dimin biyeyim sima tirim sima ninokninkin karamae nwowim simiirin. Mi sima ninokninkin tani, piki hinin ikin wadeyin. Mi Adi Komii siya simiirin wi hiriinan sairsiyar hidi.

⁹ Mi iikamim yipiki dimin biye tirim simiirin wi siya nisiimauwi. Dimusi rani, sima kariiram bi naingwo tibiim kngim.

¹⁰ Siya iikam imiirin wi diminim dimin whirki kimbu karamae nwowim simiirarar tiri. Dimusi rani, mhoiia kara nami kariir Ad iiram mi kariir igsopa wi siya nokwokairinanaowidi. Mi kima kariirin wi kig karamae hiriinan sairsi nwowi.

¹¹ Mi iikam imiirin wi siya nisiimauwi hininin, iikamim ti nuin siir tiranim yipiki siyu biyeyim sim napim, simiirin wi Adi Komii siya hidi. Dimusi rani, Adi Komii siya ti inkamin Setan nikuwiyin yipiki ti nu iir kigriraowiyin siirin wi warar ninkin hidi.

¹² Kara dimin kasa naingwo rani, kimiir boinamin. Mi kara simiirin pi kimiir boin tani. Dimusi rani, tariinanin sima simiir ninokninkin tani.

¹³ Mi mhoiia Adi Komii krimiir Wanin siir naeyuin yipiki yaimwo boiniyin siya niti mi wi siya nisiisiimauwi, dimin wadie wadeyim mi dimin kngi knim. Siya yayim wi siir kwoin aigi naingwo boin tani. Nningaka. Yayim siyar wakaeyim, siya wi simiirgi simiirar

boinmimauuwi kimiirin ti diminim mhoiia nimbiniyanim.

14 Siya wi kariir inig iir hainanpraprasa. Dimusi rani, ti dimin taeminim ti kara boinmimauuwim, siya wi simiir haii mi wi simiirar swoki hurworwokai haiginiuwi kimiir kwoin imiirin.

15 Digworaekwowim kariir Adin, Adi Komii siirim yim kariirgim. Mi kara hiriinan asi boini, Adi Komii siir naeyuin kariir yayim wi siya hainaowidi mi wi siya boinmimauuwi kimiirin, kimiir kwoin nau haigi okaiyam. Iriig.

Tariinanin kima ini maigimaiga karamae niki owim mi mhoiia kima wa maigimaigaei

16 Ii priei rani, kima kariir kig karamae niki oki. Mi mhoiia iikwarki niuwi, kima kariirin wa swoki kwakigwini.

17 Mi kam nhirim siir kigna miriiyim sima, sima simar yinsrii ansriina, ta yaiya saiir yaimwokiyaimwowa ta siya boinkiya ya paninga? Siya hinina boinkin, mhoiia kima wi kariir kig rani. Mi mhoiia kima kariirin wa swoki kigwini. Mi siya ti siir warar mi boin, kara kariir Adin siiram nami mi siya hiriinan dimusi boinkin?

18 Mi sima diriiyar boinki, ti siya boinkiyin siya dimu kwaboinkikin, siya ii priei bi kwaboinkikin? Krima ta yai aiir bi swoki inokninkinkikim.

19 Jisis siya bidi yinokninkinkiyin kwoinin sima naingwowin siir sriiyam ti dimin iiram. Mi siya simiir boinki, kima, kima kima minam ninsrii ansriigim, ti diminin kara boinkiyin hinin, mhoiia ii priei rani, kima kariir kig karamae

nwowi. Mi mhoiyya ikwirki niuwi, kima kariirin wa swoki kigwini. Ana kima ti dimin iiram sriigin?

²⁰ Kara kimiirin yaimwower boinkii, mhoiyya kima wi kariiram nougii mi kima wi nouuboboin prasae kinki rani mi kima wi maigimairga nwo rani. Mi iikamim nuanim, sima wi maigimairga prasae kinki rani. Mi kima wi maigimairga nwoki rani mi mhoiyya kima wi maigimairga haini nwowi.

²¹ Mi wiga yinisim naokainam tiriyim, saeya ina ninokninkina iyya yinisim ieya kaknanaokaiyana. Kariir iyya ini kingiin nita. Mi saeya pi kimpipisu prasae swoki kin tani mi saeya pi maigimairga nwo rani, ti siiramim. Mi mhoiyya saeya pi yinisim iir yaokainaki mi saeya pi ta kimpipisu aiir swoki aingwoki rani. Ningaka. Saeya maigimairga dimusi nwo rani, saeya yinisim iirin bidi yaokainakiyin.

²² Tariinanin kima maigimairga nwo rani. Dimusi rani, kara wi kapi naowi. Mi mhoiyya kara swoki insiin idwowi, kara wi omwaiyar swoki waiyai. Mi kara wi kimiir swoki kigi mi kima wi maigimairga prasae nwo rani. Ta maigimairga kimiir kwoinaw waraur nwokaiya saiirin wi inkam nwirki niniskii hai rani. Ningaka.

²³ Mi mhoiyya ta iyya saeya nimbini, kima wi diminam kariiram srii rani. Kara kimiirin yaimwower boinkii, kima Adi Komii siiramim diminam srii, siya kimiirin wa hauugii. Dimusi rani, kima kariir yai aiir wakaeyoknakim.

²⁴ Mi biyya mi tariinanin iriipi hiriinan, kima Adi Komii siiramim diminamin kariir inig komii iir bi srii boinkikin. Ningaka. Mi kima siiramim

diminam sriigi mi kima wa haiwini. Mi siya kimiirin wi mairgimairga komiiyar nwokii. Iriig.

Jisis siya nuan dimin biyie biyeyim bidi ik-wowaisiigim

²⁵ Kara kimiirin boiniyo yai boini mi mhoiyya ta ii aeya nimbini mi kara ti diminim simiir yaimwokiyaimwowim wi boinmimauu rani. Nningaka. Kara kimiirin wi yaimwo imiirarar boini, Adi Komii siirin. Mi mhoiyya kima siir ninokninkini, kima wi wadie nwoki owim.

²⁶ Mi mhoiyya ta ii aeya nimbiyami, kima Adi Komii siiram in wi kariir inig komiiyin siir inig iir kwisboinki. Mi kara siiram in dimin taeminamin wi kimiiram sri rani. Nningaka.

²⁷ Dimusi rani, krimiir Adi Komii krimiir Wanin, siyar in ini kimiiramar naingwokwokripkaiyin. Mi siya dimin in kima sriigi siiram, siya wa wakaei. Siya kimiiram in ina naingwokwowin. Dimusi rani, kima kariiram naingwokwowikim. Mi kima wi haini ninokninkini, kara Adi Komii krimiir Wanin siir haiburgigin mi nua tiriirin ha nitkin.

²⁸ Biyya kara Adi Komii siir haiburgigin mi kara ti nu iirin ha nitkin. Mi tariinan in kara ti nu iir haiburgigi mi kara wi hiriyyar swoki ami Adi Komii siir kigam.

²⁹ Mi kamim siir kigna miriyyim sima siir boin, yayim tariinan kira boiniyim kira nimprio boin tani, ini hindara haknowidninkinkiyim. Kira boiniyo yai boin tani.

³⁰ Mi tariinan in krima ini haini yinokninkinkiyim, dimin taemin whiekakim kira simiirin ina ninomokninkin digin mi krima pi kiriir sriyam swoki min tani. Nningaka.

Diminim kira boini yim kaimwowaigim. Krima hiriyyar ninokninkini, kira Adi Komii siir haiburgigin mi ha nitkin ti nu iir nauuni oniyam. Dimusi rani, wara yayim kira boiniyim krimiir, yim bwamkibwamim simiirar nanaakninkii haiginiuwi.

³¹ Jisis siya boinki, tariinanin, kima ini hiriyyar naingwo tibmii kinim, kara Adi Komii siir haiburgigin mi tiriirin ha nitkin, aniya?

³² Iiya bidi yimbiniya. Ningaka. Sima bidi yitim. Mi ikamim kimiirin wi yapa yapa sima nwowaiginiugii mi kima wi hinda tinda ninoopami. Mi an kara ti inkam nwiruwan an wi kanakanar nwoki kara wi kanakana nwoki rani. Ningaka. Adi Komii siya wi kanakar nwowi.

³³ Kara ti diminin kimiir bidiyar iki boinmauwun, kima kanaka nitanakukripkaii mi kima mhi hiinsima nwowi. Mi ti nuan ikamim dimin biye kimiir tirhaiginiuwi, kima wi kipi krii, wi sibgu dokworinu. An kara ti siyu bibiyeyim ti nuan ikamim sima tirkiyamiyim simiirin bidi yokworipukimaigim. Iriig.

17

Jisis siya Adi Komii siiramin minam srigin siir kigna mariyim kamim simiir whinkinsis haiginiuwim

¹ Mi ti dimin taeminim Jisis siya boinkiyim simiir mhoiyan, siya koua ha ninansiina kaokiyin mi siya ina boinkiyin, Adi, kariir iya bidi yimbiniya. Kira kariir inig iir hainanki ti dimin taeminim wi kira tiri kariir simiirsi. Mi ti hiriinan siyuiin

kara, k̄iriir ȳinisim̄in w̄i k̄iriir in̄ig īir nwoki hainankiyim̄.

² Dimusi rani, kira kariirin in̄ig komii b̄idi hauugiyin̄, k̄ira hin̄ina boinkikin̄, ȳio in̄i ywowin̄. M̄i kara w̄i t̄i nuan iikamim̄ simiir nwoki hauuwim̄, ȳipiki k̄ira hauugiyim̄ kariir. M̄i simiirin̄ w̄i yaeya in̄ig win̄ kara hauu haigin̄i uwi m̄i sima w̄i wadie h̄iriyyar nwoki oyokiyok̄ikaeyamim̄.

³ Iikamim̄ k̄iriirin̄ ina ninokn̄inkin̄im̄, Adi Komii nwirki n̄wiruwan kinakin̄aiḡin̄. M̄i kira m̄i J̄is̄is Krāis kara inkamin̄ k̄ira nikropkiyin̄, kara h̄iriinanam̄ nit̄kin̄ sima k̄iriir ninokn̄inkin̄im̄ m̄i k̄iriir siȳu īir nwoki apim̄. M̄i h̄iriinank̄i n̄i uwi, iikamim̄ ȳipiki t̄i digworaekwo imiiram naingwo t̄ibm̄ii k̄in̄im̄ yim̄ w̄i wadie h̄iriyyar nwoki oyokiyok̄ikaeyamim̄.

⁴ M̄i iikam̄ imiirin̄ k̄iriir in̄ig komii īirin̄ kara b̄idi ȳisiimauuwim̄ t̄i nu īiranim̄. Kara dim̄in taemin̄im̄ k̄ira n̄im̄bingiyim̄ kariir kara t̄iram, yim̄ b̄idi digiyim̄.

⁵ Adi, kira t̄i in̄ig komiiyin̄ biya nu īir niki onkwokwo karamaeyar niki ow̄in̄, iya kara kinakar niki owa m̄i ha haiyin̄ m̄i k̄ira siirin̄ kariirar swoki hauugi.

⁶ Kara t̄i iikamim̄ ȳipiki k̄ira hauugiyim̄ kariir, t̄i nu īiranim̄ simiir nanaakn̄inkii haigin̄i u wam̄ t̄iri m̄i simiir boin̄mauwam̄ t̄iri hin̄in̄, kira pan̄inḡin̄. Sima k̄iriir iikam̄kim̄ m̄i k̄ira simiirin̄ kariir b̄idi hauugiyim̄ m̄i sima in̄i k̄iriir yai imiirar wakaeyokna apim̄.

⁷ M̄i tariinan̄in̄ sima b̄idi ȳinokn̄ink̄inkiyim̄ dim̄in taemin̄im̄ kara t̄irim̄ simiirin̄, biya kira hauugiyim̄ kariir, kara t̄iram.

⁸ Kara yayim biya kira boinim kariir simiir bidi boinimauuwim mi sima, simiiram ina naingwo tibmii kinim. Mi sima ina ninokninkinim kiriirin, kariirin karar nikropkin mi kara kiriir om waurankar nuunainikin tiriirin.

⁹ Kara kiriirin minam sriigi ti kamim ti tir nwowim simiir whinkinsiis haiginuwim. Kara kiriirin minam bi sriigikin, iikamim yipiki ti nuan dimin taeminim sim napiyim simiir whinkinsiisim. Nningaka. Kara kiriiram minam sriigikin iikamim yipiki kira hauugiyim kariir simiir whinkinsiis haiginuwim. Dimusi rani, sima kiriir iikamim.

¹⁰ Dimin taeminim kara nonkwowim yim kariirgim. Mi tiriiginim kira nonkwowim yim kariirgim. Iikamim wi kariir inig komii iir nwoki hainanim. Dimusi rani, tiki iikamim ti tir nwowim simiirsika.

¹¹ Mi tariinanin kara wi kapi niti kiriir kigamin. Mi mhoiya kara wi ti nu iir nwo rani mi yim sima wi tirar nwowi. Adi Komii, kira wadiekin simiirin kira kigrirao, kiriir kirie komii aeya. Ta kirieya biya kira hauugiya kariir. Mi ti iikamim ti tir nwowim sima wi iripa kinaka ta kirie aiirsi nwowi. Kiriir hiriinan, ta iripa krira mi owiya saiir hiriinan.

¹² Mi iya kara simakar nwowa, simiirin karar kigriraokim, kiriir inigin siir kirieni. Mi yim sima ini wadie kinar nwowim, nwrki nwiruwaargin, yipikin wi sasar nonkwobumbuninkini. Mi ti kiriir yayim Yokwo Komii hir nwowim biya, biyan kamim sima winkiyim, wi hiriinanar mi imbiyami.

¹³ Mi tariinanin kara wi kapi niti kariiram. Mi ti yayim ti kara boinim kara ti nu iir nwowin mi

sima b̄idi wakaekiyim ti yayim kara boinkiyim kariir. Mi kariir maigimaigra wi simiir kwoinau nwoki owim.

¹⁴ Kara simiirin yayim kira boinmimauugiyim kariir simiir boinmimauugin. Nuan iikamim sima wi io whwonkam simiir nanaowi. Dimusi rani, ti iikamim sima nuan digworaekwowim simiir nap rani, kariir hiriinan, ti simiir nap karamae kara mi owa saiir hiriinan.

¹⁵ Kara kiriirin minam bi sriigin simiir nikunam, ti nuin siir tirankin. N̄ngaka. Kara kiriiram̄in minam sriigikin, simiir kigiraowim. Mi ti inkam biyeyin Setan nikiuwiyin, simiirin wi nonkwobumbun̄inkin tani.

¹⁶ Sima ti dimin taeminim ti inkamin siya boiniyim simiir bi wakaeyokna apikim. Ta wakaeyokna ap karamae kara mi owiya simiir saiir hiriinan.

¹⁷ Kira ti kam imiir dimbingi kariir inkam nwowam ta kariir yaimwowa kara boinmimauuwa simiir saiirsi. Kariir yayim yim yaimwowaigim.

¹⁸ Kara b̄idi yikropkiyim simiirin iki iikamim nuanim simiiram kariir mi aiir m̄riiyam. Ta biya kira nikropkiya kariir mi kara ha nitin nuan iikamim simiiram kariir mi aiir m̄riiyam saiir hiriinan.

¹⁹ Kara, kakanar hauunakin kariir piu aiirin pi naonamim kariiram. Mi ti iikamim kira nimbinim sima wi kariir siyu iir nwoki apim, ta kariir yai kibiya kara boinmimauuwa simiir, saiirsi.

²⁰ Kara ti kamim ti tir nwowim simiiraram kwisboinki rani, kara kiriiram̄in ti iikamim yipiki

kiriir yai aiir wakaei mi sima kariiramɩn wi hanɩngi naingwo tibmii kɩngikɩni.

²¹ Adi, kariir kwoin komiiyɩn ha naingwowi, sima nwɩruwar dwowiski, ti kira mi kara krɩra mi owiya nwɩruwa saiir hɩriinan. Kariir kwoin komiiyɩn ha naingwowi, sima krɩriiramar wakaeyokna ap iski. Mi ti iikamɩm ti nuɩn siir tiranɩm, sima wa nwoki inoknɩnkɩnɩm, kariirɩn kira nɩkropkikɩn tiriirɩn.

²² Kara kariir kirɩeya mi kariir dimɩn kirɩe komiiyɩn biya kira hauugiyɩn kariir, kara simiir bɩdi hauugiyɩn mi sima wi nwɩruwa asi nwowi, ta nwɩrua krɩra mi owiya saiir hɩriinan.

²³ Kara wi simiir kwoin iir kwɩrii idwokaii, ta kira mi kwɩrii idwokaiya kariir kwoin iir saiir hɩriinan. Mi sima wi nwɩruwar nwoki owɩm mi iikamɩm ti nuɩn siir tiranɩm, sima wa nwoki inoknɩnkɩnkiyɩm hinɩn, kariirɩn kira nɩkropkikɩn ti nu iir nitamɩn. Mi kira simiiramɩn wa timɩ aingwokwonanae ta kira naingwokwonanaeiya kariiram saiir hɩriinan.

²⁴ Adi, kira ti kamɩm kariir bɩdi hauugiyɩm mi sima ini kariir ywowɩm. Kariir kwoin komiiyɩn ha naingwowi, sima wi kanakar wini oni, omɩn mhoiɩya kara nwowanɩn siirɩn mi sima kariir dimɩn komiiyɩn paenan niuyaeiyɩn wi siir nwoki kɩgɩm. Dimusi rani, kira kariiram naingwokwonanaeikɩn iya kira ti nu iir nonkwokwowa mi kira ti dimɩn komiiyɩn paenan niuyaeiyɩn kariirɩn hɩriinansi hauugin.

²⁵ Adi, kira dimɩn whirki bi kɩmbugɩn. Iikamɩm nuanɩm sima kiriir ninoknɩnkɩn tani mi sima kiriir siyɩu iir mi sibgu ap rani. Nɩngaka. Inɩ kanakanar ywowiskiyɩn mi ti kamɩm ti tir

nwowim yim sima ina ninokninkinim, kariirin kirar nikropkikin tiriirin mi ha nitkin.

²⁶ Kara simiirin, kariir bidiyar iki boinin mi kara simiirin pa swoki boinmauwuwi hininin, kira wi simiiram daingwokwonanae, kira naingwokwonanaeiya kariiram saiir hariinan. Mi kara wi simiir kwoin imiir nwoki kwirii idwokaiyim. friig.

18

Jisis siirin Judas siya hauugin sau omomim simiir in.

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lk 22:47-53)

¹ Mi mhoiyya Jisis siya Adi Komii siiram ha kwisboin digiyin mi mhoiyya siya mi kamim siir kigna mirii ikim, sima ta maeyau aiir haiburgigin mi sima ha namim mi kimidiniya ieiisim whirin Kidron nikiuwiyin siir iyapidnam. Ya tariigina ya numir aeya, hir nwowa. Mi Jisis siya mi siir kigna mirii ikim kamim sima hir ini idwowiu.

² Mi inkamin Judas nikiuwiyin wir Jisisni napwouin, siya ta numir aiir bidi yinokninkinin. Dimusi rani, Jisis siya mi kamim siir kigna mirii ikim sima inokinokin iripa hir haingiriyiu owikim.

³ Mi mhoiyya Judas siya kam nhirim yaii niniiyim mi kam nhirim yipiki omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir kigriraowiyim yipiki prismi biyan inkam nwowim mi Farisi kam ikim, siya simiir yikropki hariir namamin. Mi Judas saikan sima simar yam ta numira saiir hariirin. Mi sima sau, irim hipig minim warar yinkin hainam mi sikwo paeyim warar mi inkin bigna apnam.

⁴ Jisis siya ti dimin taeminim iikam ima tiranim siir, siya bidiyar yinokninkinin. Mi siya simiir kingiingikingiin ha nitin mi ina ini sriniyin, kima nhiniiram kigi?

⁵ Mi sima siir boin, krima Jisisin om Nasaretanin siiram nitkim siir nonkwonamam. Mi Jisis siya simiirin ina boinkiyin, karaigrin Jisisin.

Mi inkamin Judas nikiuwiyin, yipiki wir Jisis siir napwouin, yio ini simaka hirar ninkin okwouin.

⁶ Mi Jisis siya ha boinkiyin hinin, karaigrin Jisisin. Mi ti kamim hir nwowim, sima siir kigim mi sima ha swoki krinamim mi ina yakaigainamim nua.

⁷ Jisis siya simiirin ina swoki srigiyin, kara kimiirin bidiyar iki boinkiyin hinin, kima nhiniiram kigi? Mi sima siir yai aka hiniina yowarki boin, krima Jisisin om Nasaretanin siir nokwonamam nitkim.

⁸ Mi Jisis siya ina swoki boinkiyin, kara kimiirin bidiyar iki boinkiyin hinin, karaigrin Jisisin. Mi kima kariir nonkwonamam niti mi kima ti kariir kamim simiirin pi hindara kigninkin amki.

⁹ Mi siya ti diminim ha boinkiyim mi ti yayim biya siya boinim, wi simiir hiriinanar mi imbiyami. Biya siya hiniina boinkin, adi, iikamim yipiki kira hauugiyim kariir, kara simiirin wi nwirni nonkwo iuguski rani. Nungaka.

¹⁰ Saimon Pita yio kamkiuwun whira nwowi mi siya ha kiwokhaigiyin maeyauwa siir hopkrikiuwa hiranki mi siya ha kinawana yomkiyin mi siya kimidiniya inkam nwirin Malkas nukuwiyin siir win aiir haingrip itkiigi yipikin prismi biyan inkam komiyyin si mi miriyyin.

¹¹ Jisis siya Pita siir boŋki, k̄ira, wara k̄iriir kamk̄iuw̄in maeyauwa siir hopk̄rik̄iuwiya saiir ti swoki hopk̄rik̄iugi. Kara ti kam̄im simiirar mi k̄ign̄ink̄in dir̄iraeramar mi t̄iri, ti dim̄in̄in sima t̄iram t̄ir̄in kariir. Kariir Ad̄in siya n̄ibingiȳin kariir siya h̄iriinanamar n̄im̄bingik̄in ti h̄iriinan dim̄in̄in iir t̄iram. Sima kariir̄in wa t̄iowi mi kariir̄in wa k̄imb̄ip̄isu haiḡinīuwi. Iriig.

Sim̄a Jisis siir̄in inkam kom̄iȳin Anas n̄ik̄iuwīȳin siir̄im̄ ȳikrop̄ki

¹² Mi kam̄im yayi n̄inīiȳim mi kam̄im simiir k̄igr̄iraowi ik̄im, sima simar ywoki kam̄im omaka Ad̄i Kom̄ii siir in̄ig hainaniya saiir k̄igr̄iraowiȳim simakan. Mi sima Jisis siir̄in ha nonkwonam̄im mi sima siir̄in̄ao ha koḡrim̄dinunam̄im,

¹³ mi sima siir̄in b̄i k̄im̄idiniya inkam̄in Anas n̄ik̄iuwīȳin siiram ȳik̄iunam, siir k̄iḡiuw̄im. Siya Kaiafasni n̄iuḡin, ȳip̄iki prismi b̄iyan inkam kom̄ii nwow̄in ti biewi iir.

¹⁴ Ti inkam̄in Kaiafas n̄ik̄iuwīȳin b̄iyan Isrelmi iikam̄im sim̄ n̄iki bōin̄in h̄in̄in, siya siyar mi aowi in̄i mi ow̄in, iikam wh̄iekak k̄rim̄iirsiȳin. Iriig.

*Pita siya Jisis siir wok̄inomokou bōink̄in
(Mt 26:69-70; Mk 14:66-68; Lk 22:55-57)*

¹⁵ Mi sima Jisis siir̄in ha n̄ik̄iunam̄in h̄iriir mi Saimon Pita mi inkam nw̄ir̄in Jisis siir k̄igna m̄irīiȳin, sowa siir m̄hōiyar yam. Mi prismi b̄iyan inkam kom̄iȳin ȳio siya b̄idi ȳinok̄n̄ink̄in̄in ti inkam nw̄ir̄in siir k̄igna m̄irīiȳin siir̄in. Mi siya ha nam̄in, k̄im̄idiniya hira omaka aiir n̄idyokiyokaiya saiir bopwo h̄ir in̄i okwokaiȳu.

16 Pita yio hiriinan bi tirkin, yio siya ini anowin napnɔpɔkainamiyin hiira saiirin, ini hirar yokwowin. Mi inkamin Jisis siir kigna miriyyin yipiki prismi biyan inkam komiyyin siya ninokninkinin siya idowiya ha swoki apnaniyamın mi siya wiga anowin napnɔpɔkainamiyin siir hir nokwowa saiir yani boinu, Pita siir nikunananɔpɔkainamam hariir.

17 Mi wiga hira saiir ano iir kigraowiya saeya Pita siir boinki, ana kira Jisis siir kigna miriyyan inkam nwrkin, iyie? Mi Pita siya ina boinkiyin, kara wara rani.

18 Ya taka iya pan prasaeki bi nwoka mi iikamim yipiki prismi biyan inkam komiyyin siir mi miriyyim mi kamim omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir kigraowi ikim sima pae aiirar nokwoyokai onikim simiir piuim huua kinam. Mi Pita siya ha mi amin mi siya simakar mini okwo oniyu, siir piua huua mi kinim. Iriig.

Prismi biyan inkam komiyyin siya Jisis siir sri, srii nhirim

(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Lk 22:66-71)

19 Prismi biyan inkam komiyyin siya Jisis siir srii, yayim biya iikam imiir siya boinmimauuim simiiram.

20 Mi Jisis siya siir boinki, inokinokin kara maeyauwim iikam hoimgaki haingiriyu owiyim simiir hirar mi boinmimauugin. Mi kara kariir yayim omaka yaimin dimin nidwokai wakaeiyim mi omakam Adi Komii siir inig hainani ikim, simiir hir bidiyar mi boinmimauuin. Kara, kariir yayim bi swoki imprio boinmiminkin. Ningaka.

21 Dimusika, kira ti hiriinan dimininm kariir sriiyin, ha? Kira iki iikamim kariir yai aiir wakaeyim simiirar srii. Kira kara boinim yayim simiiramim simiir srii sima ina ninokninkinim dimin taeminim kara boin imiirin.

22 Mi mhoiyya Jisis siya hiriinan ha boinkiyin mi inkam nwirin omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir kigriraowiyin saika kingiin hir nokwowin, Jisis siirin siya yobwaeki mi ina boinkiyin, ti hinin yai biyeyim prismi biyan inkam komiyyin siir kipi boin.

23 Jisis siya siir boinki mi kara yai biyie boinkswom mi kira nhirmiyin ha mi boinkiswo yio nikrani mi kara ti yai wadie aiirar boinkiyin mi kira kariirin whisarii dimusi tiokin, ha?

24 Mi sima Jisis siir srii digiyim mi sima siirin ina kogrimdinuwim mi ti inkamim sima siirin hiriinankakar yikropki prismi biyan inkam komii nwirin Kaiafas nikiuwiyin siir nini kigiuwam. friig.

Pita siya Jisis siir misisaekin mi siya ina swoki boinkiyin kara siir bi ninokninkin

(Mt 26:71-75; Mk 14:69-72; Lk 22:58-62)

25 Pita siya pae hiarar niki okwo onikripkaiyyin siir puua huua kinam mi kam nhirim sima srii siirin, ana kira Jisis siir kigna mriiyan inkam nwirkin, iyie? Si rani? Mi Pita siya ini hriiyyar misisae boinkripkaiyyin. Ningaka.

26 Mi inkam nwirin prismi biyan inkam komiyyin siir mi mriiyyin, ti inkamin yipiki Pitaki si haingrip itkiigiyin siir win aiir mi siir pugani inkam nwir ieya. Mi siya srii siirin hinin, biya

kara ta numir aiir nwowin kara kiriirin hir kigin, kira saikar nokwokin, ana kira?

²⁷ Pita siya ha swoki misisaeyin mi siya ina boinkiyin, kira kariir bi kigin. Mi ta siya boinkiya saiir mhoiyan kakarugin ina yikiyin. Iriig.

Sima Jisis siirin gavmani inkamin Pailat nikiuwiyin siiram yikropki

(Mt 27:1-2,11-14; Mk 15:1-5; Lk 23:1-5)

²⁸ Mi kamim Jisis siir nikunamim sima Kaiafas siir omaka aiir haiburgigim mi sima siirin gavmani inkam komiiyin siir omaka hiriir yikunam. Ya tariigina ya iya bidi pirinkiyakwoka. Mi inkam komii komiiyin Isrel simiirim sima gavmani inkam komiiyin siir omaka hiriir paninsi yamsi. Dimusi rani, pi sima omaka inkamin yipikin Isrel simiir pugana saiir karamaeyin pi saiir napninopkainami mi Moses siir siyu komiiyin yo ha boinkin, sima wi miyiknan nwo rani, Adi Komii siir whwonkam idan wi iki inkamim piu iokak nwowiyim wi simiir hiriinan nwowi. Mi sima naeyim ii komiia yaewou nikwo aeiya Pasova saiir naeyim wi kipi mi ae.

²⁹ Mi sima hiriir bi napninopkainamkim. Mi gavmani inkam komiiyin Pailat nikiuwiyin siya idowiya ha napnaniyin mi ina yani sriiyuin simiir, kima ti inkamin siir dimusi boin huriyugin?

³⁰ Mi sima siir yai aka hinina yowarki boin, siya dimin tirbu karamaekiswo mi krima siirin pi tiriir di yikunani. Ningaka.

³¹ Mi Pailat siya simiir yai aka hinina yowarki boin, siirin kima kima ti ikunam mipi kima kima

tini hidu siirin kimiir yapa kaunsil aka. Mi kimiir yapa siyu iirar tini tiru kimiir brougae wan-wiyae ima boingigim kimiir inkamin dimin biyie tiriya mi siir in ha tiriya, siir hiriinan. Mi sima siir yai aka ina yowarki boinim, om komii Rom hiran gavmanin siya wi kimiir kigninkin tir tani siir tioamin mi siir nisomaowamin.

³² [Mi ti diminin nimbiamin mi sima wi yaiya biya Jisis siyar niki boina wi saiir hiriinanar swoki tiri, siya naowamin.]

³³ Mi ta Pailat siya boinkiya saiir mhoiyan siya ina swoki apinopkainamin gavmani omaka saiir hiriir. Mi siya siir kam imiir boinki, sima Jisis siirin kingiin hiriir nikiunamin. Mi siirin ina sriiya, ana kira Isrelmi iikamim simiir kigirkakan inkamkin, iyie? Si rani?

³⁴ Mi Jisis siya siir yai aka hinina yowarki boin mi yo tiriiginin yo kiriirar kwoinkin, ti kira boinkiyin hiriinan, iyie? Kira nhirmi yai wakaekin?

³⁵ Mi Pailat siya siir boinki, kira hiriyyar naingwowi kara Isrel simiir pugana saiir inkam nwrkin, aniya? An kara nungaka. Kiriirin Isrel simiir pugana saiir iikamim mi simiir prismi biyan inkam komii komiiyim sima nonkwonakikim mi kiriirin sima nikiunanikin tiriirin. Kira dimu tirkin?

³⁶ Mi Jisis siya siir boinki, kara ti iikamim ti nun siir nwowim simiir kigiraowan inkam tani. Mi kara ti iikamim ti tiranim simiir, kigiraowan inkam nwokiswo mi iikamim yipiki kariir siyu iir napim yim wi kariirar pi whinkinsiis haiginuwun yai simaka niniyam. Mi sima kariirin wi di

yonkwonanii. Nɛngaka. Mi kara wi tir di ywowi, iikam imiir kigriraowam. Nɛngaka.

³⁷ Mi ta Jisis siya boinkiya saiir mhoiiyan mi Pailat siya siirin ina swoki sriigiyin. Ana kira inkamin iki iikam nhirim simiir kigriraowan inkamkin, iyie? Si rani? Mi Jisis siya siirin ina boinkiyin, kira kariirin ha boini, kara Inkam Komiigin. Kariir apua kariirin ti nu iir naokainaka mi kara ti nu iir asi nwowi mi ti hiriinan saiirsika, kara wi ti dimin whiruwan siirara asi tiri iikamim simiir ninokninkin haiginuwam mi yaimwo simiir boinam. Mi yipiki yaimwokiayaimwo aiir sibgu wakaeyokna api, yio siya kariir yai aiir wakaeyoknaeikin.

³⁸ Mi Pailat siya siirin ina swoki sriigiyin, yaimwokiayaimwowa ya paninga. Iriig.

Pailat siya simiir boinki, Jisis siirin paeyin hiiiniya nironinkinin saika ninkin irinugiyim

(Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lk 23:13-25)

Mi ti yayim sowa boinkiyim simiir mhoiiyan mi Pailat siya ina swoki apnaniyam in idowiiya hiriir Isrel simiir kam imiiram. Kara ha naingwo rani, siya dimin biyie whir bidi tirin mi siya wa nao rani. Nɛngaka.

³⁹ Mi kimiir siyiun yio hinuingin kara inokinokin inkamin nwira nikropkiikin maeyauwa mi biyie miriia saiir hir hugripkiikikaiyim saiir hirankin ii komiia wou nikwo aeya Pasova saiir. Mi kima ha naingwowi ti Isrelmi inkam komiyyin siirin kara pi yikropki rirmiia nwowamin kimiiram, iyie? Hinin kipi tir?

40 Mi sima ha kauwok boinkiyim mi ina boinkiyim, si rani! Krɪma minam naingwowi, kira Barabas siir dikrop apniki. Ti inkamin Barabas nikuwiyin, yio hiiyan inkamkin mi inkam nisomsom aokaowan inkamkin. Iriig.

19

1 Mi mhoiyya Pailat siya Jisis siirin ha swoki ikunananopkainamin mi siya siir kamim yaii niniiyim simiir boinki, Jisis siirin idgiuni sima nipimparim.

2 Mi sima siirin idgiuni ha nipimparim mi sima uridin amridamridkakin ha haiyin, kimidiniya siir mwo iir kaigrisiuhaiginu. Mi sima yuis paridnana mi urid amridamridkakin ha mi haiyo inkam komiiyin nu kigriraowiyin siya niyo hiriinana kimidiniya siir ii haiginu. Mi sima siirin haini hopmimin gwo mi ina boinkiyim,

3 krɪmiir kwoin komiiyin hiriyyar naingwowi, ti Isrelmi inkam komiiyin wi hiriyya nokwoyokiyokiyami. Mi sima siir kingiin ha nitim mi kimidiniya siir tio.

4 Mi Pailat siya idowiiya ha swoki apnaniyamın mi siya kimidiniya iikamim hir nwowim simiir swokani boinu, kima ta saiir ti wakaeki, siirin pi kara nini ikunanakii mipi idowiiya waraur nikrop apnikii. Mi kima ta saiir dinokninkinkii, kara siirin ha naingwo rani, siya dimin biyie whir bidi tirin mi siya pa nao rani. Ningaka.

5 Mi mhoiyya Jisis siya idowiiya ha napnaniyamın, ti urid amridamridgakin, siir mwo iir kaigrisiugiyin mi yuis paridnana sima mi ii haiginugiya aka, yo ini hiriinanar ywonaniyamo.

Mi Pailat siya ina boinkiyin, siir kigi, ti siya inkamin.

⁶ Mi prismi Biyan Inkam Komii komiiyim mi kamim omaka Adi Komii siir inig hainaniya saiir kigriraowiyim, sima siir kigiyim mi sima ina kauwok boinkiyim, siirin paeyin hainiya nironinkinin, saika dinkin irinugi, siirin paeyin hainiya nironinkin saika dinkin irinugi. Mi sima ti hiriinan yai kauwok boinkiyim mi Pailat siya simiir boinki, kimar ti onkwonam siirin mapi kimar nwoki inkin irinugiyim paeyin hainiya nironinkinin siir. Kara siirin dimin whir siya tirbu bi hidyiskaigin mi siya pi saiirsi ha nao rani. Ningaka.

⁷ Mi Isrel simiir inkam komii komiiyim sima boinki, yayim siyu komii siirim krima napiyim yim hinina boinkim, siya wa dao. Dimusi rani, siya hinina boinkin, siya Adi Komii siir yinisimkin.

⁸ Mi Pailat siya ti hiriinan yai imiir wakaekiyin mi siya nidid prasae bi kinkikin. Dimusi rani, Jisis siya ha boinkin, siya Adi Komii siir yinisimkin.

⁹ Mi siya Jisis siirin ina swoki ikunananopkainamin gavman simiir omaka komii aiir. Dimusi rani, siya ha naingwokin, Jisis siya Adi Komii siir yinisimkin. Mi siya siir boinki, kira kariir boinki, kira pindankin. Mi Jisis siya bi wakae boinkikin siya ini yai mikrimar ywowin.

¹⁰ Pailat siya siir boinki, kira kariir yai aiir wakae boin karamae dimusi nwowi? Mi kira ha naingwo rani, kara kirie komiigakin mi kiriirin wa nonkwo iuguski rani mi kiriirin paeyin hainiyin nironinkinin saika wa mi inkin irinugi rani,

aniya?

¹¹ Mi Jisis siya siir boŋki, kira ini kariir kou ywowin, dimusi rani, kariirin Adi Komii siya kigninƙin tirƙin ti dimin iirin. Dimusi rani, inkamin yipiki kariir nikropkiyin tiriir, kariir ingi nonkwowam, yio siya dimin biyie prasae bi tirƙin. Mi ni kira, dimin komii bi tirbugin.

¹² Mi Pailat siya ta hiriinan yai aair wakaeyin mi siya hinina yangwo, siya Jisis siirin wi panina nonkwo uguskii. Mi Isrel simiir kam ima boŋki siirin mi kira siir nonkwo uguskii karam nwowi mi kira tari om komii Rom hiran inkam komiiyin Sisa simiir kigirkakiyin siir whinkinsiis haiginiu rani. Mi inkamin ha boini, iki iikam nhirim simiir kouwin ini karar ywowin mi simiirin ini karar kigirkakim mi yio ti hiriinan inkamin yio Sisa siir sauan omomkin.

¹³ Mi Pailat siya ta yai aair wakaekiyin mi siya Jisis siirin ina yikunaniyamın idowiiya hiriir. Mi siya kimidiniya ipiia maeyaua inkam komiigi nidwokai hidiya yaimin dimin saiir yidwokai, maeyaua ha dapiya siia siyu. Mi Hibu simiir yaigina ya hinina dapika, Gabata.

¹⁴ Ya ta iia, ya Isrel simiir iikamim nae sima diriraeraran ii aeya, wou nikwo aeni ii komiia Pasova nikuwia sairam ya saeya ya nabiebopwoka ta Pailat siya boŋkiya hiriinan simiir, tisi kimiir inkam komiiyin, kima siir kigi.

¹⁵ Mi sima ina swoki kauwok boŋkiyim, siirin disomaoki, siirin disomaoki. Mi siirin paeyin hiniya nironinƙinin saika dinkin irinugi. Mi Pailat siya simiir srigi. Dimuka? Mi kima ha naingwowi, kara kimiir inkam komiiyin

kimiir kigriraowiyin siirin paeyin hiiniya nironinkinin saika ninkin irinugiyim, aniya? Mi prismi biyan inkam komii komiiyim siir yai aka hinina yowarki boinki, Sisa sasaigin krimiir kigriraowiyin inkamin, yaeya inkam nwir karamaeka.

¹⁶ Mi ta sima boinkiya saiir mhoiiyan mi Pailat siya siirin kimidiniya siir kamim simiir in yonkwoki mi siirin sima yonkwonam mi siirin ha kiyainamin mi sima paeyin hiiniya nironinkinin saika yinkin irinugi. Iriig.

Jisis siirin kam ima ninkin irinugikin paeyin hiiniya nironinkinin saika

(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lk 23:26-43)

¹⁷ Mi kamim yaii niniyim sima siirin ha nonkwonamin mi paeyin hiiniya nironinkinin siir ninkin irinugiyam tirin, yio ini siir waeyaowar swoki itiyiskainamin. Mi siya kimidiniya maeyaua ha dapiya inkam mwokiu saiir hiriir yam. (Mi Hibru simiir yaigina ha dapika Golgota.)

¹⁸ Sima siirin ta maeyau aiir yinkin irinu inankiigi. Mi sima inkam nwiso saika hir warar yinkin irinu inakiigi paeyin hiiniya nironinkinin siir. Nwirin yio iniig miya mi nwirin yaioyae miya. Mi Jisisin yio ipwoniya ywokai.

¹⁹ Mi diminin Pailat siya winboinkiyin mi siya kimidiniya siir kam imiir boinki, sima saiirin paeyin siir nironinkinin saika dipakiugi. Mi yayim siya winkiyim yim hinina winboinkikim, tikinin yio Jisisin om Nasaretanin siya, Judami inkam komiiyim simiir kigriraowiyin.

20 Mi Juda simiir iikamim ti yayim simiirin ina mwainim. Dimusi rani, maeyaua kam ima ninkin irinu inankigiya Jisis siir, paeyin hiiniya nironinkin siir, ya ini om komii Jerusalem siir kingiin hir nwowa. Pailat siya ta yaiya Hibru simiir yaigin aiir win boinkikin, Rom, Grik simiir yaigino sowiir warar.

21 Mi mhoiia Isrel simiir prismi biyan inkam komiiyin ha namn, siya Pailat siir ini boinu, kira hinin kipi winboinki Judami iikamim simiir inkam komiigin, simiir kigriraowikin. Nngaka. Kira hinina ti winboinki, ti inkamin siya siyar boinan hinin kara Juda simiir iikamim simiir kigriraowan inkamkin.

22 Mi Pailat siya siir yai aka hinina yowarkii boinki, diminin kara winkiiyin, yio bi swoki kisinaeikin hiriyar nwowikin.

23 Mi kamim yaii niniyim, sima siirin ha ninkin irioninkin inankigiya mi ti kam nwiiyim sima Jisis siir yuisim ha haiyim mi ina sioitkin hidim. Sima whieyim kwiiya sioitkin mi sima nwonira nwoniran whieyim kwokwira inan hai. Mi sima siir yuis bripriya sima nii haiginugiya pan karamae nwowiya saiir warar yinkin hai.

24 Mi kamim yaii niniyim sima boin, ta yuisa ya hiriinanar dwo, krima saiirin pi kipi ninikiwomwit. Krima saiiramn pi gwo kwira satu nikiuwiya pi saiir gwowi. Mi krima pa nwoki kigim saiirin pi nhinga haii, kira, iyie kara? Mi sima saiirin hiriinanar mi tir. Mi ti yayim biya profet kamim sima winkyim Yokwo Komii aiir ini hiriinanar mi imbiyamim. Mi ti yayim yim hinina boinkikin,

kamim wi kariir yuus imiir nonkwokwo hɔdhainami mi simiirin wi nwirni nwirni hauugii. Mi sima gwo kwira satu nikiuwiya wi kariir yuus bribriya wi sairam mi gwowi.

Mi ti kamim yaii niniyim yim ti dimin imiirin hariinanar mi tir.

²⁵ Mi Jisis siir yopiiya mi siir yokman aeya mi Maria saeya yipiki biya Klopasni wig niki owa sima mi Maria Makdalan aka, sima maeyaua kam ima nirioninkin inankigiya Jisis siir paeyin hiiniya nirioninkininsi, siir kingiin hirar yokwo.

²⁶ Mi Jisis siya hariinan kigin, siir yopiiya kariir kingiina nokwowi, Jonin, yipikin Jisis siya naingwokwonanaeyin mi siya siir yopii aiir boinki, wig, kiriir yinisim yinkamiyin wa siyairgin kinaka kingiinar nokwowin.

²⁷ Mi ta siya boinkiya kariir siir kigna mirii inkamin saiir mhoiyan, ta wiga ta tir nokwowa ya kiriir apuga. Mi ta iya siyar boinkiya mi saeya ha nama mi saeya ini kariir omaka hirar yasae owiugusama. Iriig

Jisis siya nao aeya

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Lk 23:44-49)

²⁸ Mi mhoiia Jisis siya ina yinokninkinkiyin, ti dimin taeminim tirim yim ini digidig ywokiyim yayim biya profet kamim sima winboinkiyim Yokwo Komii saiir. Mi ti yayim Yokwo Komii saiir nwowim yim kaimwowaigim siya hinina boinkikin. Kara kwoinki haei.

²⁹ Mi two ira hir nwowa wain opkaka mi sima dimin whirin haimgan haimgankakin siir hopmaigi wain op aiir mi sima siirin paeyin hisop

níkúwiyín siir kwiya anaka yínkín udgi. Mí síma ína yáki hopkaigiyín Jísís siir yai aír.

³⁰ Jísís síya ta wain op aír kwiyaeyín mí síya ína bóinkiyín, dímin taemíním íní dígídíg ywokiyím. Mí ta síya bóinkiya yai hírinana saír mhóíyan siir mwoín ha kaiyírounaiinamín mí síya ína yaonamín. Mí siir kwoínbudín siir haiburgigín íní Adí Komii siíramar swokí amín. Íriig.

Mí kamím yáí níníyím ha nítím Jísís siir prís aírín síma yáki háinwítíki

³¹ Mí Isrel símiir bíyan inkam komii komíyím ha namím mí síma Pailat siir íní sriiyú, síya siir kam ímiir níropkiyím íkí kamím paeyím híniya níriónínkíním símiir nínkín írinugiyím símiir ígríb ímiir níni írimtíokiyím mí síma pí nwokí aosasau-namím. Dímusi rani, ya taka íiya ya nae íikam íma díraeraran aeya, Judamii íi komíiya píu sísiya dímin taemín tír karamae nwowíya. Síma pí boríisopi tí kamím paeyím híniya níriónínkíním símiir hírar nwowím. Dímusi rani, Sabata ya Judami íi komíiya píu sískuwakiya dímin taemín tír karamae nwowíya yaewou nae komíiya saír níkwó aeya Pasova saeya nímbiyamíyím ya íi komíigi komii aeyárga.

³² Mí tí síma sriiya Pailat siir saír mhóíyan, síya kamím ína yíkropkiyím. Mí síma ha namím, kímidíniya inkam nwíso Jísís saíka nínkín írínu ínankíyo sowíir ígríb ímiir íní okwímkwakí.

³³ Mí síma Jísís síram ha nítím mí síma ína íní kígníyím, síya bídi yaonamín. Mí síma siir ígríbo wara panínsi yokwímkwakísi.

³⁴ Inkam nwirin yaii niniiyin siya b'idi yaka haingripkiya siir pris aiirin sauni. Mi n'he, bwiya minim ina naokiinainamim.

³⁵ [Kara Jonkin ti dimin imiir kigin mi ti hiriinan siyiuim kara kigim. Mi kara simiirin ta yokwo aiir asi winkikin mi kima wa nwoki inokninkinim siya Adi Komii siir yinisimkin. Mi ti dimin taeminim kara winboinkiyim, yim kaimwowaigim mi kima simiiram in ha ti aingwo tibmiik in.]

³⁶ Mi ti dimin taeminim nimbimbiniyim, yim ini Adi Komii siir yayim yipiki biya profet kamim sima winboinkiyim Yokwo Komiiya saiir ini hiriinanar mi imbiyamim. Ti yayim hinina winboinkikim, sima wi siir kiu whir ninirio rani.

³⁷ Mi yai nhirim Yokwo Komii saiirim yim hinina boinkikim, ikamim sima wa kigii, inkamin yipiki siir priska aiir haingripkii. Iriig.

Inkam nwiso Jisis siirin siyano whirin siir ini wokaigig

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lk 23:50-56)

³⁸ Mi ti diminin ti kam ima tirim simiir mhoiyan mi inkamin Josep nikiuwiyin, om Arimatianin siya kimidiniya Pailat siir srii, Jisis siir puis biyeya paeyin hiiniya nironinkin in siir hiranki hiunis hainamim. Josep siya Jisis siir yai aiiram naingwo tibmiigin mi siya ta naingwo tibmiya idowiiya bi nwoka. Dimusi rani, siya Isrel simiir inkam komii komiiyim simiirsi nididgin. Mi Pailat siya siirin wadeyar ywokiyin. Mi siya ha nam in mi Jisis siir puis biyeya ina ini hiunishaiyiun.

³⁹ Mi inkamin Nikodimas dapiyin, yipiki biya Jisis siiram namwiiyin niyaka, siya warar yinkin

am Josep saikan. Mi siya wain piui miyik whakiyin 50 kilowa hainam.

⁴⁰ Mi sowa Jisis siir piuis biyeya ha hiunis haiyo mi sowa siir piu aiirin wain ha hainiyopkiyo mi yuis wina saiir whrinki siir piu aiirin. Ti siyiu hiriinanin Isrel simiir iikamim naonamiyim, simiir diriraerarkiiyim simiir hiriinan mi mhoiya sima siirin pa haingikaigii ienauin.

⁴¹ Mi maeyaua kam ima ninkin irinugiya paeyin hiniya nironinkininsi Jisis siir, ya numira ini hir nwowa mi ta numira saiir hirin, siyano whirin biya inkam haingikai karam niki owin yio ini hir nwowin.

⁴² Mi sowa Jisis siir piuis biyeya siir ini wokaigig. Dimusi rani, taka iya ya Judami ii komiia piu siiskuwakiya dimin taemin tir karamae nwowiya saiir nae imiir diriraeraranka. Mi hiriirin ii hoimgak nwokwokin tani mi sima wi yaeya maeyau kwiram ha hansiram tani, siir haingikaiyamin. Niingaka. friig.

20

Jisis siya ha swoki insiin idwowin ini omwaiyar swoki waiyan

(Mt 28:1-8; Mk 16:1-8; Lk 24:1-12)

¹ Mi tariigina ya Sande nugaka, iya bi niki kinipimpirkin waokika, imumar niki oyakwoka mi Maria Makdalana ina yama maeyaua ti siyano ieya nwowa ti inkam nwisowa wokaigiga Jisis siir, saiir hiriir. Mi saeya ha nita mi saeyar kig, siiya biya ti siyano iir niki haigin topokougiga, saiirin inkamki bidi waritkinkiyin ti ieyin siir hirankin.

² Mi saeya ha niwitnaniya kimidiniya Saimon Pita siya mi kara kririir ini kigni, inkam nwirin siir kigna miriyyin yipiki Jisis siya naingwokwonanaeyin. Mi saeya kririir ini boini, krimiir Biyyan Inkam Komiiyin siir piuis biyieya inkamki bidi hainama ti siyanoin siir hiranki mi krima ninokninkin tani, sima saiirin ini papi haiginim.

³ Mi Pita krira ha haiburgigo mi krira ina yamwo siiyano iiram.

⁴ Mi krira ha niwitamo mi Pita siirin kimidiniya kara iwit haiburgig mi ti siyano siir biyyin kara iwit imbiyam.

⁵ Mi kara ha nini waisii kaokiyin, yuis airarar kigi, ya hirar nwokaii. Mi kara hiriir bi napninopkainamkin,

⁶ Saimon Pitan yio mhoiyya ha niwit nimbiniyin, yio ini ti siyano iirar iwitninopkai iugusamin. Mi siya yuis airarar ini kigu, yuisa ya hirar nwokaii.

⁷ Siya yuis kwira siir mwo iir sima wrieyimyok kogiya sairarar kig. Mi yuis kwira siir piu aiir sima nitimwaniugiya ya hir wara bi nwokaiga. Ningaka. Ya maeyau gwir bidi whrinhaigiya.

⁸ Mi an kara iriipi hiriinan ti inkam nwirin Jisis siir kigna miriyyin, yipiki bi ti siyano iir niwit imbiyamin an kara siir mhoiyya ha mi apninopkainamin mi kara ti digworaekwo imiir mini kigiuwun mi kara ina yinokninkinkiyin.

⁹ Mi biyya mi tariinanin iriipi hiriinan krima ta yaiya saiir bi sibgu inokninkinkim. Adi Komii siir yayim Yokwo Komii saiir winboinkiyim hinin, siya wa swoki insiin idwowi ie hirankar.

¹⁰ Mi krima ina swoki amin oma hiriir. Iriig.

Jisis siya Maria om Makdalana saiir hiriir yimbiam

(Mt 28:9-10; Mk 16:9-11)

¹¹ Maria saeya siyanoin siir iemig hirar niki okwo ouwa. Mi saeya ha nouu hiunanainama mi ina ini waisiikaokiya.

¹² Mi saeya ha nini waisiikaokiya mi saeya paekwosim nwis owirarar kigi, yuis whisinankak nii idwodwokaiyo hiya Jisis siir piuis biyieya saiir nohaiginkiya saiir. Mi nwirin yo siir mwoki nwowin hiriir yidwokai mi nwirin yo siir iga owa nwowo hiriir yidwokai.

¹³ Mi saiirin sowa srigi, wig kira dimusi nouwi? Inkamin krimiir Biyan Inkam Komiiyin siir piuis aiir hainamin, krima ninokninkin tani, sima saiirin ini tari papi yamisi haiginim.

¹⁴ Mi ta saeya boinkiya hiriinan saiir mhoiiyan mi saeya ha kwaeyaeyokaowa mi saeya ini Jisis siirar kwakiga saiir kingiin hirar namikwoniyin. Mi saeya ha bi naingwoka siya Jisiskin. Ningaka.

¹⁵ Jisis siya saiir srii, wig, kira dimuam nouwi? Mi kira nhiniiram hansirni? Saiir kwoinin ha naingwoka, siya ti inkamin numir aiir kigriraowiyin siya niuwi. Mi saeya siir boinki, inkam, kira siir piuis biyie aiir hainami mapi kariir boinmauugi. Kira saiirin ini papi haigingigin. Mi saiirin pi kara nini hainakii.

¹⁶ Mi Jisis siya saiir boinki, Maria mi saeya ha haiyug inansiina kaokiya mi ini siirar kigiya. Mi saeya siirin Hibu yaigina saiir boin, Robonai Tiriginin yi hiniina boinkikin, Inkamin Nowomwarkaiyuwiyin.

¹⁷ Jisis siya saiir boinki, kariir kipi nonkwo.

Niingaka. Kara pi kariir Adin siiram niki am tani. Kira dam mapi kariir nomiiyauim simiir tini boinmauwuu. Kara wi kapi nami siiram, yipiki kariir Adin mi yipiki iriipi kariir Adin. Kariir Adi Komiiyin mi iriipi kariir Adi Komiiyin siiram.

¹⁸ Mi mhoiyya Maria om Makdalana ha swoki ama, kimidiniya kamim siir kigna mriiyim simiir ini boinu, hinin, saeya Biyan Inkam Komiiyin siir bidi kignaniya, saeya yayim siya boinmimaugiyim sair simiir ini boinmauuu. Iriig.

Jisis siya kamim siir kigna mriiyim simiir hiriir yimbiam

(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Lk 24:36-49)

¹⁹ Mi Sande niyaka, kamim siir kigna mriiyim sima omaka iripa hirirar nwomimirkim. Mi simiir anowin haini kimiknam iikamim simiirsi, sima kigisi simiirin. Dimusi rani, sima pi nididgim Isrel simiir inkam komii komiiyim simiirsi, sima pi nonkwonakiisi simiirin sima nisomaowam. Mi sima hirar niki owim mi Jisis siya ha nitin ini simiir bopwonau hirar yamikwoniyin. Mi siya simiir boinki, kimiir kwoinim kirie dwoki.

²⁰ Mi siya hiriyyar niki boinkripkaiyin mi siya siir inao mi siir pris aka ina yisiimauuwun simiir. Mi krīma ti han imiir kigim mi krīma maigimaigra prasae bi kinkim Dimusi rani, krīma hiriyyar yaingwoki, krīmiir Biyan Inkam Komiiyin bidi swoki insiin idwowin ie hirankin.

²¹ Mi Jisis siya krīmiir boinki, kimiir mhi kwoinim hiinsima dwoki. Kimiirin wi kara nikropkii, kariir mhi aiir mriiyam, kariir Adin siya nikropkiya kariir tiriir nitam, sair hiriinan.

²² Mi ta siya boinkiya saiir mhoiiyan, siya ha kuugiyin krımıir mi ina boinkiyin, Adi Komii siir naeyiu iir haigi.

²³ Mi kima dimin biyie biyieyim ini haniin inkami kwoin kwirii idwokaiyim wi simiir haiyoprimdiyumiigi. Mi kima simiirin haiyoprimdiyumiigi karamae nwowi, sima wi hiriyar nwokripkaii simiir kwoinawu hirin. Iriig.

Jisis siya Tumas siir hirir yimbiam

²⁴ Mi iya Jisis siya nita siyar nini isiimauuniyam siir kigna miriiyim kamim simiir mi inkam nwirin Tumas nikiuwiyin yio simaka hir wara bi nwokin. Siir inig whirin Didimaskin

²⁵ Mi mhoiyya krıma kamim siir kigna miriiyim, krıma siir kigim mi krıma siir boin, krıma Biyan Inkam Komii siir bidi kigim. Mi Tumas siya ina yowarkai boinin mi kara noim siir ina hir nwowim simiir kig karamae nwowi mi kariir ina nowin siir pris aiir nwowin siir mi hopkaigi karam mi owi mi kara pa naingwo tıbmii kin tani, siya omwai bidi swoki waiyan.

²⁶ Mi ii iriyyar kwisim namkiyim simiir mhoiiyan, krıma irıpa maeyau kwıra hugripkiyya saiirarar haingiriyıu omimirkim mi krıma anowin ha mi haiginikounam mi yio Tumasın yio krimaka hir warar nwokin. Mi krıma anowin bidiyar mi haiginikouwin mi biri kimiminkikin Jisis siya ha napninopkainaniyin mi siya krımıir bopwoniya ha namikwokainiyin mi ina boinkiyin krımıir, krımıir mhi kwoinim hiinsima dwoki.

²⁷ Mi ta saiir mhoiyya siya Tumas siir boinki, kariir inam tiriir dwoki mi kariir ina owiir kigi

mì kàrìir ìna kàrìir prìs àìir timì hopkaigi. Kìra kàrìirìn digìumii kípì haimriiyù. Nìngaka. Kìra daingwo tìbmii kìn.

²⁸ Mì Tumas siya siir boínki, kìra kàrìir Bìyan Inkam Komiigìn mì kìra kàrìir Adi Komiigìn.

²⁹ Mì Jìsìs siya siir boínki, kìra kara swokì ìnsiìn ìdwowa mì ha bì naingwo tìbmii kùngìn. Dimusi rani, kìra kàrìir kigìn mì ha naingwo tìbmii kùngìn, aniya? Mì yìpìkì kàrìir kig karamae nwowim mì ha naingwo tìbmii kìnìim hìnìn kara ìni omwaiyar swokì waiyan, sìmiir maìrgìmaìrga ìni kìrìir haiburim. Iriig.

Jon siya ha boínkìn siya ta yokwo aìirìn dimuam wìnkikìn

³⁰ Jìsìs siya dimìn taemin miyik miyik kasa bì tìrkìn iikam ìmiir whìnkìnsiis haigìnìuwam. Mì krìma kamim siir kìgna mìriiyim tì dimìn taeminim sìmiir kigim mì kara sìmiirìn hìriiyar bì wìn digim ta yokwo aìirìn. Nìngaka.

³¹ Kara tì dimìn taeminim sìmiirarar kwaowìnkikìn. Mì tì iikamim yìpìkì ta yokwo aìir mwainim kima wa nwokì ìnoknìnkìnim hìnìn, Jìsìs siyaìrgìn inkamin Kraìs nìkìuwìyìn yìpìkìn Adi Komii siya nìkropkiyìn tì nu iìir iikam krìmiir whìnkìnsiis haigìnìuwam. Siya Adi Komii siir yìnìsìmkìn mì kìra sìram naingwo tìbmii kìnì, kìra wì kwoìnbudìn omwai waiyayokiyokiyìn wì siir hìrankì haii. Iriig.

21

Jìsìs siya kam ìriiyar nwìso siir kìgna mìriiyim sìmiir hìrìir yìmbiyam

¹ Mi mhoiyya iigwira Jisis siya kimidiniya krimiir hariir yimbini, kamim siir kigna miriiyim whii Taibirias kingiin hir. Siya hinina tirkin.

² Saimon Pita mi Tumas, siir inig whirin Didimaskin mi Nataniel om Kena nu haimii Galilianin mi Sebedi siir yinisim nwiso krira mi inkam nwiso Jisis siir kigna mirii iko, krima iripa hirirar haingiriyu omimirkim.

³ Mi Saimon siya krimiir boinki, kara iya kwiriinami, haimna anasu simki nigiyyam nitmaii. Mi nim krima ina mi boinkiyim, krima pi kinakar nami. Mi krima ha namim mi ina yani kwiriyim i aair. Mi haimnam ina yitmayim. Mi nii kirieya krima anasu whirmin whirmin sim bi swoki kibokiin miminkim ini ii aeyar yinkiyanonkwokiyakwoka.

⁴ Mi iyya bieyin ha kaiidowarkinaniyin, Jisis siya opkamaiga kingiin hirar yokwoyakwok. Mi krima siir kigna miriiyim kamim ha bi ninokninkinkim siya Jisiskin. Krima ha naingwokim siya inkam nwirkin.

⁵ Ti whranim, kima whiruwasim bidi kibokiinim, iye? Niingaka? Mi krima ina yowarkii boinkiyim, krima anasu bi kibokiingim. Mi siya krimiir boinki,

⁶ kima wari kimiir haimnan inig miyya ditmaigi mi kima pi anasu niki kikaiyim. Mi krima krimiir haimnan ha swoki itmaigiyin mi krima siirin kibokiinim dig bi nwokim. Dimusi rani, siirin anasu kasaki bi niigigin.

⁷ Mi kara, inkamin siir kigna miriiyin Jisis siya naingwokwonanaeyin, kara Pita siir boinki, tiriiginin Biyan Inkam Komii ieyairgin. Mi Pita

siya hiriinan wakaeyin, iriiginin hapi nokwowin yio Biyan Inkam Komii ieya mi siya siir yuisa ina iya. [Dimusi rani, siya siir yuisa minsi niki isaigiga, anasu haiyam niki isaigiga.] Mi siya siir yuisa ha niya mi ina yami atamin mi siya ina kiyaidamin Jisis siiram.

⁸ Mi krimiir kam nhirim Jisis siir kigna miriyyim yim igworni i ailar kignaidam nua hiriirin mi sima haimnan anasugin ninkiniuin siirin warar yinkin kaiginaidam. Krima aruwao bi nwokim, 100 mita nanaigim.

⁹ Mi krima ha namim, nu hir ha nadu okwoiwim mi krimar kig, paeya hirar niuwi. Mi anasu, bret minim yim hir warar mi owi.

¹⁰ Mi nu krima nadu kuikwoniya saiir mhoiyan Jisis siya krimiir boin, wara anasu nhirim haimna anki kima niskainam tiriir whainani.

¹¹ Mi ta siya boinkiya hiriinan saiir mhoiyan, Saimon Pita siya ina swoki amin mi siya i hir nani okwokaiyiun mi siya haimna iirin ina kiwarkinaidniyin nua tiriir. Haimnan anasugi bidi yinkiniuin mi anasum haimnanau hir nwokaiyim 153 gim mi haimnan bi nimbiryamkin.

¹² Mi Jisis siya kimidiniya krimiir boin, wit kima unkini aeni. Mi krimiir nwirki ha bi srigim siirin, siya yipikin. Dimusi rani, krima omkakarın bidi yinokninkinim, siyaargin Biyan Inkam Komiiyin.

¹³ Mi krima hirar niki okwowim mi Jisis siya ha nitin, bret iir ha nini haiyin mi siya kimidiniya krimiir hauu. Mi siya anasuın ha mi haiyin mi ina mi hauuwın krimiir.

¹⁴ Ya tariigina ya kwoimaka aeya Jisis siya nimbiyama kamim siir kigna miriyyim simiir hiriir

ieyanki siya ninsiin idwowa saiir mhoiiyan. Iriig.

Jisis siya dimin taeminim Pita siir srii

¹⁵ Mi ta nae krɪma naeya saiir mhoiiyan, Jisis siya Saimon Pita siir boin, Saimon, Joni yinisimin kira kariiram nhami nhami naingwokwo rani, ini iki nhirim simiiram naingwokwowiya ini saiir haiburin, aniya? Mi Pita siya siir boinki, ihi, Biayan Inkam Komii, kira ina ninokninkinin kara ini kiriiramar naingwokwowin. Jisis siya siir boin, kira iki kamim yipiki kariir siyu napiyim simiir kigrirao, inkamin sibsib kigriraowiyin siir hiriinan.

¹⁶ Jisis siya siirin ina swoki sriigiyin, Saimon, Joni yinisimin kira kariiram in naingwokwowin? Mi siya siirin ina swoki boinkiyin, ihi, Biayan Inkam Komii, kira ina ninokninkinin ta saiirin, kara kiriiram in naingwokwowin. Jisis siya boinki, iikamim yipiki kariir siyu iir napi, simiirin wi kira kigriraowi, inkamin sibsib kigriraowiyin siir hiriinan.

¹⁷ Mi Jisis siya ina swoki sriigiyin, Pita, Joni yinisimin kira kariiram in naingwokwowin? Mi Pita siya ini yididin. Dimusi rani, Jisis siya siirin idip idipin kwoima srii mi siya ina yowarkii boinkiyin, Biayan Inkam Komii, kira digworaekwo whiekakim simiirin ina ninokninkinim. Mi kira ta kara mi aingwokwowa kiriiram saiirin ina mi inokninkinin. Mi Jisis siya siirin ina swoki boinkiyin, kira iikamim kariir siyu iir napiyim simiir kigrirao inkamin sibsib kigriraowiyin siir hiriinan.

¹⁸ Kara kiriirin kaimwovar boinkii. Biya kira whranisimar niki owa, kira kiriir yuisim kinakina

niinakın kira pı kiriir kwoın iirar priiyapriiyapi hinda tından. Mi mhoiıya kira waıpu namwoıuwi mi kiriir yuisim wi inkam nwrki nii haiginıuwi mi wi inkam nhrkim sim udrımdınuwi, uridni. Mi kiriirin wi aka maeyaua kira nam karamae nwoııya wi saıir hiriir nıkiunami.

¹⁹ [Jisıs siya ti dimın iirin mın nıkrı boınkın, mhoiıya Pita siya naowi, siya wi Adi Komii siir inig iir hainan prapraskii.] Mi ta saıir mhoiıyan Jisıs siya siir boınkı, kariir mhoiıyar wıt. İriig.

Jisıs siya inkam nwrın siir kigna mırıiyın, yipikın siya naıngwokwowyın siir boınkın

²⁰ Mi Pita siya ha niyaeyımyok kaokiyın mi siya ini kariirar kaokiyın, inkamın siir kigna mırıiyın, yipikın Jisıs siya naıngwokwowyın siir digıuwa nokwowın. Kara ti inkamın siir kigna mırıiyın siya yipikın bııya ipııya saıir niki idwokaiyın Jisıs siir kingiin siir ina inig mııya mi siirin kara srıgın Bııyan Inkam Komii, kiriirin wi wir nhınga napwouwi iki inkam biyeyım simiir in hauugiyamin, ha?

²¹ Pita siya kariir kaokiyın mi siya Jisıs siir srıgiyın mi ina boınkıyın. Bııyan Inkam Komii, mhoiıya krıma ti inkam iirin wi panına tiri?

²² Mi Jisıs siya siir boınkı mi kara ha naıngwowi ta saıirın siya wi hiriıyar niki owi mi wi iıya karar swokı iti wi saıirar nadıgni. Yo tiriiginın, yo kımıir dimın tani. Wım kına kariir kigna ap.

²³ Mi ti yaiyım wi iikamım yipiki Jisıs siir sıııu iir napıyım wi simiiram haıgirırki. Mi kara ti inkamın siir kigna mırıiyın wi nao rani. Jisıs siya hiriinan bı boınkikın, kara wi nao rani, siya ha

boɪnkɪn. Mɪ kara ha naɪngwowi tɪ siirɪn, tɪ inkamɪn wɪ hɪriiyar tɪkɪ okwokin kariiramar, yɔ tiriiginɪn yɔ kimɪir dimɪn tani. Nɪngaka.

²⁴ Karaɪrgɪn tɪ inkamɪn siir kɪgna mɪriiyɪn, yɪpɪkɪ tɪ dimɪn ɪiir boɪnɪn mɪ simiirɪn kara wɪnkikɪm ta yokwo aiirɪn. Kɪma ta saiirɪn ɪna nɪnoknɪnkɪnim tɪ yayɪm kara boɪnkɪyɪm yɪm yaimwo ɪmaɪrgɪm, kara bɪ nɪksisaekikɪn.

Mhoɪgɪmhoɪyan yai aeya.

²⁵ Jɪsɪs siya dimɪn kasa bɪ tɪrkɪn. Mɪ iikamɪm sɪma simiirɪn yokwoni hɪriiyar wɪnswokikɪswo kara ha naɪngwowi, wɪ maeyau nokiigak di ywowi tɪ nu ɪiirɪn, tɪ hɪriinan yokwo ɪmiir nonkwowɪm. Nɪngaka. Iriig.

Yai Win Kibiya
The New Testament in the Sepik Iwam Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Sepik Iwam long
Niugini

copyright © 1989 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Sepik Iwam (Iwam, Sepik)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023

5350dc83-93b2-5000-9c98-dcdb728ba84f